

<i>Säännöllisyys on hyveemme</i>	4
<i>Henna Huovila: Elämänpuu</i>	5
<i>Sara Storm: Kahdesti kielletty rakkaus</i>	6
<i>Tuomas Niskakangas: Suljettu kansio</i>	7
<i>Leena Paasio: Lännessä loistaa majakka</i>	8
<i>Anna Kortelainen: Kulkija</i>	9
<i>Hildur Knútsdóttir: Yöjuoksu</i>	10
<i>Maija Nyström: Nurkka</i>	11
<i>Taina Haabti: Koti</i>	12
<i>Katja Kettu: Brita-Kajsa</i>	13
<i>Harriet Constable: Viulisti</i>	14
<i>Sara Norja: Kummajaisten kesä</i>	15
<i>Hanne Dahl: Hiljaisuuden paino</i>	16
<i>Ruth Ware: Nainen huoneessa II</i>	17
<i>Suvi Eriksson: Linnan varjossa</i>	18
<i>Anna-Leena Härkönen: Mykkien pöytä</i>	20
<i>Sujata Massey: Bombayn prinssi</i>	21
<i>Satu Erra: Rondo ja modulaatio : Runoista, euroviisuista ja ymmärtämisestä</i>	22
<i>Tim Weaver: Tuntematon mies</i>	23
<i>Benjamín Labatut: Maniac</i>	25
<i>Terhi Rannela: Kuolema Kaivopuistossa</i>	26
<i>Anders ja Anette de la Motte: Vebkeilyä Amalfin rannikolla</i>	27
<i>Amy Tintera: Valheiden varassa</i>	29
<i>Joona Keskitalo: Lakeus, joka vaiken</i>	30
<i>Ann Cleaves: Kuoleman oppitunti</i>	31
<i>Gaël Faye: Jakaranda</i>	32
<i>Piia Helander: Huurre</i>	34
<i>Nino Haratishvili: Kahdeksas elämä (Brilkalle)</i>	35
<i>Anne Tyler: Kolme kesäkuun päivää</i>	36
<i>Yrsa Sigurðardóttir: Löydän sinut</i>	37
<i>Teppo Hovi: Enkelit jotka katosivat</i>	38
<i>Erik Svetoft: Spa</i>	40
<i>Jordi Lafore: I Am Their Silence : Barcelona Murder Mystery</i>	42
<i>Fred van Lente, Tom Fowler ja Bill Crabtree: Gamemasters : The Comic Book History of Roleplaying Games</i>	44
<i>Emmy Fränti: Edo ja kestävyiden taito</i>	46
<i>Linda Rantanen: Hiljaiset todistajat</i>	48
<i>Teppo Heinola: Eläinlääkärin elämää : Myötätulessa ja myrskyssä</i>	48
<i>Jose Riikonen: Kun mieli hajoaa : Lyytin tarina</i>	49

<i>George David Haskell: How Flowers Made Our World.....</i>	50
<i>Johanna Hasu: Hypäten maailmalle, hiibtäen kotiin</i>	53
<i>Vesa Rantama: Runominän vuosi : Kirjoituksia lyriikasta</i>	54
<i>Danielle Leavitt: By The Second Spring : Seven Lives and One Year of the War in Ukraine.....</i>	56
<i>Hannu Laakso ja Jarmo Lindberg: Silloin emme vielä tienset : Jarmo Lindbergin muistelmat</i>	58
<i>Sirpa Kähkönen ja Mari Leppänen: Kirjeitä läsnäolosta</i>	61
<i>Paula Noronen ja Kati Närhi: Yökoulu-sarja</i>	62
<i>Malin Klingenberg: Tasangon tyttäret.....</i>	64
<i>Malin Klingenberg: Veljeni Veli</i>	66
<i>Helena Immonen: Ahman varjo.....</i>	67
<i>Heidi Viberjuuri: Hilja ja leijonan isovelj.....</i>	68
<i>Riina Kaarla ja Sami Kaarla: Muumipeikon talo</i>	69
<i>Maija Niinimäki: Viljami Vitikainen -sarja.....</i>	70
<i>Tomi Kontio ja Elina Warsta: Koira nimeltään Kissa ja joulun ihme</i>	72
<i>Tomi Kontio ja Elina Warsta: Koira nimeltään Kissa ja viimeinen naali</i>	73
<i>Kaisa Paasto: Frankensteinin morsian</i>	74
<i>Tanya Lloyd Kyi ja Phil Nicholls: Tunteita ja tuntemuksia : Tunteiden tiedettä päästä varpaisiin.....</i>	75
<i>Vuokko Hurme ja Väinö Heinonen: Housuvaaran uimahalli : Tietoa vesihirmuille.....</i>	76
<i>Vuokko Hurme ja Väinö Heinonen: Housuvaaran paloasema : Tulipalotietoa pikku pelastajille.....</i>	76
<i>Siiri Enoranta: Keskusteluja kukkasten kanssa</i>	78
<i>Seanan McGuire: Luona luiden ja risukoiden.....</i>	80
<i>Mikko Rätty: Kaikki putoava.....</i>	82
<i>Elli Leppä: Pilvipuut.....</i>	83

Säännöllisyys on hyveemme

Olen hakenut Kirjavinkeille taas uusia avustajia, koska aina välillä on hyvä saada joukkoon uutta verta ja uusia näkemyksiä. Edelleen on tilaa jokuselle uudelle avustajalle ja erityisesti nuorempia kirjoittajia ottaisin mieluusti mukaan – joukon nuorimmaksi taitaa päästä olemalla alle 40-vuotias.

Uusi avustaja kysyi minulta, meneekö Kirjavinkit jossain kohtaa kesätauolle. Vastaus on helppo: ei mene. Julkaisemme uutta luettavaa joka päivä vuoden ympäri. Näin ei ole aina ollut ja kysymys jättikin minut pohtimaan, milloin Kirjavinkit on viimeksi pitänyt välipäivää. Pitihän se selvittää: siitä tulee loppukestästä 15 vuotta. Edellinen päivä ilman uutta kirjavinkkiä oli 24.8.2011. Sen jälkeen Kirjavinkeissä on ilmestynyt vähintään yksi uusi juttu joka päivä.

Alkuun kirjoittajia oli vähemmän ja julkaisutahti hiljaisempi. Pisin taukomme oli vuonna 2005, kun pidimme jostain syystä taukoa elokuusta joulukuuhun. En muista enää miksi; vaikea kuvitella, että olisin ollut tyystin lukematta kirjoja. Edellinen viikon mittainen taukomme oli huhtikuussa 2008.

Pyrin jatkossakin pitämään kiinni siitä, että striikki ei katkea ja uutta luettavaa tulee joka päivä. Käytännössä se vaatii julkaisujonon silmälläpitoa ja julkaisutahdin säätelemistä, jotta varasto ei tyhjene. Pitäisin jonossa mieluusti reilun viikon jutut. Tätä kirjoittaessani jonossa on 25 arviota, josta voi julkaista mukavasti kaksi päivässä.

Jotta tällaista julkaisutahtia ja säännöllisyyttä voi pitää yllä, tarvitaan tietysti ahkeria avustajia. Minun lisäkseni avustajistamme kolme (Hannu, Kini ja Tuija) ovat yltäneet yli tuhanteen juttuun, eikä Tittakaan ole kaukana. Toki näihin lukemiin pääseminen on vienyt aikaa – Kini aloitti Kirjavinkeissä vuonna 2007 ja Hannu 2008.

Olisitko sinä Kirjavinkkien seuraava uusi avustaja? Ota yhteyttä, jos kiinnostaa: mikko@kirjavinkit.fi.

Mikko Saari
Päätoimittaja

Yksinhuoltajan elämää 1800-luvun puolivälin Jyväskylässä

Henna Huovila: *Elämänpuu*. Docendo, 2026. 356 s.

Kiinnostuin *Elämänpuusta*, koska jotenkin siitä tuli mieleen **Minna Canthin** aika Jyväskylässä ja koulumaailmassa. *Elämänpuu* on kuitenkin aivan oma tarinansa, mutta sijoittuu silti Jyväskylään, 1800-luvun puoliväliin. Historiallisissa romaaneissa on kiinnostavaa se, miten aina voi peilata sitä aikaa nykyaikaan ja hämmästellä, miten ajat ovat muuttuneet.

Kirjan päähenkilö on Rebekka. Hänellä on lapsi, Elias, josta Rebekka oli ollut papin ripitettävänä ja kirkon mustalla penkillä istumassa. Lapsen isää oli kyselty ja Rebekka oli sanonut, että sen tietää vain hän ja Luoja.

Rebekka työskentelee koululla, jonne tulee uusi opettaja, maisteri Vanja Kalinin. Rebekkan on laitettava Elias oppia saamaan. Miten Elias siellä pärjää ja kuinka uusi opettaja häntä kohtelee?

Hyvin pian selviää, mikä on kupletin juoni, mutta miten siitä jatketaan ja kuinka asiat selviytyvät, kun siihen aikaan se ei ollut ihan niin selvää kuin nyky-aikana? Monet asiat ovat menneet solmuun jo silloin, kun olisi pitänyt laittaa rusettiin.

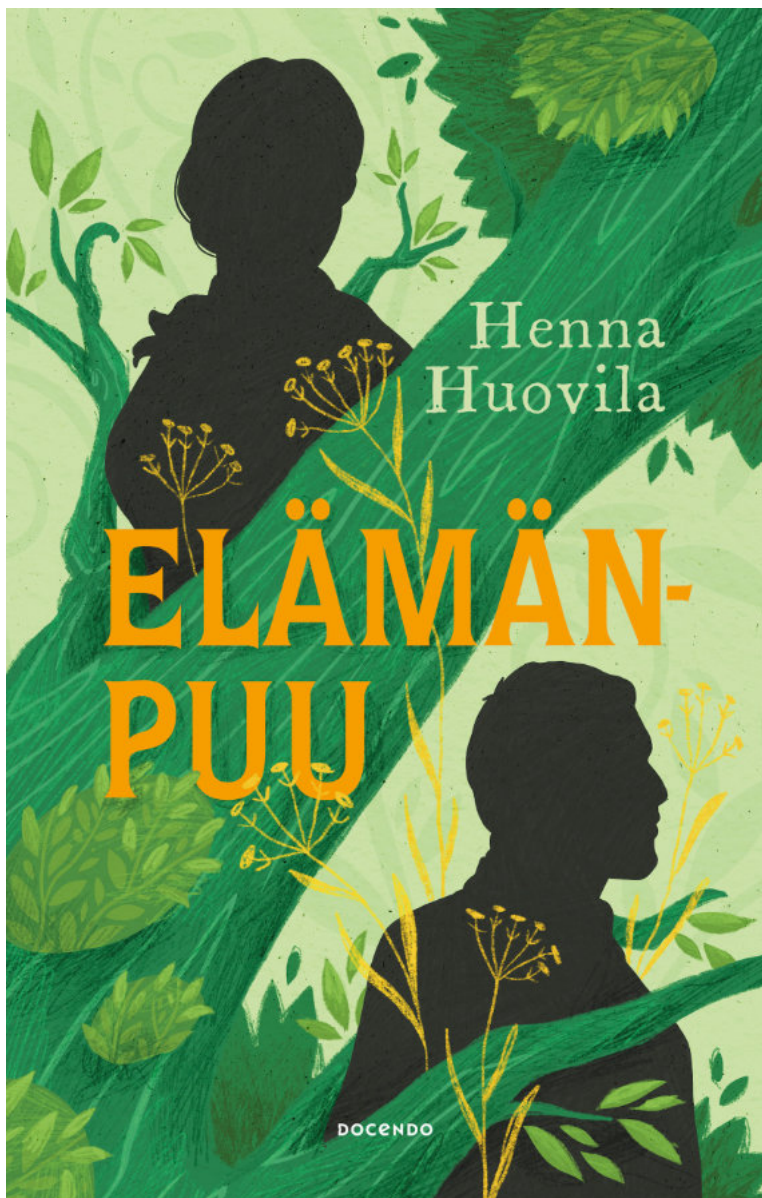
Teksti on herkullista ja sitä oli ilo lukea ja nauttia. Uppoutua sinne aikaan, joka on ollut kauan sitten. Oi aikoja, oi tapoja, mutta kirjan juoni ottaa haltuun ja sitten sitä mennään ja ollaan mukana joka kuviossa.

1800-luvun Jyväskylään sijoittuva Rajapirtti-sarja alkoi **Henna Huovilan** esikoisteoksessa *Sielulintu*. Tämä kirja vain jatkaa sitä samaa saagaa. Varsin mielenkiintoista on ollut lukea ja ne kaikki ajan kansanuskomukset vielä kuorruttavat koko tarinaa.

Vanjan ja Rebekkan stoori on sellainen, että sille jään kyllä odottamaan jatkoa.

Kini Laine

TUTUSTU MYÖS

Kuuma työterveyslääkäri herättää kiellettyjä tunteita

Sara Storm: *Kahdesti kielletty rakkaus*. Saga Egmont, 2026. 161 s.

Koko tiimi töissä kuhisee uudesta, komeasta työterveyslääkäristä **Sara Stormin** viihdepokkarissa *Kahdesti kielletty rakkaus*. Aili pääsee kuulemma hyviin käsiin, kun menee selvittämään väsymyksenä ja kalpeutensa syitä.

Lääkäri kyselee perusteellisesti ja tahtoo tietää syömisistä ja harrastuksista. Kestävyysliikunta, jonka on tarkoitus valmistaa häntä seuraavan kesän pitkään pyörämatkaan hyväntekeväisyystapahtumassa, on hivuttanut rautavarastot vähiin. Siihen löytyy rohdot.

Kun lääkäri sitten soittaa ja pyytää vastaanotolle kuulemaan tulokset, Aili hätäntyy.

Vielä omituisempaa on, kun työkaverinsa työterveyteen saattalema Aili pääsee lääkärin huoneeseen. Mies riisuu valkoisen takkinsa. Kauluspai-

dassaan hän kertoo, että hänellä on asiaa ihmisenä, ei lääkärinä.

Kirjan nimi herätti minussa sekä uteliaisuutta että kummastusta. Millä lailla rakkaus olisi kahteen kertaan kielletty? Paljastuisiko ihastuksen menneisyydestä vielä vahvoja siteitä entiseen kihlattuun tai puolisoon? Kuinka monta juonenkäännettä tarvittaisiin, ennen kuin lopputulos olisi toivottu?

Aili on aina ollut isän tyttö, ja he retkeilevät yhä kahdestaan. Ailin lämpimät välit vanhempiin joutuvat tarinassa koetukselle. Kuka olisi osannut ajatella, millaisia salaisuuksia paljastuisi?

Ailia hämmentävät myös tunteet, joita työterveyslääkäriä kohtaan herää. Käynti vastaanotolla oli niin tyrmistyttävä, ja silti hän tuntee mieheen vetoa. Ovatko tunteet sittenkään molemminpuolisia, kun lääkäri vaihtaa työtä ja paikkakuntaa? Seuraavat rauta-arvot tarkastaa joku ihan toinen tohtori.

Yllättävältä taholta tulee tukea ja ymmärrystä. Kun asiat alkavat selvitä, merkitseekö se loppua kahvitelulle uuden ystävän kanssa? Tai lisää ystäviä ja monenlaista rakkautta?

Sain kirjan äänikirjana. Siitä on myös e-kirja.

Anna Korkiakangas

Toimittaja vaarallisten salaisuuksien jäljillä uuden trillerisarjan avauksessa

Tuomas Niskakangas: *Suljettu kansio*. Docendo, 2026. 393 s.

Helsingin Sanomien päätoimittaja Katja Korpi joutuu rakastajansa Joel Saarnin kanssa veneretkellä salakuvauksen kohteeksi. Kuva on otettu kaukaa, mutta se paljastaa kuuman aktin veneen kannella. Seiska tekee parista lehteensä myyvän kannen ja kuuman jutun, ja Saarni joutuu luopumaan työpaikastaan. Korpi saa jatkaa tehtävässään, koska hän on liian tärkeä uhrattavaksi. Korpi on saanut juuri ja juuri nostettua Hesarin taas kannattavaksi pitkän alamäen jälkeen.

Saarnilla on meneillään tutkimukset, joiden hän veikkaa tarjoavan itselleen elämänsä kuumimman skuupin. Hänelle on toimitettu talousrikollisuutta koskevaa materiaalia Suomen vaikuttavimman kansainvälisesti toimivan verkkolaiteyhtiö Noduksen toiminnasta Venäjällä, vaikka pakotteet ovat olleet voimassa. Saarnin irtisanouduttua tehtävästään juttuaineisto jää Hesarin omistukseen. Saarni ”testamenttaa” sen erittäin pätevälle nuorelle harjoittelija Sara Lukkarille, joka on toiminut Saarnin apuna.

Saarni ei voi kuitenkaan täysin luopua tapauksen selvittelystä ja alkaa tutkia, kuka materiaalin on voinut toimittaa, ja tietolähteeksi paljastuu Noduksen juristi Petra Thorry. Selvitellessään Noduksen toimintaa Saarnia ammutaan ja luoti paljastuu venäläisvalmisteiseksi. Saarni pysyttelee omissa oloissaan ja hänen tutkimuksiaan Hesarissa jatkaa Lukkari, joka joutuu myös onnettomuuteen, joka todeaan myöhemmin murhaksi.

Thorry ja Saarni aloittavat yhteistyön selvittääkseen Noduksen tapahtumia. Saarni huomaa kuitenkin, että Thorry ei ole kertonut hänelle kaikkia tietojaan, eikä varsinkaan sitä, miksi on pettämässä työnantajansa luottamuksen. Thorry ja Saarni sotkeutuvat yhä syvemmälle vakoilun verkkoon. Kun mukana tuntuvat olevan niin venäläiset, CIA kuin yksittäisiä oman edun tavoittelijoitakin, Saarni turvautuu Supossa työskentelevän ystävänsä apuun.

Noduksen toiminnan taustalla tuntuu olevan Osasto K, josta tietävät vain muutamat ihmiset.

Suljettu kansio aloittaa uuden Osasto K -trillerisarjan. Kirjassa kiemurrellaan vakoilun ja salaliittojen verkossa. Aihe on ajankohtainen, sillä kukaan ei voi olla varma siitä, milloin tietoliikennettä häiritään tai salatuilta linjoilta etsitään haavoittuvuuksia. **Tuomas Niskakangas** teksti on mukaansatempaavaa, ja jännitystä riittää kirjan loppuun saakka. Uusia aiheitakin nousee selvitettäväksi. Seuraavaa kirjaa jää odottamaan saadakseen lisäselvyyttä Thorryn tarinaan sekä tietoa Osasto K:sta.

Soili Vuorenmaa

Takaisin ei ole paluuta

Leena Paasio: *Lännessä loistaa majakka*. WSOY, 2026. 367 s.

Meriön sisaruksista kertova Kotisatama-sarja on edennyt toiseen osaansa, jossa pääosan saa Heikki. Hänen elämänsä on eron myötä mennyt uusiksi. Työ Merivoimissa on vaihtunut saariston yhteysaluksen kipparointiin ja hän asuu vuoroviikoin Turussa poikansa kanssa ja Utössä muistisairaana äitinsä lähellä. Elämä on vähän sekavaa, etenkin kun ex-puoliso Annika voi olla liikkeissään nopea ja arvaamaton.

Toisellakin kirjan päähenkilöistä menee kuviot uusiksi. Toimittaja Ella on lähdössä miehensä kanssa kauan suunnitellulle maailmanympäripurjelukselle, kun Ella kertoo uutispommin, jonka johdosta reissu päättyy heti alkuunsa. Mies ajaa purjevene-

karille heti Utön edustalla ja Ella rantautuu Utölle Meriön perheen hoiviin – oma kotihan on myyty pois purjehdusreissun rahoittamiseksi, eikä Ellalla ole mitään minne palata.

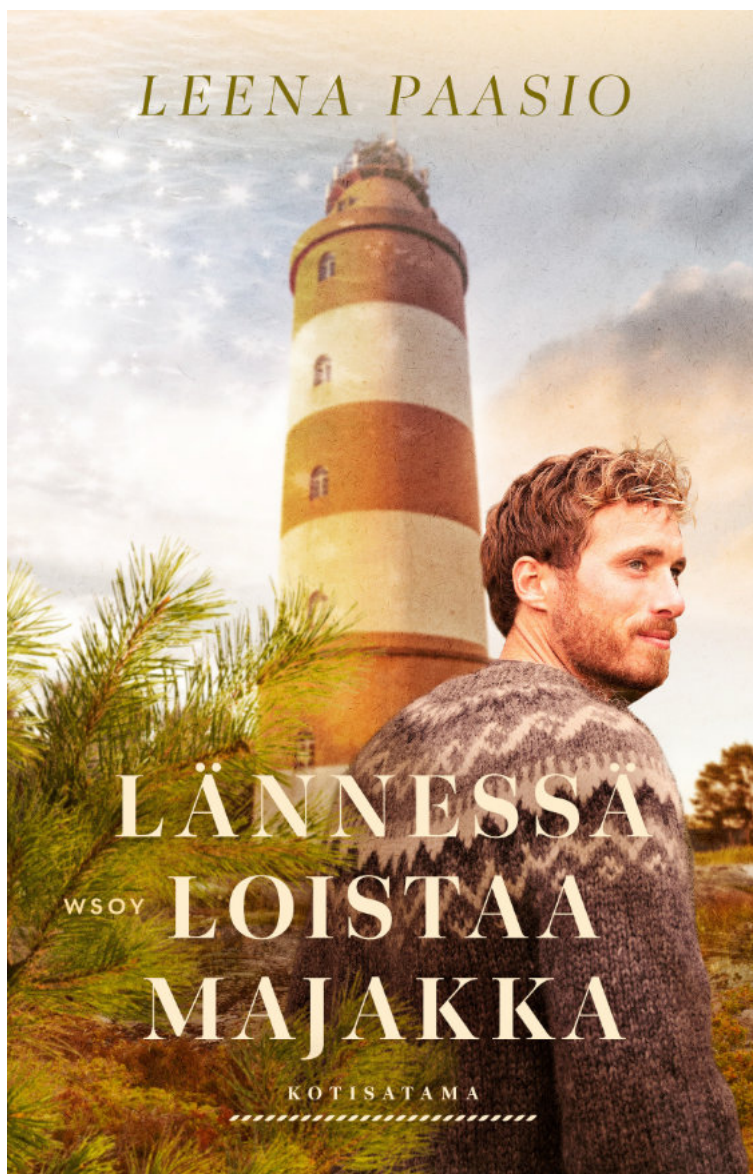
Ella löytää paikkansa saaristosta ja päätyy töihin Isokarin saarelle kesäoppaaksi. Heikki ja Ella ystävystyvät kesän aikana ja ilmassa on selvästi molemminpuolista vetoa, mutta kummankin elämäntilanne on sen verran mutkikas, ettei tässä mitään helppoa ratkaisuja ole tarjolla puolin eikä toisin.

Leena Paasion Kotisatama-sarja jatkuu edelleen tasaisen mainiona. Romanttisena viihdekirjana *Lännessä loistaa majakka* ei tarjoa lopulta suuria yllätyksiä, mutta kuten aina, matka on kiinnostavampi kuin päämäärä ja Heikin ja Ellan välisen ystävyuden ja läheisyyden kuvaus on kaunista. Oli mukava lukea miesnäkökulmaakin vaihteeksi, useimmat lukemistani viihdekirjoista on kuitenkin kirjoitettu naisnäkökulmasta. Heikki on vieläpä miellyttävän täyspäinen ja fiksu mies.

Kauniita ovat myös kirjan maisemat. Saaristoluonnon ja purjehtimisen kuvaukset tekevätkin tästä kirjasta poikkeuksellisen ja saavat sen erottumaan edukseen viihdekirjojen joukosta. Jään mielenkiinnolla odottelemaan Kotisataman kolmatta osaa, jossa pääosaan pääsee vielä kovin syrjään jäänyt Hilla.

Mikko Saari

*Elämä oli jakautunut kahtia:
Turussa hän oli isä ja Utössä
omaishoitaja. Välillä tuntui, ettei
hän ollut kunnolla kumpakaan.
Hän yritti uskotella itselleen, että
kunhan hoivapaikka järjestyisi,
elämä helpottuisi ja hän saisi jollain
keinolla tilkittyä sisintään kalvavan
ikävän.*

Saksalaisen skribentin seikkailu Suomessa

Anna Kortelainen: *Kulkija*. Tammi, 2023. 389 s.

Tämän verran tiedetään: kesällä 1930 saksanjuutalainen kirjailija ja filosofi **Walter Benjamin** (1892–1940) matkusti laivalla Norjan rannikkoa pohjoiseen ja palasi kotimaahansa Suomen läpi. Mitä kirjailija matkallaan koki? Miten pelkkää saksaa puhunut vähissä varoissa ollut herraskainen skribentti selviytyi tietttömiä taipaleiden halki, vaikka – siunatkoon! – kaikkialta ei päässyt takaisin junalla. Miksi Walter Benjamin edes lähti matkalle, josta jälkipolville on säilynyt postikortti Trondheimista ja yksi kirje ystävälle? **Anna Kortelainen** kiinnostui jo nuorena Benjaminin teksteistä. *Kulkijassa* hän päästää mielikuvituksensa valloilleen: näin se olisi voinut mennä.

Pienessä salkussa korvaamattoman arvokasta käsikirjoitusta kuljettava Walter Benjamin näyttäytyy hieman tragikoomisena hahmona, josta on vaikea pitää. Hän lähtee matkalle edistääkseen käsikirjoitustaan, mutta aina tulee jokin este, minkä vuoksi kirjoittamista voi vielä siirtää eteenpäin. Benjamin on vaimonsa ja rakastajattarensa kummankin hylkäämä hankala tyyppi, joka katsoo pohjoisia ”alempia rotuja” selvästi alentuvasti. Toisaalta hän on matkan rasituksiin ja vaatimuksiin täysin valmistautumaton ajelehtija, joka on käytännössä täysin riippuvainen matkalla kohtaamiensa ihmisten hyvästä tahdosta.

Kulkija jakautuu useisiin osiin matkan vaiheiden mukaisesti. Walter Benjamin ei juurikaan halua jutustella Hurtigruten-laivalla muun väen kanssa, ennemminkin hän katselee norjalaista menoa nenävarrtaan pitkin. Suomen puolelle päästyään ja saamelaiden etappimiesten saateltua hänet Kilpisjärveltä kappaleen matkaa etelään, hän kohtaa **Samuli Paulaharjun** perheineen ja retkikuntineen. Tapasivatko nämä oikeasti, siitä ei ole faktatietoa, mutta samoihin aikoihin Paulaharju oli pohjoisessa kansatieteellistä tutkimustaan tekemässä. Anna Kortelainen nostaa Paulaharjut tikunnokkaan palavasieluisina lapuanliikkeen kannattajina ja muutenkin 1930-luvun alun tieteellinen ilmapiiri kallonmittauksineen ja rotuoppeineen näyttäytyy

Kulkijan sivuilta varsin kylmäävänä. Sittemmin Walter Benjaminista tuli voimakas natsien vastustaja ja hän vietti suuren osan loppuelämästään eri puolilla Eurooppaa maanpaossa.

Kulkija on liian epätasainen ollakseen huippuhyvä romaani, ja edelleen koko aiheenvalinta tuntuu jotenkin kummalliselta. Faktoja ja fiktiota ja 1930-luvun taitteen ajan- ja maailmankuvaa Anna Kortelainen kuitenkin osaa yhdistellä sen verran sujuvasti, että kyllä tämänkin kirja lukea kannattaa.

Hannu Sinisalo

Olen päättänyt, etten nuku enää

Hildur Knútsdóttir: *Yöjuoksu*. Haamu, 2026. Alkuteos: *Myrkrið milli stjarnanna* (JPV, 2021). Suom. Eeva-Kaisa Suhonen. 178 s.

Islantilainen Iðunn on nuori nainen, jonka elämä on ihan normaalia, mutta hän on aina tosi uupunut. Aamuisin hyvin nukutun yön jälkeen etenkin jalat ja käsivarret ovat kuolemanväsyneet. *”Tuntuu kuin olisin riehunut koko yön”*, Iðunn kertoo lääkärille. Lääkäri ei löydä Iðunnista oikein mitään vikaa ja verikokeiden tuloksetkin ovat normaalit.

Ystävä ehdottaa, että Iðunn kävelisi enemmän. Iðunn hankkiikin askelmittarin, hienon urheilukellon, ja unohtaa sen yhtenä yönä ranteeseensa. Yllätyksekseen hän on yön aikana puolen yön jälkeen kävellyt yli 47 000 askelta. Onko Iðunn kovan luokan unissakävelijä, vai mistä on kyse?

Tästä alkuasetelmasta islantilaisen **Hildur Knútsdóttirin** *Yöjuoksu* alkaa purkautumaan. Kirja on vauhdikas kirjallinen välipala ja äkkiä luettu: Haamulle tyypillisessä neliömuodossa julkaistussa kirjassa on toki 180 sivua, mutta kirjailijan tyyliin kuuluu paljon nopeatempoista tunnelmaa luovia yhden lauseen lukuja. Käytännössä kirja on siis pienoisoromanimittaa. Se on hyvä juttu, sillä tämän mitan tarina kantaa hyvin. Tunnelma kiristyy

ja tiivistyy ja lopulta ratkeaa – ja sen jälkeen lukija voikin ihmetellä, mitä tässä todella tapahtui.

Yöjuoksu on tunnelmaltaan tiivis kirja, joka sörkki vähän kehokauhun suuntaan. Ajatus siitä, että oma keho ei ole täysin omassa hallinnassa ja tekee öisin jotain, mistä et aamulla tiedä mitään, on karmiva. Kirjassa on myös tummasävyistä huumoria ja pieniä annoksia nuoren työelämässä olevan naisen näkökulmasta väistämättä nousevaa piikikästä feminismiä.

Erityisen ikimuistoinen tai erinomainen kirja *Yöjuoksu* ei ole, mutta kevyenä kauhuvälipalana se on kuitenkin oikein maukas ja nautittava. Kiitosta täytyy antaa Haamulle myös siitä, että kirjan on suomentanut **Eeva-Kaisa Suhonen** suoraan islannista; se ei ole mitenkään varma juttu, vaan islantiakin käännetään suomeksi vielä turhan usein englannin kautta.

Mikko Saari

Herään verenmaku suussa. Kun raahustan kylpyhuoneeseen ja vilkaisen peiliin, näen kirkkaan-punaisen tahran leuassani. Kostutan vessapaperia ja pyyhin jäljen pois. Paperi muuttuu punaiseksi. Se on verta. Olen varma siitä. Tarkistan huolellisesti huulet, kielen ja ikenet mutta en löydä haavoja.

Vanha valokuva vie matkalle julmiin perhesalaisuuksiin

Maija Nyström: *Nurkka*. Osuuskumma, 2026. 222 s.

Nurkan päähenkilö Saana on parikymppinen nainen, joka on opiskellut historiaa yliopistossa, mutta jolle työelämän ovet eivät ole auenneet. Hän elää avoliitossa mukavan miehen kanssa kivassa omakotitalossa, hakee työpaikkoja ja tekee nollatuntisopimuksella siivoustöitä. Saana on sentään päässyt siivoamaan museota, onhan se jo sentään askel kohti omaa alaa.

Vierailu parhaan ystävän Niinan suvulle kuuluvassa vanhassa talossa ravistelee Saanan uusille raiteille. Talo on kymmenen vuotta hylättynä ollut vanha mummola, jonka Niina aikoo nyt purkaa. Vierailulla talossa Saana löytää vanhoja valokuvia, joista etenkin yksi kiinnostaa häntä: kuva iloisesta nuoresta naisesta jostain 1920-luvulta. Onko kuvassa

Liisa, joka muutti Yhdysvaltoihin ja josta ei sittemmin enää kuultu?

Kuva jää vaivaamaan Saanaa ja hän päättää alkaa tutkia asiaa. Ehkä aiheesta syntyisi ihan oikea tutkimus tai edes romaani. Tietämättään hän tulee kuitenkin törkkineeksi asiaa, johon ei kannattaisi puuttua. Niinan mummo Eeva, joka on viimeinen talossa asunut, on aika haluton muistelevaan menneitä, eikä aihe Niinaakaan kiinnosta. Sen sijaan nurkissa väijyviä varjoja asia kiinnostaa kovasti ja pian Saanaa riivaavatkin menneisyyden haamut hyvinkin kirjaimellisesti.

Kauhunovellitaitaja **Maija Nyströmin** esikoisromaanin on sekin vankasti kauhun puolella. Lattialistoista ryömivien varjojen lisäksi pelkoa ruokkivat ahtaat mallit, joihin naisia on sullottu niin sata vuotta sitten kuin nyt. 1920-luvun Liisan kohtalo on aidosti kamala, vaikka siinä ei mitään ylikuonnollista olekaan – kunhan vain yhteiskunnan normeja, jotka varsinkin naisia kaitsivat. Eikä helppoa ole nykyajassakaan, Saana saa niskaan monenlaisia paineita niin töissä kuin kotona.

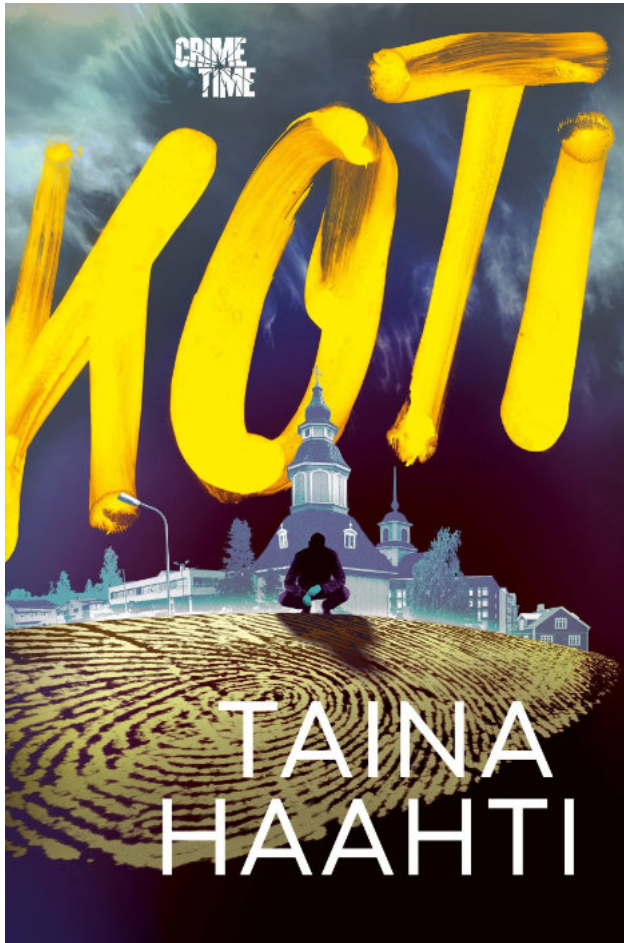
Pitkään novelleja julkaissut Nyström taitaa myös romaanimuodon ja on osannut pitää ilmaisun pidemmässäkin muodossa tiiviinä ja ytimekkäänä. *Nurkka* ei laahaa. Nopeasti etenevä kirja on helposti kertaistumalla luettava, sen verran hyvin se vetää puoleensa. Lopetus on yhtä aikaa nokkela ja kamala. Klassista kauhukuvastoa ja yhteiskunnallista sanottavaa yhdistelevä romaani on hieno esikoinen.

Mikko Saari

Paluu Nurmijärvelle vuosikymmenten jälkeen vie rikosten keskelle

Taina Haahti: *Koti*. Crime Time, 2026. 383 s.

Kuusikymppinen Lauri ”Lare” Kivelä on asunut kymmeniä vuosia ulkomailla, lähinnä USA:ssa ja Kanadassa. Yli kymmenen viimeistä vuotta hänen kotinsa on ollut Torontossa. Laren isä on sairastunut, ja hän joutuu palaamaan kotiseudulleen Nurmijärvelle.

Laren nuoruuden ystävistä moni asuu kotikonnuilla edelleen, ja Laresta tuntuu, kuin hän palaisi takaisin menneeseen. Laren ystävä ”Arski” Arto Kivelä toimii rikoskomisariona Nurmijärvellä ja on juuri saanut tutkittavakseen Aapo Tammiston kuolemantapauksen. Arski pyytää Larelta ammatillista apua, sillä Aapo oli heidän nuoruudenaikaisen ystävänsä Lydian veli. Lydia raiskattiin ja tapettiin eräiden kotibileiden jälkeen nelisenkymmentä vuotta aiemmin. Lare miettii, ettei se voi olla sattumaa, että samasta perheestä tapetaan molemmat lapset,

toinen nuorena ja toinen kymmeniä vuosia myöhemmin.

Lare saa käsiinsä Lydian kuoleman tutkintaa käsittelevän materiaalin, jonka jo edesmennyt tapausta tutkinut poliisi oli vienyt aikoinaan kotiinsa. Poliisin lesken mielestä hänen miehensä ei osannut lopettaa tutkintamateriaaliin uppotumista, vaan hän jatkoi sitä kymmeniä vuosia, aina kuolemaansa saakka. Laren mielestä tutkinta on hoidettu huonosti, mutta miksi? Taposta on tuomittu mies, joka todennäköisesti ei ole sitä tehnyt. Onko entinen poliisi jemmannut materiaalin kotiinsa tarkoituksena pimittää jotain tietoa muilta poliiseilta, vai mikä on syynä siihen, että jopa Lydian surman aikana käyttämät vaatteet löytyvät todistepusseista entisen poliisin autotallista.

Lare haluaa selvittää Lydian kuoleman perinpohjin ja alkaa jututtaa kaikkia vanhoja koulukavereitaan. Samalla hän uskoo ratkaisevansa Lydian veljen kuoleman.

Kotonaan Lare seuraa isänsä taistelua kovien kipujen kanssa. Laren äiti ja sisko ovat kuolleet, ja isä on Laren ainoa omainen. Hän ei suostu menemään lääkäriin, sillä hän ei halua kuulla kuolevansa. Hänellä onkin ikää jo yli 80 vuotta. Lare käy läpi nuoruuden

”Marttilan Mikon kotibileet revisited”, Juhani totesi astuessaan sisään. Tärkeilevästi ja tilaisuuden yläpuolelle tai ainakin ulkokehälle asettuen. Illan edetessä hänestä kuoriutui kuitenkin jälleen Jussi – sanavalmis ja nokkela irvileuka, kenties bieman vähemmän päsmäroivä kuin lukioaikoina, eräänlainen elämän kolhuissa hioutunut versio nuoremmasta itsestään.

muistojaan, samalla kun hoitelee isänsä taloutta ja tutkii tapahtuneita rikoksia.

Toinenkin tehtävä odottaa Laren selvittelyä, kun hänen isänsä kertoo ystävänsä Helenan pieleen menneestä talokaupasta. Helena on myynyt vanhan talonsa. KauppaKirjaan on merkitty, että talossa ei ole tehty remontteja, ja siellä on sattunut vesivahinko. Nyt ostaja vaatii Helenalta satatuhatta korvausta talon korjauksesta. Kun Lare alkaa selvittää tapausta, tulee nopeasti ilmi, että kyseessä ovat vanhat nurmijärveläiset, jotka ovat tehtäilleet vastavia huijauksia enemmänkin. Laren kriminalistitautalla tapaus alkaa kuitenkin näyttää valoisammalta Helenan kannalta.

Taina Haahti on kirjoittanut mielenkiintoisen tarinan. Lauri Kivelän tapaamisiin entisten luokkakavereiden kanssa voi samastua. Vanhat kaverit tunnistaa, kun heidät tapaa, ja tietää kenen kanssa keskustele. Jos he tulisivat yllättäen vastaan, heitä ei enää tuntisi. Miehet ovat tukevoituneet ja kaljuuntuneet, naiset ovat enemmänkin pysyneet näköisinään, ylipainosta huolimatta. Rikosten selviäminen kirjan loppupuolella jää vähän muun tarinan varjoon. Syylliset ja motiivitkin paljastuvat, mutta kytköksiä joutuu hieman pohtimaan ja ehkä palaamaan pari kappaletta taaksepäin ymmärtääkseen, kuka kukin oikein oli.

Koti on hyvinkin lukemisen arvoinen kirja, jossa Laren kohtaamiset ovat mielenkiintoisia. Lare huomaa myös yllättäen, että heillä on entisen tyttökaverinsa Tiinan kanssa vielä tunteita toisiaan kohtaan. Venähtääkö Laren Nurmijärvellä vierailu pidemmäksikin aikaa? Miten talokauppahuijareiden suitsiminen sujuu? Seuraavaa Nurmijärvi Noir -sarjan osaa jää mielenkiinnolla odottamaan.

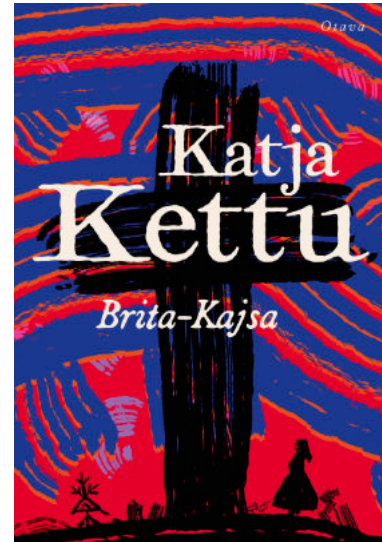
Soili Vuorenmaa

Parantajanaisten tarina saarnaajan rinnalla

Katja Kettu: *Brita-Kajsa*. Otava, 2026. 329 s.

Kuka oli **Brita-Kajsa**?

Aivan uskomaton nainen, joka meni naimisiin **Lars Levi Laestadiuksen** kanssa, eikä ihan helposti. Lars Levi oli huikentelevainen ja oli saanut Brita-Kajsan siihen tilaan, jossa vihille oli mentävä. Lars Levi saattoi olla jo muissa mielissä, mutta kun Brita-Kajsa kuudennella kuulla raskaana hiihti pitkän matkan Laestadiuksen luokse ja vaati vihille menoa, niin oliko silloin enää vaihtoehtoja?

Olen tykännyt kaikista **Katja Ketun** teoksista ja tämä *Brita-Kajsa* lunasti myös oman paikkansa. Sen kieli on niin äärettömän rikasta, rehevää ja omintakeista, että aina ilahdun uusista sanoista ja asioiden mahtavasta kuvailusta. Tekstiä jaksaa aina vain lukea ja välillä on pakko lukea ääneenkin, koska se kuulostaa niin kivalta.

Brita-Kajsa on Lapin viisas parantajanaisten, joten nekin tiedot ja taidot tulevat esille. Saamelainen perinne, luonto ja kaikki Lapin mystiikka näin meidän ”eteläisten” kannalta. Jotenkin ajattelin kaiken aikaa, että entisaikoina oli koko Suomessa näitä selviytyjänaisia. Heistä kertovat tarinat viehättävät minua, joka aina jaksan heitä kunnioittaa. Lars Levi taas ei ollut ihan sellainen ”Jumalan mies”, kuinka sitä voisi luulla, mutta onhan näitä tarinoita. Mies on mies.

Brita-Kajsa on aivan loistava romaani, jonka luku- nautinto hipoo nautinnon laitureissa. Jos sitä ei osaa lukea, sen voi kuunnella myös äänikirjana, jolloin tekstin rikkaus saattaa avautua paremmin.

Kini Laine

Orpotyön ja säveltäjämestarin tarina 1600-luvun Venetsiassa

Harriet Constable: *Viulisti*. Bazar, 2025. Alkuteos: *The Instrumentalist* (Simon & Schuster, 2024). Suom. Leena Ojalatva. 447 s.

Anna Maria della Pietà syntyi Venetsiassa 1600-luvun lopulla. Hän kasvoi Ospedale della Pietà orpokodissa, joka oli kuuluisa erityisen hyvästä orkesteristaan. Orporytöiden musiikkikasvatuksesta ja orkesterinjohtosta vastasi **Antonio Vivaldi**. Anna Mariasta tuli aikansa tunnetuimpia viulisteja ja huhutaan, että Vivaldin sävellyksistä merkittävä osa olisi lähtöisin joko Anna Marian tai jonkun muun orpokodin tytön kynästä. Näistä lähtökohdista ryhtyy **Harriet Constable** kokoamaan mestersromaaniaan *Viulisti*.

Viulistin tarina on fiktiota, sillä oikeasta Anna Marian ja Vivaldin suhteesta tiedetään varsin vähän. Harriet Constable luo teokseen orpokodin, jossa tytöistä toisaalta pidetään huolta, mutta jossa laitosta ylläpitävien nunnien kurinpito on ankaraa ja järkkymätöntä. Anna Maria lumoutuu sävelistä ja rakastuu viuluunsa, mutta huipulle pääsemiseen tarvitaan paitsi loisteliasta osaamista myös teräviä kyynärpäitä ja piinkovaa kunnianhimoa.

Anna Maria saa nopeasti havaita, että hän tarvitsee opettajansa apua ja että opettaja tarvitsee myös häntä. Ihmelapsi pitää huomata – oikeiden ihmisten pitää huomata hänet. 1700-luvun alun säveltäjään ei ole palvelusväkeä kummempi. Harriet Constable kuvaa monipuolisesti Anna Marian kipuilua tavoitteidensa ja taiteensa puolesta. Samalla saadaan pikakurssi aikakauden patriarkaalista sosiaalisista normeista ja luokkahierarkiasta.

Olisin toivonut *Viulistilta* jotain koskettavampaa. Anna Maria ei päähenkilönä ole erityisen rakastettava hahmo, vaan ennemminkin loputtoman kunnianhimon itsekkäisiin tekoihin ajama tuihtuiliija. Toisaalta hänen omanarvontuntoaan taiteilijana ja säveltäjänä haluaa sympatisoida. Parhaimmillaan *Viulisti* on, kun Harriet Constable antaa sävelten tulvia synesteettisenä värimyrskynä Anna Marian mielessä. Joitakin osia kirjasta taas kahlasin melko nopeasti, kun tarina polki hieman paikallaan. Kokonaisuutena kirja jätti kuitenkin sen verran hyvän maun, että kyllä sitä historiallisen fiktion ystävälle suositella voi.

Hannu Sinisalo

Isoäidin maaginen perintö

Sara Norja: *Kummajaisten kesä*. Nysalor, 2023. 247 s.

Kanerva on perinyt mumminsa kesämökin. Tavarat on käytävä läpi ja Kanerva aloittaa saaressa olevalla mökillä yksin ennen kuin veli tulee perheensä kanssa paikalle. Mummi on kuollut Alzheimerin tautiin ja oli viime vuosinaan kamalan ilkeä. Kanervalla on siis käsiteltävänä ristiriitaisia tunteita, kun hän kohtaa mökillä mummin maagisen perinnön.

Saaressa nimittäin liikkuu kaikenlaisia taikaolentoja. Kanerva joutuu nokikkain kesämökin talonhaltijan kanssa. Kaikki eivät taikaolentoja näe, mutta Kanerva on perinyt mummiltaan näkemisen lahjan. Mummin jutut, jotka Kanervan äiti tuomitsi taika-uskoisiksi höpinöiksi, näyttäytyvätkin uudessa valossa.

Sara Norja kirjoittaa esikoisromaanissaan kiehtovan tarinan, jossa yhdistyy ristiriitaisia tunteita herättävän kuoleman käsitteleminen, suomalainen kansanperinne ja tuttu mökkitunnelma. Kirja on kirjoitettu säeromaanin muotoon. Säeromaaneja olen tavannut kohdata nuortenkirjallisuudessa, mutta *Kummajaisten kesä* on suunnattu aikuisille. Mikäpä siinä: säeromaanimuoto ei ole missään nimessä nuortenkirjallisuuden yksinoikeus. Tässä teoksessa säemuoto saa tekstin etenemään mukavan sujuvasti ja helposti; mitään kovin haastavaa runollisuutta kirjassa ei ole, pikemminkin säeromaanimuodolla on haettu ilmaisuun kepeyttä ja tunnelmallisuutta. Kaikkea ei tarvitse sanoa niin perinpohjaisesti, enemmän voi jättää sanomatta – ja se sopii *Kummajaisten kesän* taianomaiseen aihepiiriin hienosti.

Nuortenkirjojen ja aikuisten kirjojen välinen rajanveto on oma asiansa, pieni kutsuva sivupolku. *Kummajaisten kesä* ei minusta ole niin kaukana vaikkapa **Sini Helmisen** oivallisesta *Lujaverinen*-trilogiasta, joka on pääasiassa nuortenkirjaksi tai nuorten aikuisten kirjaksi luokiteltu. Molemmat istuisivat aika mukavasti new adult -lokeroon, jos sellaista Suomessa harrastettaisiin: parikymppinen päähenkilö, aiheena kysymykset omasta identiteetistä ja elämänvalinnoista.

Nämä luokittelut ovat paljolti myös kaupallisia kysymyksiä, mutta olennaista on, että *Kummajaisten kesä* (ja Lujaverinen-trilogia) toimivat aivan mainioita sekä nuorten aikuisten kirjoina että fantasiasta, magiasta ja kummallisesta kiinnostuneille aikuisille. Kansanperinteen ystävät löytävät kirjasta myös ilahduttavaa mielikuvittelua. *Kummajaisten kesän* maaginen syvän kesän tunnelma tekee siitä erinomaisen kesäkirjan, joka sopii hyvin vaikka juhannuksena mökillä luettavaksi.

Mikko Saari

Murhien ja sukusalaisuuksien selvittelyä Hauholla

Hanne Dahl: *Hiljaisuuden paino*. MurhaMylly-sarja. Myllylahti, 2026. 280 s.

Espoolainen äidinkielenopettaja Aiju Ojala on laittanut oman Espoon Kivenlahdessa olevan asuntonsa kesän ajaksi vuokralle ja aikoo viettää lomansa Hauholla Silke-mummunsa luona. Silke on ollut äidinkorvike, kun Aijun äiti kuoli Aijun ollessa 12-vuotias.

Silke-mummu on jo 80-vuotias, mutta hyväkuntoinen ja jaksaa vielä puuhailla puutarhassaan ja pitää huolta pienestä rintamamiestalostaan. Silke on jäänyt eläkkeelle jo vuonna 1988 Tampereen Finlaysonilta, ja asunut ikänsä Tampereella. Silke halusi pienelle paikkakunnalle, ja osti pari vuotta sitten itselleen talon Hauholta. Silkellä on poika Ilari, Aijun isä, joka on jatkuvasti rahavaikeuksissa, ja helposti pyytää rahaa yhtä lailla vanhalta äidiltään kuin

tyttäreltäänkin. Nämä tuntevat jo Ilarin tavat, eivätkä suostu rahaa lainaamaan.

Silke asuu lähellä Hellevin Hovia, jonka omistajasta, Hellevi Kaskesta on tullut Silken ystävä. Hellevin hovi on tunnettu hyvästä ruuastaan ja miellyttävästä miljööstä, ja omistajasta, joka on koko kylän puuhainen. Paikalliset käyvätkin usein Hellevin hovissa lounaalla tai vaikka vain tuoreen pullan toivossa päiväkahvilla, että saavat samalla vaihtaa kylän kuulumiset.

Nyt kylällä onkin ollut säpinää, kun Hellevi heräsi eräänä yönä klo 3 aikaan pamahdukseen, joka kuulosti aivan ampumiselta. Hellevi nousi ylös ja meni katsomaan ulos, ja portaiden edessä makasi tuntematon nuori mies ammuttuna. Hellevi totesi miehen olevan kuitenkin elossa ja soitti ambulanssin.

Siitä alkaa piinaava rikosten selvittely, jossa paikalliset poliisit, vanhempi rikoskonstaapeli Päivikki Noro ja rikosylikonstaapeli Sampo Torppanen ovat olleet päiväkausia täystyöllistettyjä. Eikä yksi ampumatapaus riitä, vaan lisää ruumiita on tulossa.

Silke taas kuunteli poikansa liikkeitä ampumatapauksen aikoihin ja pelkäsi poikansa olevan jotenkin osallisena tapahtumassa. Ilari olikin, mutta ei ihan siten, kuin Silke pelkäsi. Mutta jotain myös Ilari pelkää, sillä hänet nähtiin valvontakameroissa ja käytyään poliisilaitoksella kuulusteluissa, hän päätti lähteä pois paikkakunnalta.

Hiljaisuuden painon tapahtumat keskittyvät kolmeen eri paikkaan ja tarinaan. Hellevin hoviin, joka on kyläläisten kokoontumispaikka, ja josta ammuttu poika löytyi. Toisaalla seurataan poliisien työtä, niin poliisitalolla kuin rikollisten kannoillakin, ja selvitetään heidän tekemisiään ja motiivejaan.

Kolmantena tarinana kirjassa on Aijun halu selvittää mummunsa Silken juuret ja isä, jonka arvellaan olleen sodan aikana kuollut saksalainen sotilas. Juuret vievät Aijun vierailemaan Taivalkoskella, josta Silken suku on lähtöisin. Silke myös peri aikoinaan

Hanne Dahl

**HILJAI-
SUUDEN
PAINO**

mummunsa jäljiltä kotitilansa, joka myytiin. Aiju on Ojalan suvun viimeinen, joten ei ole ketään sukulaista, keneltä voisi kysellä vanhoista asioista. Aiju saa kuitenkin tietää, että Taivalkoskella on vielä elossa lähes 90-vuotias mies, Peetu Koistinen, jonka sisko oli aikoinaan Silken äidin ystävä, ja jonka ansiosta Peetu tietää Silken äidin tarinan. Taivalkoskelta on myös löytynyt Silken äidin vanha vanerinen matkalaukku, jota ei ole sodan jälkeen avattu. Onko siellä ratkaisevat dokumentit Silken ja hänen äitinsä tarinalle?

Hanne Dahlin kirjoittamassa mielenkiintoisessa tarinassa eri tapahtumat eivät oikeastaan linkity toisiinsa mitenkään, mutta siltikin ne ovat osa pikkuisen Hauhon tapahtumia, joista on mukava lukea. Jännityksellä odottaa rikosten selviämistä, ja seuraa poliisien touhuja. Mielenkiinnolla odottaa myös Silken suvun tapahtumien syitä ja seurauksia, ja sitä mikä rooli saksalaisella sotilaalla oli Silken äidin elämässä, kun Silkekin sai nimensä sotilaan äidin mukaan.

Tässä dekkarissa Aiju uppoutuu toden teolla selvittämään mummunsa puolesta sota-ajan vaiettua salaisuutta, jonka juuret heijastuvat aina nykypäivään saakka. *Hiljaisuuden paimo* on Hanne Dahlin II. dekkari. Hänen kirjansa kertovat hämäläisen kyläyhteisön tapahtumista ja arkipäivästä.

Soili Vuorenmaa

Kutsu vaaralliseen hotelliin

Ruth Ware: *Nainen huoneessa II*. Otava, 2026.
Alkuteos: *The Woman in Suite II* (Scout Press, 2025).
Suom. Antti Saarilahti. 434 s.

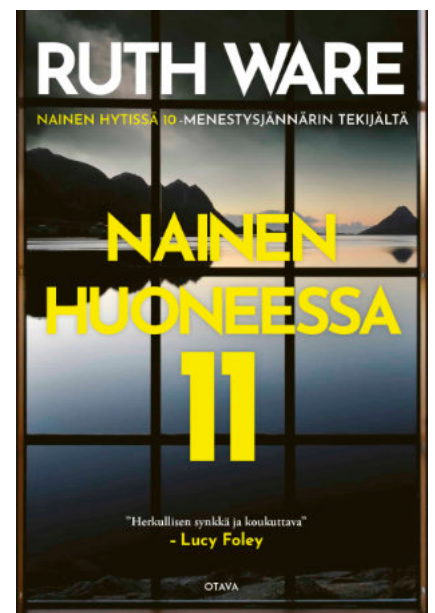
Ruth Waren kirja *Nainen huoneessa II* on itsenäisen jatko-osa hänen teokselleen *Nainen bytissä 10*.

Toimittaja Lo Blacklockin elämä on mallillaan. Hänellä on puoliso ja kaksi ihanaa lasta. Työura on kuitenkin kotiäitiyden myötä jäänyt taka-alalle, mutta sitten Lo saa kutsun sveitsiläisen luksushotellin avajaisiin. Hotellin omistaa hyvin varakas ja salaperäinen mies, joka ei ole antanut kenellekään haastatteluita. Omistajan haastattelu mielessään Lo matkustaa Sveitsiin.

Sveitsissä Lo kohtaa menneisyyden. Aiemmasta kirjasta tutut hahmot on kutsuttu samaan hotelliin, ja Lo alkaa aavistaa pahaa. Häntä ei ole kutsuttu Sveitsiin siksi, että hän olisi loistava toimittaja, vaan joku hänen menneisyydestään ohjailee häntä.

Ruth Ware on kirjoittanut useita menestyksekkäitä dekkareita, joissa nainen joutuu vaarallisiin tilanteisiin. *Nainen huoneessa II* on samaa, tuttua Warea: sujuva jännityskirja, jonka ahmaisee yhdessä illassa. Olin lukenut kirjan *Nainen bytissä 10*, mutta siitä ei ollut jäänyt minkäänlaista muistijälkeä. Se ei silti haitannut tämän kirjan lukemista. Erinomainen kesädekkari Warelta jälleen. **Antti Saarilahti** on tehnyt huolellisen suomennoksen.

Maarit Leijon

Liikaturismi kuumentaa tunteita ja tuottaa ruumiita Ylämailla

Suvi Eriksson: *Linnan varjossa*. Myllylahti, 2026. MurhaMylly-sarja. 332 s.

Skotlannin Ylämaan alueiden suosio on kasvanut räjähdysmäisesti, kun ihmiset matkustavat katsomaan ja kuvaamaan tv-sarjoista tuttuja maisemia. Yksi tällainen kohde on Skye, johon on siltayhteys mantereeseen puolella olevasta Kyle of Lochalshin kylästä. Jatkuva ihmisvirta kuluttaa luontoa ja häiritsee eläimiä, ja paikalliset asukkaat ovatkin saaneet turismista tarpeekseen. Mutta niinkö paljon, että alkavat murhata turisteja?

Eräänä aamuna vanhempi rikoskonstaapeli Tuuli Puro saa puhelun esimieheltään Kalle-Pekka Hirvoselta, ”Kapulta”. Kapulle oli tullut Skotlannista puhelu, että Loch Duichin vesialueelta on löydetty kuolleena suomalainen nainen. Nainen on tunnistettu hänen mukanaan olleesta henkilökortista Emilia Holmströmiksi.

Tuuli ja Kapu joutuvat viemään suruviestin Emilian vanhemmille Raaseporiin. Samalla heidän on selvitettävä, miksi Emilia oli Skotlannissa. Valter ja Birgit Holmström kertovat Emilian opiskelleen Aalto-yliopistossa muotisuunnittelua, ja lähteneen etsimään uusia ideoita ihailemansa skotlantilaisen muotisuunnittelijan jalanjäljille.

Emilia oli vuokrannut pienen mökin skotlantilaisen linnan mailta. Hän oli vasta päässyt irti pitkästä ja vaikeasta suhteestaan, kontrolloivasta miehestä Jukasta. Emilia oli päättänyt suunnittelun ohessa alkaa taas deittailla, ja nauttia vapaudesta saadessaan tutustua uusiin ihmisiin.

Skotlantilainen poliisi Blair Angus pyytää Suomesta apua paikan päälle, koska heillä on liian vähän henkilöstöä selvittämään Emilian kuolemaa, varsinkin kun joudutaan tutkimaan puhelu- ja viestitietoja, jotka ovat suomen kielellä. Blairin mielestä he säästävät aikaa, jos he saavat porukkaansa jonkun, joka ymmärtää kieltä.

Tuuli on aina ollut kiinnostunut Skotlannista, ja on valmis lähtemään Skotlantiin Blairin avuksi. Tuuli ei kuitenkaan osaa kuvitella, millaiseen myllytykseen hän perille päästyään joutuu. Paikalliset eivät

halua olla tekemisissä ulkomaalaisen kanssa, ja eläkeikä lähentelevä työkaverikin tuntuu heittävän kapulaa rattaisiin. Tuuli alkaa saada tutkinnan edetessä myös itseensä kohdistuvia uhkauksia.

Kun Tuuli selvittelee Skotlannissa Emilian kuolemaan johtaneita tapahtumia, hänen esimiehensä Kapu soittaa Suomesta, ja kertoo, että myös Suomesta on löytynyt ruumis, Emilian ystävä Timi. Muotisuunnittelija hänkin. Selviää, että Timi on käynyt Emilian luona Skotlannissa, ja juuri palannut kotimaahan. Mikä yhteys näillä kuolemilla voi olla?

Tuulin epäilykset heräävät, kun hän juttelee puhelimessa Emilian parhaan ystävän kanssa, ja tämä kertoo Emilian vaikeasta erosta. Tuuli miettii, olisiko Emilian ja Timin kuoleman aiheuttanut entinen miesystävä Jukka. Voisiko syynä olla mustasukkaisuus, jollaisesta Emilian naisystävä tiesi kertoa.

Tuulin mielessä pyörivät kuitenkin myös linnan omistajan pojat, jotka ovat juorujen mukaan pyörineet Emilian ympärillä. Poikien äiti Fiona Fraser, linnan omistaja jo useammassa sukupolvessa, on yksi liikaturismin vastustajista, joka ei voi sietää ulkomaalaisia ja on usuttanut poikansakin turismin vastustajiksi. Tuuli haluaa kuulustella Frasereita ja linnan muutakin väkeä, mutta sitä tuntuu vastustavan yksi jos toinenkin poliisi. Muilla poliiseilla ei olekaan yhtä vahvaa intuitiota kuin Tuulilla. Hän ei voi antaa periksi.

Suvi Erikssonin esikoisromaani *Linnan varjossa* on hyvin kirjoitettu pehmodekkari. Rikoksilla ei mässäillä, vaikka niitä tarinan edetessä paljastuu. Skotlannin maisemien kuvailua tulee jonkin verran tarinan mausteena. Selvitettävien rikosten lisäksi käsitellään Tuulin luonnetta ja suhtautumista vastoinkäymisiin. Kirjassa tulee esille myös joidenkin henkilöiden halu manipuloida muita ja hyötyä muiden kärsimyksestä. Lukemisen arvoinen dekkari, jollaisia voisi lukea useammankin.

Soili Vuorenmaa

Työttömyys vie baariin ja uusi suhde kaaokseen

Anna-Leena Härkönen: *Mykkien pöytä*. Otava, 2026. 235 s.

Kun sain tämän kirjan, ensi alkuun ajattelin odotella äänikirjaversiota. En kuitenkaan malttanut odottaa, sillä olen varmaan kaikki **Anna-Leena Härkösen** kirjat lukenut ihan lukemalla. Kaikki on luettu, aina sieltä *Häräntapposeesta* alkaen. Niinpä pidin *Mykkien pöytää* iltasatunani.

Tutustuin siinä heti alkuun päähenkilö Leniin. Leni on 56-vuotias, jäänyt työttömäksi ja vähän haahuilee, että mitäs sitä nyt tekisi? Lenin ajatukset ovat juuri niitä varsin napakoita, joskin ajoittain mennään ihan syviin vesiin. Hän tapailee välillä exäänsä Juhaa, joka ei ollut hänen unelmiensa kohde. Sitten on Lenin serkku Aki, alkoholisoitunut, mutta varsin hauska ja pirteää seuraa, ja Akin sisko Siru, jolla on kahvila jonne Leni leipoo kakkuja.

Lenin ympärillä siis on ihmisiä, paikkoja ja vähän tapahtumiakin. Leni tapaa Lassen! Oikein kiva, että Leni ihastuu Lasseen, mutta minä lukijana en tykännyt Lassesta. Tuli heti sellainen fiilis, että nyt ei ole hyvä juttu. Lasse on ravintolassa töissä kokkina. Oikein lupsakka ja hauska heppu, mutta kun minä lukijana olin oitis vakuuttunut siitä, että jokin ketunhantä Lassella on kainalossa.

Mitään suurta draamaa ei *Mykkien pöydässä* ole, mutta paljon arkisia totuuksia, joihin voi ihan suoriltaan huutaa, että ”amen!”. Pidin tekstistä tosi paljon ja se oli oivaa junalukemista, koska suuria juonen käänteitä ei ole. Ihmisten kohtaamiset ja niistä siunaantuvat dialogit ovat parhaita tai sitten ne, mitä Leni mielessään miettii.

Mykkien pöytä on suositeltava välipala kaiken vakavan lukemisen lomaan.

Kini Laine

Naisjuristi rikosten kimpussa 1920-luvun Mumbaissa

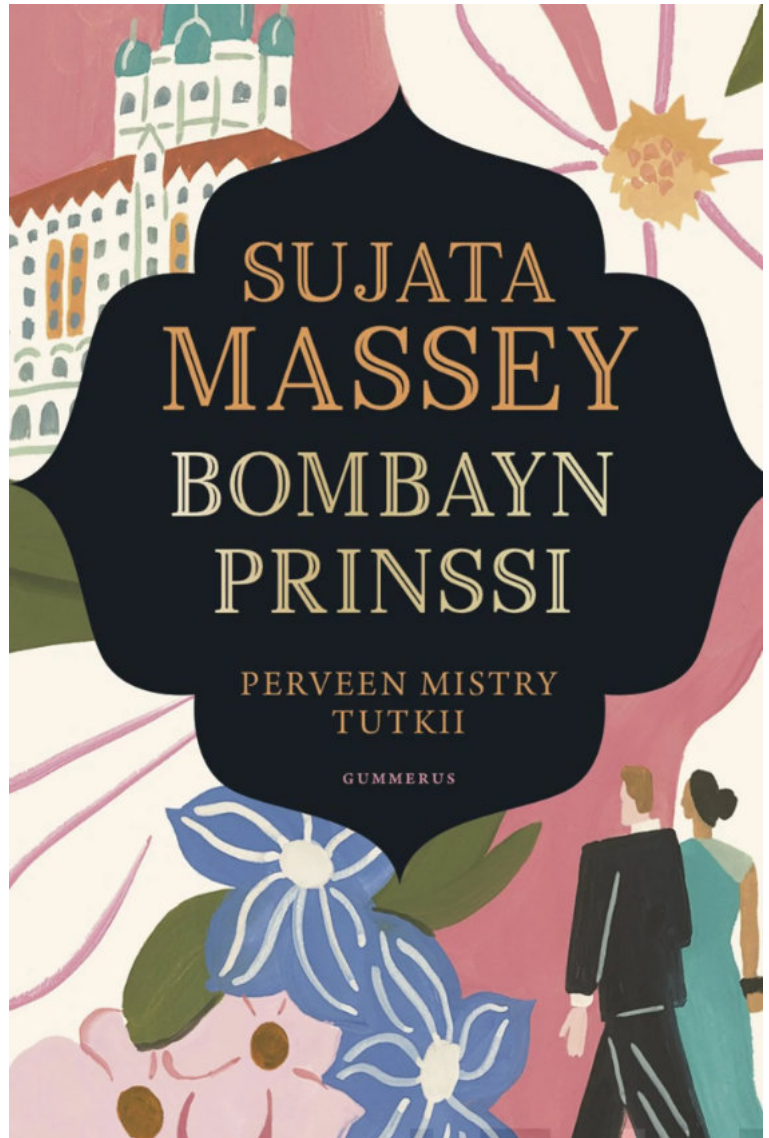
Sujata Massey: *Bombayn prinssi*. Gummerus, 2021. Alkuteos: *The Bombay Prince* (Soho Crime, 2021). Suom. Maija Heikinheimo. 406 s.

Perveen Mistry elää 1920-luvun Bombayssa ja rai-vaa tytöille tietä Bombayn, ehkä jopa koko Intian ainoana naispuolisena asianajajana. Kun nuori nainen pyytää Perveeniltä lakineuvoja ja sitten yllättäen menehtyy yliopiston kampuksella, Perveen kokee velvollisuudekseen auttaa naisen perhettä. Samaan aikaan Walesin prinssin vierailu aiheuttaa Bombayssa levottomuuksia.

Hienoa oli lukea kolmas [Perveen Mistry -dekkari](#). Sarjan ensimmäinen on *Murha Bombayssa* ja toinen *Satapurin jalokivi*. Vaikka kirjoissa ratkotaan rikoksia, pääosassa on ehdottomasti Intia. Intia ja sen lukuisat uskonnot, kielet, yhteiskuntaluokat ja monella tavalla näkyvä tasa-arvon puute.

Bombayn prinssissä tuodaan konkreettisesti esiin kolonialismin murenevaa aikakautta ja intialaisten itsenäisyyspyrkimyksiä. Moninainen kulttuurien kirjo ja myös kulinaristiset elämykset annostellaan sopivasti juonenkulun lomassa. Naisen asema on myös luonnollisesti hyvin keskeinen teema. Nainen asianajajana on tuon aikakauden Intiassa hämmästyttävä ja ennakkoluuloja päin puskeva hahmo. Uskontojen tuomat rajoitukset rajaavat kaikkien naisten mahdollisuuksia toimia ja tehdä päätöksiä omaan elämäänsä liittyen.

Harvoin olen törmännyt näin sujuvaan ja hyvin tehtyyn fiktion, jossa historiallinen, kulttuurinen ja osin myös uskonnollinen tausta ovat näin vahvasti läsnä. **Sujata Massey** kirjoittaa taitavasti ja välttää täysin lukijalle luennoimisen; kirjat voi nauttia laadukkaana viihdepaketina, jossa sekä yksityiskohdat että kokonaisuus ovat kohdallaan. Toki kirjoissa on myös synkät ja jännittävät hetkensä. Perveen Mistry on kutkuttavan kiehtova romaanihenkilö ja Massey on näillä kirjoillaan iskenyt kultasuoneen. Kirjat ovat saaneet innoitusta todellisesta naispuolisesta juristista, joka vaikutti Intiassa 1900-luvun taitteen molemmin puolin.

Suosittelen kirjojen lukemista järjestyksessä. Intialais-saksalaista syntyperää oleva Sujata Massey asuu Yhdysvalloissa, mutta hän on syntynyt Englannissa ja asunut myös Japanissa. Monet tuntevat hänet Japaniin sijoittuvista [Rei Shimura -dekkareistaan](#).

Leena Horsma-abo

Hämmennys tuo turvaa, uuden oppiminen on nautinto

Satu Erra: *Rondo ja modulaatio : Runoista, euroviisuista ja ymmärtämisestä*. Tammi, 2026. 277 s.

Esseitä runoista, euroviisuista ja ymmärtämisestä, kirjoittajana **Satu Erra**. Näillä pohjatiedoilla *Rondo ja modulaatio* tarttui haaviini Tammen kuvastosta. Runouden ymmärtäminen on kiinnostava kysymys ja vaikka Euroviisut onkin nykyään pilalla kiitos Israelin, se on silti ilmiönä kiinnostava.

Rondo ja modulaatio ei ole esseekokoelma, vaan esseeromaani. Mitä muuta se tarkoittaa kuin kirjastoluokitusta 84.2, jonka vuoksi se löytyy kirjastosta romaanien seasta eikä esseekokoelmien joukosta? Ainakin sitä, että kirja muodostaa yhden kokonaisuuden. Kirja on jaettu lukuihin, ei yksittäisiin esseisiin, ja koko teos pyörittelee samoja aiheita hie- man eri näkökulmista. Romaanin tästä tekee osaltaan myös fiktiivisten aineiden mukanaolo.

Koitetaan ymmärtää. Erra, runoilija, pohtii runouden ymmärtämisen vaikeutta. Hän on itsekin to-

kaissut yliopistonlehtorille, ettei ymmärrä runoutta, mutta **Lauri Viidan** *Betonimylläri* sentään menee. Silti ystävän kommentti *“koen sen samalla tavalla bankalaksi kuin runouden”* viiltää. *“Silti runous ei kutsu häntä ystävällisesti vaan tuntuu komentavan analyttiseen suoritukseen”*, Erra kirjoittaa, ja tässä ollaan lähellä sitä, mistä **Vesa Rantama** kirjoittaa *Runominän vuodessa*: kuinka koululaitos opettaa runoutta ensisijaisesti jonain, mikä pitää analysoida, pilkkoa palasiksi ja ymmärtää. Tämä sama ajatusharha ajoi minuakin pois runouden äärestä vuosikausiksi.

Runon tekstilaji vihjaa minulle, että lukijalle on jätetty tilaa ja että kaikkea ei tarvitse ymmärtää. Se vihjaa, että on tarpeetonta kysyä, mitä siis tarkoittit. Kirjoittajan intentiolla ei ole merkitystä, sillä olennainen on tekstissä, mutta ei minusta tarkoita tekijän kuolemaa, teoksen syntymää vain. Parhaimmillaan kirjallisuus tarjoaa paikan, jossa asioita voi kokeilla käsittää eri tavoin. Hämmennyksestä alkaa jokin oma.

Arkisella tasolla ymmärrystä koetellaan maahanmuuttajan elämässä. Erra asuu perheineen Saksassa ja Sveitsissä, ja nämä ympäristöt koettelevat ymmärrystä monin eri tavoin. Jo saksan kieli osoittautuu kovin työlääksi ymmärtää, vaikka sitä on kuinka opiskellut. Käytännön tilanteissa ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen ei ole helppoa. Puhumattakaan sitten erilaisista byrokratian kiemuroista tai vaikkapa siitä, että Saksassa vuokra-asuntoonkaan ei välttämättä sisälly keittiökalusteita – kukapa sitä edellisen asukkaan keittiönkaappeja tai liettä haluaisi käyttää.

Euroviisuista syvällisemmin tutkaillaan tuoreita kotimaisia edustajia. Käärijä, Windows95man ja **Erika Vikman** saavat paljon huomiota; nämä

osiot kirjasta perustuvat Erran *Helsingin Sanomissa* julkaistuihin euroviisuesseisiin. Mutta pelkästään viime vuosissa ei liikuta, vaan Erra on seurannut Euroviisuja pitkään ja kirjoittaa valaisevasti, hauskasti ja oivaltavasti muun muassa kisan alkuvuosista ja monista vuosien varrella tutuksi tulleista kapaleista ja esittäjistä. Israel-kysymystäkin käsitellään; mitenpä sitä voisi olla käsittelemättä.

Kirjoitan tästä suureen sanomalehteen. Minua jännittää, koska en ole mikään metamodernismin asiantuntija ja olen muutenkin vieraantunut taiteentutkimuksen maailmasta. Tulkintani on hapuilua, mutta kirjoitan. Suuri lehti julkaisee tekstin. Saan tietää, että ihailemani kirjailija jakaa sen somessa ja jotkut muutkin. Tuntematon mies lähettää minulle viestin, että olisin omien pohdiskelujeni sijaan ottaa selvää, mistä laulussa on kyse. Se olisi helppoa, koska Käärijä on itse kertonut.

Aivan niin, joo, totta. Maailma ei tarvitsisi tulkintoja, jos vain kysyttäisiin, mitä siis tarkoittit.

Erra on kirjailijana minun makuuni. Olen nauttinut niin runoteoksista (*Hetkenä minä* ja *Tämä kaikki on liikaa*) kuin *Tällainen tunne* -nuortenkirjasta. Ei siis yllätä, että kun Erra pohdiskelee omalla äänellään kiinnostavia asioita, lopputulos maistuu. *Rondo ja modulaatio* on fiksua, hyvin kirjoitettu kirja, joka pyörii mielenkiintoisten aiheiden ympärillä ja tarjoaa niihin oivaltavia näkökulmia.

Mikko Saari

Kadonnut mies etsii itseään

Tim Weaver: *Tuntematon mies*. Docendo, 2026.
Alkuteos: *I Am Missing* (Penguin Books, 2017).
Suom. Maikki Soro. 456 s.

David Raker on kokenut kadonneiden etsijä. Tällaista toimeksiantoa hänelläkään ei tosin ole aiemmin ollut. Richard Kite on kutsunut Rakerin tapamiseen, jossa hän kertoo kadonneen tapauksesta tarkemmin. Puhelimessa hän ei suostu puhumaan mitään. Tapaaminen sovitaan kirkkoon, jossa Richard tekee vapaaehtoistyötä.

Raker miettii Richardin tavattuaan, että hän muistaa tämän jostakin. Alettuaan laatia toimintasuunnitelmaa itselleen, hän muistaa, että Richardin löytymisestä on kirjoitettu paljon lehdissä, ja Richardista on käytetty mediassa nimeä Tuntematon mies.

”Richard, kuka on kadonnut?” kysyin uudelleen. Hän ei näyttänyt edes kuulevan minua, tuijotti vain nurkkaa, johon valo ei yltänyt ikkunoista. Mutta juuri kun aioin kysyä kolmannen kerran, hän kääntyi minuun päin. ”Minä olen”, hän sanoi. Katsoin häntä ymmälläni. ”Olet mitä?” ”Minä olen kadonnut”.

Rakerilla alkaa haastava tehtävä. Richard on menettänyt muistinsa, eikä muista muuta kuin etunimensä, sukunimikin on hänen itsensä keksimä. Melkein vuosi aiemmin hänet oli löydetty Hampshiren meripelastusaseman lähettävältä Coldwell Point -nimiseltä rantakaistaleelta pahasti ruhjoutuneena. Lääkärit ovat todenneet Richardin kärsivän dissosiatiiivisesta muistinmenetyksestä. Se voi johtua yhtä hyvin fyysisestä kuin psyykkisestäkin vammasta.

Rakerille on selvää, että henkilöllisyyden selvittäminen täytyy aloittaa niistä henkilöistä, joita Richard nyt tuntee. Heitä ovat paikallinen kirkkoherra Barton, joka otti yhteyttä poliisiin, ja tarjosi apua Richardista huolehtimiseksi, kunnes hänen muis-

tinsa palautuu. Richard on saanut apua myös leirintäalueen johtajalta, joka on tarjonnut hänelle karavaaniparkista asuntovaunumajoituksen. Vuokra kuitataan Richardin tekemillä töillä, joita leirintäalueella riittää.

Raker miettii, kuinka vaikeaa hänen on selvittää Richardin henkilöllisyys, kun tällä ei ole edes nimeä. Hän ei muista menneisyydestä etunimensä lisäksi mitään muuta kuin sen, että hän on ehkä asunut lapsena meren rannalla, hän on huomannut, että hän osaa uida ja ajaa autoa. Hän muistaa lapsuudestaan myös jonkin lastenohjelman. Richardia ahdistaa, kun hän ei saa hoidettua itse asioitaan ollenkaan, koska hänellä ei ole nimeä eikä henkilötunnusta.

Richard on käynyt psykologi Naomi Russumin luona keskustelemassa ahdistuksestaan. Russum on kokeillut jopa hypnoosia herättääkseen Richardin muistoja, mutta turhaan. Myös Raker tapaa Russumin, ja saa tästä oudon vaikutelman. Rakerin ajatus on, että Russum tietää Richardista jotain, jota hän ei halua paljastaa. Rakerilla on tapana turvautua poikkeuksellisiin tutkimusmenetelmiin, ja koska hän luottaa intuitioonsa, hän alkaa seuralla Russumin tekemisiä.

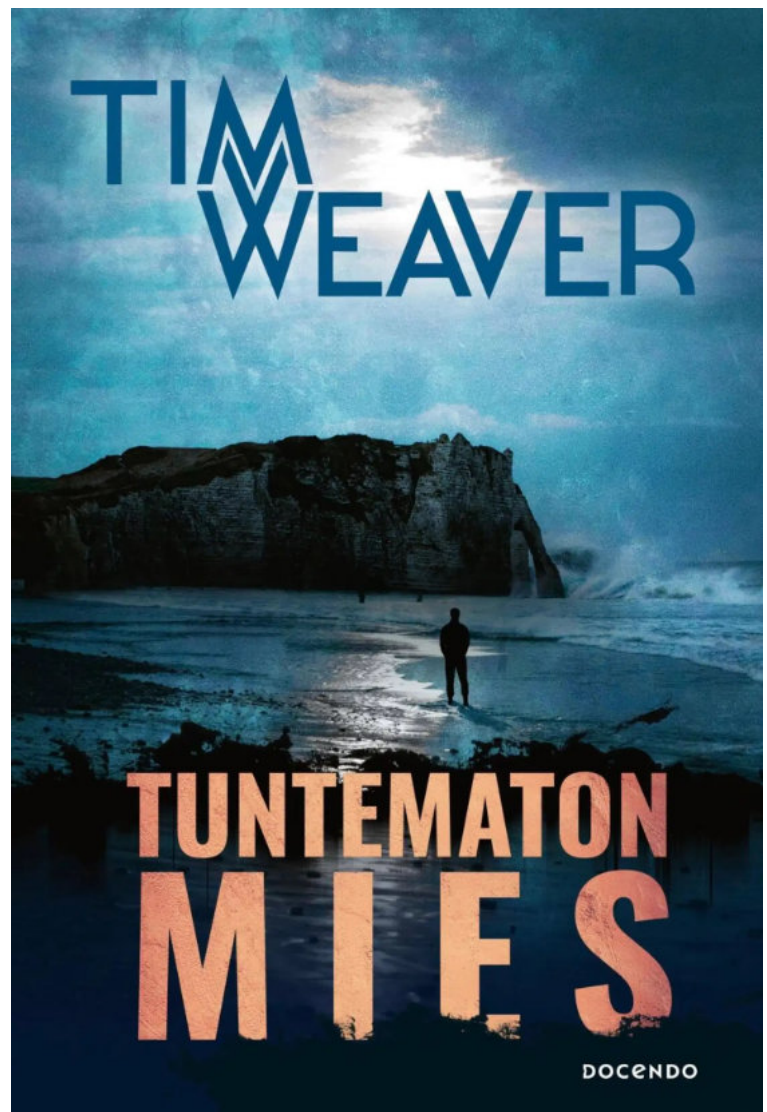
Joillekin Rakerin tutkimukset ovat uhka. Raker ymmärtää, että kaikki salaisuudet paljastuvat Britannian merentakaisilla alueilla, jonne on matkaa yksitoistatuhatta kilometriä. Sinne Rakerin pitää matkustaa löytääkseen vastauksia.

Tim Weaverin *Tuntematon mies* on mielenkiintoinen tarina siitä, miten vaikeaa on selvittää asioita, jos käytössä ei ole mitään faktatietoa. Toisaalta pienikin linkki voi auttaa viemään asioita eteenpäin. Tässä kirjassa kokonainen kyläyhteisö on saatu pelon valtaan manipuloimalla, eikä kukaan ollut riittävän fiksu huomatakseen vedätystä. Tarina oli melkein kuin Keisarin uudet vaatteet -satu, jonka

uskomuksen voi rikkoa vain viaton lapsi, joka ei ole manipuloitavissa. Vaikka rikosten selvittely on aikaa vievää puuhaa, niin missään vaiheessa kirjaa lukiessa ei pitkästynyt, eikä voinut ajatellakaan lopettavansa kirjaa kesken.

Suosittu englantilainen rikoskirjailija Weaver tuottaa ja juontaa myös suosittua [Missing-podcastia](#). Ehkäpä siinä ohjelmassa on tullut vastaan idea näin erikoisesta juonesta. *Tuntematon mies* on kahdeksas osa kadonneita ihmisiä etsivästä David Rakerista kertovassa kirjasarjassa.

Soili Vuorenmaa

Mies 1900-luvun kauhistuttavien keksintöjen takana

Benjamín Labatut: *Maniac*. Tammi, 2026. Alkuteos: *The Maniac* (Penguin Press, 2023) Suom. Antero Tiittula. 396 s.

Benjamin Labatut on kirjoittanut kiehtovan kirjan tekoälyn historiasta. *Maniac* pakenee helppoja genreluokitteluja, koska se on yhtäältä historiallisten henkilöiden, ajatusten ja tapahtumien kronikkaa, mutta toisaalta selkeää fiktiota siitä, mitä ihmiset ovat saattaneet tehdä tai sanoa. Kaunokirjallinen tietoteos?

Maniacin keskeinen hahmo on unkarilaissyntyinen matemaatikko **John von Neumann** (1903–1957), jota pidetään yhtenä 1900-luvun älykkäimmistä ihmisistä. Hän oli mies, joka tunsikaikki, siis aivan kaikki, aikansa suurimmat tieteentekijät **Albert Einsteinista J. Robert Oppenheimeriin**, ja kaikkien kanssa hänen nopea matemaattinen älynsä ja aikaansa edellä olevat visionääritaitonsa olivat huomiotaherättäviä lähes hänen elämänsä tuskalliseen loppuun saakka.

Labatut kertoo von Neumannin ja hänen matematiikkaa, luonnontieteitä, tietojenkäsittelytieteitä ja taloustieteitä mullistaneiden keksintöjensä tarinan ystävien, perheenjäsenten ja työtoverien ”puheenvuorojen” kautta. Von Neumann oli keskeisiä hahmoja toisen maailmansodan aikaisen atomiaseen kehittämisessä. Hänet kuvataan kylmäksi, jopa vaarallisen laskelmoivaksi hahmoksi, jonka työstä Yhdysvaltain asevoimat saivat olla kiitollisia. Kirja lainaa nimensä von Neumannin 1950-luvun taitteessa suunnittelemalta **MANIAC-koneelta**, jota voidaan pitää yhtenä ensimmäisistä toimivista tietokoneista.

Tekoäly oli yksi von Neumannin suurista ideoista, mutta sen kanssa pitää mennä vielä vähän kauem-

maksi. **Paul Ehrenfest** (1880–1933) oli merkittävä hahmo kvanttimekaniikan ja modernin fysiikan murroksessa erityisesti 1920-luvun Euroopassa. Hänen dramaattiset vaihteensa toimivat nopeana starttina kirjalle. Kirjan päättävässä osuudessa puolestaan tutustutaan yhteen tekoälyn kehityksen suurimmista läpimurroista: AlphaGo-ohjelman voitokkaaseen otteluun go-pelin maailmanmestaria, korealaista **Lee Sedolia** vastaan vuonna 2016.

Maniac on koko matkaltaan kiinnostava kirja, mutta myös melkoinen kummajainen, josta on vaikeaa saada otetta. Ehkä punainen lanka on juuri ajatus tekoälyn ja ihmisistä riippumattomien laitteiden kehityksessä. Kuinka monet von Neumannin 1950-luvulla esittämistä ajatuksista ovat arkipäivää nykyään, vaikeivät tietotekniikan mahdollisuuksien ja laskentatehon kehittymisen rajat vielä kenellekään tuohon aikaan selviä olleet.

Synkempää on lukea joukkotuhon kehittämisestä. Kuinka maailman suurimmat tiedemiehet eivät voineet vastustaa kiusausta viedä tutki-

mustaan eteenpäin, vaikka he varmasti tiesivät, että heidän keksintönsä voivat melko varmasti johtaa koko maapallon ja ihmiskunnan tuhoon. Juuri näiden tiedemiesten päiden sisälle tunkeutuessaan Labatut on parhaimmillaan – ja pitää aina yrittää muistaa, että teos on tosiaankin fiktiivinen aidossa historiallisessa kontekstissaan. Vähän muodoton möhkälähän *Maniac* on, mutta kyllä se lukea kannattaa.

Hannu Sinisalo

Aino Tyllin etsivätoimiston ensimmäinen murhatutkinta

Terhi Rannela: *Kuolema Kaivopuistossa*. WSOY, 2026. 257 s.

Terhi Rannelan *Kuolema kaivopuistossa* aloittaa mielenkiintoisen Etsivätoimisto Aino Tylli -sarjan. Aino Tyllin esikuvana on ensimmäinen suomalainen naisetsivätoimiston perustaja **Tyine Ahlroth**.

Aino Tylli avaa etsivätoimiston Helsinkiin vuonna 1933. Naisetsiviä ei silloin Suomessa tiettävästi juuri ollut, ja miehet naureskelivatkin Tyllin ammatille. Tylli oli kouluttautunut poliisiksi, ollut valtamerialuksilla laivapoliisina, ja avustanut New Yorkin poliisia rikosten selvittämisessä. Mistään haihattelijasta ei siis ollut kyse, vaikka miehet toteavatkin keskusteluissaan, että Tylli ratkaiskoot huonoille teille joutuneiden naisten asioita, kadonneiden etsintää ynnä muuta kevyttä puuhastelua.

Aino Tylli ei halunnut itsekään osallistua vakavien rikosten tutkintaan, varsinkaan murhatutkintaan, mutta niin vain kävi.

Kun nuoren silittäjättären ruumis löytyy Kaivopuistosta, Aino ei malta olla tutkimatta rikosta. Lehti uutinen aiheesta hirvittää, mutta saa myös miettimään, onko poliisi tehnyt kaikkensa rikoksen ratkaisemiseksi.

Aino Tylli tuntee Helsingin kaupungin alueet erittäin hyvin. Hän kulkee paikasta toiseen enimmäkseen kävellen, ja pidemmät matkat ratikalla. Aino on tyytyväinen uuden toimistonsa sijaintiin Museokadulla. Uusi yksityisetsivätoimisto on myös sisustettu kodikkaaksi ja tyylikkääksi. Yksi ilon aihe on myös toimistoon saatu puhelin, numero on 45 914. Vaikka puhelut hoituvat keskuksen kautta, niin enää ei tarvitse lähteä puhelinkoppiin soittamaan. Ainolla on avustajanaan nuori poliisiopinnot aloittanut (ja keskeyttänyt) mies, Köpi Lampi, jonka kanssa asiat sujuvat mutkattomasti ja tehokkaasti.

Aino saa jatkuvasti pieniä toimeksiantoja. Niitä hän selvittää tiedoilla, joita saa lähinnä keskustelemalla ihmisten kanssa. Samalla kun hän selvittelee pienempiä rikoksia, hänen mieltään vaivaa koko ajan Liisi Joutsenen murha.

Raadeltu naisruumis

Kello kahdeksan ajoissa löydettiin Kaivopuistosta petomaisesti murhattu naisen ruumis. Verityön tekijä oli raadellut uhrinsa niin, ettei tämän kasvoja voitu lainkaan tuntea. Myöskin oli onnettoman takaraivoon isketty nähtävästi kirveellä siksi voimakkaasti, että aivot olivat tulleet esiin. Vaatetuksen perusteella tunnettiin kuollut silittäjättär Liisi Joutseneksi.

Liisi on seurustellut aikoinaan lapsuudenystävänsä Eino Soinion kanssa. Yhtä aikaa he muuttivat myös Helsinkiin. Seurustelu kuitenkin päättyi, ja Liisi löysi Kaarlo Luotohaaran, jonka kanssa meni kihloihin. Kaarlo on mustasukkainen, ja nopeasti malttinsa menettävä. Liisi on alkanut katua koko kihlausta, ja onkin päättänyt jättää Kaarlon.

Kun Liisi murhataan, Aino alkaa miettiä, onko Kaarlo niin mustasukkainen, että olisi murhannut Liisin. Vai onko juoruissa perää, että Liisi olisi tavannut viimeisenä hetkenään Einon, joka olisi murhannut ystävänsä. Niin ainakin Kaarlon äiti vakuuttaa Ainolle.

Terhi Rannela on tuonut ensimmäiseen dekkariinsa mukavasti kieltolain päättymisen jälkeistä tunnelmaa. Helsinki on kasvava kaupunki, johon maaseudulta värvätään työntekijöitä, muun muassa nuoria kokemattomia naisia, jotka joutuvat kohtaamaan aivan uudenlaisen elämäntavan.

Kirjan päähenkilö Aino kuljettaa lukijaa mielenkiintoisesti surkeista köyhälistön asumuksista Kaivopuiston parempiosien koteihin. Aino onkin melkoinen sankaritar. Hän ymmärtää ihmisiä lähtökohdista riippumatta, kuuntelee heitä ja osaa samastua heidän huoliinsa. Samalla hän saa tietoja, joita ei poliiseille kerrota.

Kirjan tarinaan tuo uskottavuutta se, että Helsingissä on ollut yksityisetsivä Tyyne Ahlroth, vaikkakaan kirjan päähenkilöstä ei ole yritetty ammattia lukuun ottamatta tehdä muutoin Tyynen kaltaista.

Mielenkiinnolla jää odottamaan jatkoa tarinalle. Millaisia rikoksia Aino seuraavaksi selvittää, ja mitä kasvava Helsinki tarjoaa tulijoille. *Kuolema Kaivopuistossa* on mukava historiallinen cosy crime -dekkari.

Soili Vuorenmaa

Kuolemantapaus kauniissa maisemissa

Anders ja Anette de la Motte: *Vehkeilyä Amalfin rannikolla*. Johnny Kniga, 2026. Alkuteos: *Intrig i Amalfi* (Bokförlaget Forum, 2025). Suom. Tarja Lipponen. 349 s.

Etelä-Italiassa, Sorrenton niemimaan etelärannikolla sijaitsee Amalfin rannikko, joka on UNESCO:n maailmanperintökohde. Pienelle rannikkoalueelle mahtuu melkein koko maailman kauneus: Amalfin kuuluisa nähtävyys Pyhän Andreaksen katedraali, vuoristossa sijaitseva Ravello historiallisine puutarhoineen sekä Positano, jossa värikkäät talot kiipeävät vuoren rinnettä pitkin. Kaikkialla turkoosi meri ympäröi näkymää. Myös maailman parhaat sitruunat kypsyvät Amalfin rannikolla Välimeren syleilyssä.

Satoja vuosia vanha nunnaluostari on kunnostettu luksushotelliksi, vanhat luostarin kammiot ylellisiksi asuinhuoneiksi ja sviiteiksi. Hotelli Monastero Santa Rosan paksut seinät huokuvat rauhaa ja hiljaisuutta. Se on Amalfin rannikon hienoin hotelli, joka on rakennettu niin lähelle kallioiden reunaa, että se näyttää melkein leijuvan veden päällä.

Ruotsalainen historianopettaja Hugo Lind ja italialais-ruotsalainen matkanjohtaja Lara Belmonte tutustuivat, kun Hugo oli edellisen kerran Laran opastamalla matkalla Italiassa. Laran avustuksella Hugo sai vuokrattua talon, jossa hän aikoo nyt keskittyä kirjansa kirjoittamiseen. Lara on joutunut pyytämään Hugoa avuksi, kun hän on matkanjohtajana tunnetulle ruotsalaiselle ”suklaasuvulle”. Laran varaama bussinkuljettaja on sairastunut, ja Hugo lupautuu tuuraamaan häntä.

Ruotsista saapuu II-jäseninen ryhmä Byhlénin Konvehdin (BK) toimitusjohtajan Gottfrid ”Gotte” Byhlénin järjestämälle yllätysmatkalle. Ryhmän jäseninä ovat niin Gotten nykyinen vaimo Edit, joka toimii BK:n henkilöstöpäällikkönä kuin entinen vaimo Sonjakin, joka on BK:n hallituksen jäsen. Mukana ovat myös Gotten lapset entisestä ja nykyisestä avioliitosta, ja ulkopuolisina ryhmän jä-

seninä on puolisoita ja Gotten oikea käsi, talouspäälikkö Tom Aronsson.

Jos Gottea kutsutaan suklaakuninkaaksi, niin Gotten sisko Jackie on karamellikuningatar. Sisarusten välit ovat katkenneet jo lähes 10 vuotta aiemmin, kun Jackie perusti oman yrityksensä Gotten syrjäyttäessä hänet BK:n johdosta. BK on Gotten johdossa hiipunut ja lähestyy konkurssia, kun taas Jackien irtokarkkimyyntiä harjoittava yritys tuottaa rajatonta voittoa. Sisarusten riita on saanutkin alkunsa siitä, että Gotte syytti siskoaan kahden pähkinän suklaakarkin ohjeen varastamisesta. Nyt Gotte on kuitenkin joutunut nöyrytymään ja pyytämään siskoaan apuun säilyttääkseen suklaansa markkinoilla.

Ryhmälle on yllätys, kun Jackie tulee mukaan matkalle miehensä ja poikansa kanssa. Kun Gotte ilmoittaa, että BK ja Jackien irtokarkkibisnes fuusioidaan, alkaa vastustus ja kuohunta, jonka melskeessä Jackie menettää henkensä. Melkein kaikilla on jotain menetettävää, eikä kukaan hyväksy fuusiota. Jackien mies ja poika eivät halua menestyvän yrityksensä rahoittavan kannattamatonta BK:ta. Eivätkä BK:n osakkaat halua Jackieta johtoon.

Mutta kuka murhasi Jackien? Sitä alkaa selvittää komisario Baldassare Russo, joka pyytää avukseen Hugon ja Laran, jotka ovat seuranneet ryhmän touhuja matkan alusta lähtien.

Vehkeilyä Amalfin rannikolla, Lomaparatiisin murhat -sarjan toinen osa, on sopivaa kesälukemistoa. Huikeita maisemia ja erilaisia paikallisia ruokia on kuvailtu asiantuntemuksella. Kirjassa keskitytäänkin erilaisiin nähtävyyksiin, paikallisiin tapoihin sekä suklaasuvun ryhmädynamiikkaan.

Kuka vaan voi olla syyllinen, kaikilla on motiivi murhaan. Yksi motiivi tosin jäi ihmetyttämään. Kun Gotten ex-vaimo Sonja menettää tulevassa fuusiossa konkurssikypsän yrityksen osakkeita ja saa tilalle 1/10 edellisen yrityksen osakemäärästä,

niin uuden voittoa takovan yrityksen osakkeilla saa käsittääkseni enemmän tuottoa kuin konkurssikypsän yrityksen osakkeilla. Se oli vähän virheellinen tieto tässä kirjassa. Kai sitten voidaan ajatella niin, ettei Sonja ymmärtänyt osakkeiden arvosta mitään.

Vehkeilyä Amalfin rannikolla kannattaa lukea, jos pitää kesädekkareista, joista löytyy uusia maisemia, ruokia ja viihdettä murhien mukana.

Soili Vuorenmaa

Entä jos et muista, murhasitko ystäväsi

Amy Tintera: *Valheiden varassa*. Tammi, 2026. Alkuteos: *Listen for the Lie* (Celadon Books, 2024). Suom. Jade Haapasalo. 382 s.

Viisi vuotta sitten Lucy Chase löydettiin hoipertelemasta tien varresta yltä päältä veressä. Veri ei kuulunut hänelle, vaan hänen parhaalle ystävälleen Savannahille, joka puolestaan murhattiin. Lucy ei itse muista illan tapahtumista mitään, mutta ystävän veren lisäksi hänen nähtiin riitelevän Savannahin kanssa illan aikana.

Koska kaikki, Lucyn vanhemmat mukaan lukien, epäilevät Lucyn olevan Savannahin kuoleman takana, muuttaa hän pois aloittaakseen uuden elämän. Se ei kuitenkaan onnistu, koska suosittu rikospodcast ottaa Lucyn tapauksen käsittelyyn. Ohjelman kautta Lucylle tulee tilaisuus selvittää, mitä kuoliniltana oikein tapahtui.

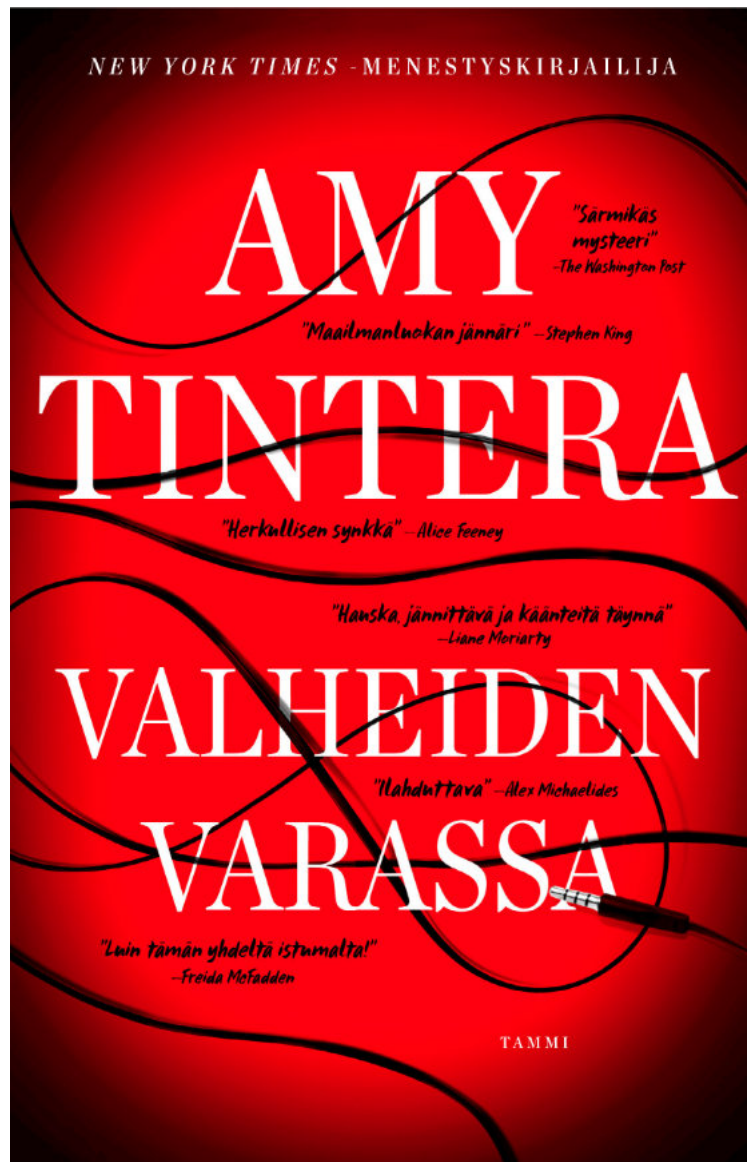
Valheiden varassa on **Amy Tinteran** ensimmäinen aikuisille suunnattu romaani. Se oli ehdolla Goodreads-lukupalvelun vuoden trilleriksi ja vuoden äänikirjaksi. Ennen tätä kirjaa Tintera on julkaissut kahdeksan suosittua nuortenkirjaa, joita ei vielä ole suomennettu.

Valheiden varassa ei ole kaikkein synkin dekkari. Tintera pitää tunnelman yllättävänkin kevyenä ja humoristisena. Kirjan tarina on nopealukuinen ja vauhdikas. Nämä ominaisuudet ovat kenties vaikutteita hänen nuortenkirjoistaan.

Lucy ei ole erityisen miellyttävä päähenkilö. Hän vaikuttaa ajoittain rasittavan suorasukaiselta ja välinpitämättömältä sääntöjä kohtaan. Epämiellyttäviä päähahmoja on vaikea kirjoittaa hyvin, koska ilman hahmoon samastumista lukijan on vaikea luoda sidettä hahmon kokemuksiin. Lucy on kuitenkin epämiellyttävä juuri oikealla tavalla: epämiellyttävyys on uskottavaa hänen kokemuksiansa takia ja herättää kysymyksiä Lucyn motiiveista.

Valheiden varassa on hyvä jännityskirja, joka toimii erityisen hyvin kevyttä lukukokemusta kaipaaville.

Juha Salmi

Oikeudenkäyntiä palkkamurhasta 1990-luvun Kauhajoella

Joona Keskitalo: *Lakeus, joka vaikeni*. Bazar, 2026. 400 s.

Lakeus, joka vaikeni on jo viides **Joona Keskitalon Takamailla-trilleri**. Kaikki ne olen käynyt läpi, jännittänyt ja melkein kynteni purrut, kun olen ollut jännän äärellä. Nyt sitten tämä kirja osui näppeihini ja vinkattavaksi ja miten mieluusti sen teen, sillä näissä trillereissä on jännityksen ohella myös jokin jännä filis, joka kietoo lukijan otteeseen, josta ei vain pääse irti.

Tässä tarinassa on pääosassa Niina Luoma, nuori asianajaja, jolla on meriittejä oikein olan takaa. Kun hän sitten epäonnistuu, hän palaa perimälleen sika-tilalle miehensä ja lapsensa kanssa. Vaikka kuinka siellä possujen kanssa hääräisi, tila ei kuitenkaan tuota. Kun kyliltä sitten tulee pyyntö tulla autta-

maan paikallista liikemiestä, jota syytetään muun muassa palkkamurhasta, niin possut jäävät miehen hoidettaviksi ja Niina lähtee hoitamaan asianajajan hommia ja hankkimaan perheelleen lisätuloja. Etenkin kun tämä kylän liikemies haluaa nimenomaan hänet.

Lakeuksilla alkaa sellainen pyöritys, että pian ollaan todella monella mutkalla. Tarjolla on erittäin mielenkiintoista oikeussalisettiä. Sisätiloissa ei tarvitse kaiken aikaa olla, kun joudutaan jos vaikka minikämoisiin käännteisiin. Koko aikana ei tiedä, kehen luottaa, kuka on syyllinen, arvaako oikein vai väärin ja miten kaikki tulee päättymään. Lukijaa viedään kuin sitä vanhaa pässiä narussa.

Juuri kun sitä ajattelee, että noniin, nyt ollaan maaliivilla, niin ehei, vielä on seuraavat 400 metriä. Matka jatkuu ja jatkuu, mutta kyllä se päätökseen tulee, sillä lakeus lopulta vaikenee.

Kaikki Joona Keskitalon Takamailla-trillerit ovat yhtä hyviä: ottavat haltuun eivätkä päästä otteestaan, ennen kuin ovat ravistelleet oikein olan takaa. Kirjat voi lukea missä tahansa järjestyksessä, koska jokaisessa on omat juonenkäänteensä. Yhteistä kirjoille on se, että ne sijoittuvat takamaille ja jokaisessa on sama jännä filis, joka jättää jälkensä.

Kini Laine

Ennen suomentamaton Cleeves-dekkari 1990-luvulta

Ann Cleeves: *Kuoleman oppitunti*. Karisto, 2026. Alkuteos: *A Lesson in Dying* (Century, 1990). Suom. Veera Kaski. 239 s.

Brittiläisen etevän dekkaristin **Ann Cleevesin** tuotanto on tavattoman laaja; parhaiten hänet tunnetaan televisiollekin sovitetuista **Vera Stanhope**- ja **Shetlanti**-sarjoistaan, mutta hän on julkaissut suomeksi kääntämättömiä kirjoja jo 1980-luvun puolivälistä asti. Tällainen piintynyt Cleeves-fani voi vain huokailla, että saataisiinpa ne meillekin vielä – mikä sitten estää minua lukemasta niitä alkukielellä, silkka laiskuus luultavasti... Joka tapauksessa Cleevesin suomalainen kustantaja Karisto on vastannut tähän huokailuun ja julkaissut nyt suomeksi ensimmäisen osan sarjasta, jossa rikoksia tutkii komisario Stephen Ramsay ja joka on ilmestynyt alunperin jo vuonna 1990.

Kuoleman oppitunti on klassinen brittiläinen arvoitusdekkari ihan parhaasta päästä. Se sijoittuu pikuruiseen kuvitteelliseen Heppleburnin kylään, jota kohtaa skandaali, kun koulun rehtori murhataan näyttävästi. Tutkimuksia alkaa suorittaa komisario Stephen Ramsay, joka ei tunnu suoraan sanot-

tuna miltään tarmonpesältä, sillä niin innokas hän on käyttämään hyväkseen kylän asukkaiden yksityisetoimintaa. Ramsay värvää avukseen oma-laatuisen Pattyn, ja näiden kahden välille syntyy heti erikoista sympatiaa: jos komisario on hieman flegmaattinen, on Patty taas jonkinmoinen häärääjä, mutta kaukana loistokkaasta sankarittaresta:

Patty oli liian kookas, liian kömpelö, liian kiinnostunut ihmisistä. Hän oli hiljattain ottanut epäonnisen permanentin, minkä jälkeen vaaleat kutrit pörröttivät, eikä niitä saanut mihinkään järjestykseen. Patty oli kuin iso, lauhkea koira.

Tosin vielä Pattyakin innokkaammin, mutta varsinaisesti ilman komisarion siunausta tapausta alkaa selvittää Jack, Pattyn isä ja koulun talonmies, sillä hänellä on kovasti motiivia puhdistaa todennäköisimmän murhaajan maine. Melkein heti käy sitten ilmi, ettei murhattu rehtori ollut todellakaan mikään miellyttävä mies, ja lähes jokaisella kyläläisellä olisi ollut syytä toivoa hänen kuolemaansa.

Eikö kuulostakin mukavan peribrittiläiseltä? Sellainen se oli luettunakin. Teksti oli tiivistä ja turhia jaarittelematonta, ja kuitenkin henkilöiden luonteet, motiivit ja toimintatavat tulivat selkeästi ilmi. Cleevesillä on pettämätön tapa kuvata ihmiset ikään kuin tavallisina ja epäromanttisina, mutta kuitenkin kiinnostavina ja kaikkea muuta kuin inhorealisticina. Heihin on helppo samastua. **Veera Kasken** suomennos oli ammattitaitoista työtä ja antoi kunniaa kirjailijan tyyliin.

Koska meistä suomalaisista on kuulemma niin hauska tietää, miten meidät koetaan maailmalla, on kirjan loppuun vielä sijoitettu ylimääräiseksi karamelliksi parikymmensivuinen rikosnovelli ”Pöllösodat”.

Tuija Nummi

Vaikenemisen ja tukahdutetun menneisyyden painolasti

Gaël Faye: *Jakaranda*. Otava, 2026. Alkuteos: *Jacaranda* (Éditions Grasset & Fasquelle, 2024). Suom. Einari Aaltonen. 215 s.

Ranskalaisen Milanin äiti on kotoisin Ruandasta, mutta ei koskaan puhu menneestä. Vuonna 1994 Milan selittelee kehnoa koulumenestystään väittä-mällä, että hänen vaikeutensa johtuvat sodasta hä-nen äitinsä kotimaassa. Milan ei kuitenkaan varau-tunut siihen, että totta kai vanhempiin otetaan yh-teyttä. Valhe paljastuu ja Milan joutuu kertaamaan kuudennen luokan, mutta Ruandan kansanmurha tulee hänen elämäänsä vääjäämättä. Ensin televisio-uutisista, sitten loppukesästä pienen hintelän pojan muodossa.

Claude on äidin sukulaispoika, joka on jäänyt yksin ja haavoittunut kansanmurhassa ja muuttaa Mila-nin kotiin. Claude ei alkuun puhu lainkaan ranskaa eikä Milan kinjaruandaa, mutta pikku hiljaa poiki-en välille muodostuu yhteys. Syytä onkin, sillä äidin mukaan Claude asuu heillä nyt pysyvästi. Kunnes ei asukaan – eräänä päivänä äiti vie Clauden Brysseliin tapaamaan ”kaukaisia sukulaisia”, eikä Claude palaa siltä matkalta. Hän on palannutkin takaisin Ruan-daan sukulaistensa luokse.

Tarina loikkaa muutaman vuoden eteenpäin. Vuon-na 1998 Milanin vanhemmat eroavat. Isoisä on sai-raana, joten perinteinen kesäloma isovanhempien luona ei onnistu. Milan lähtee äitinsä kanssa Ruan-daan tapaamaan tämän sukua. Ruandassa odottaa tuntemattomia sukulaisia, mutta myös vanha tuttu: Milan saa taas tavata Clauden, joka esittelee hänel-le elämäänsä Ruandassa, sillä välin kun äiti hoitelee omia virallisia ja tylsiä asioitaan.

Vuonna 2005 Milan palaa taas Ruandaan tekemään opinnäytettään gacaca-kansantuomioistuinmista, joita maahan on perustettu kansanmurhaan syyllis-tyneiden tuomitsemiseksi. Ehkä takana on jotain muutakin; Milanin äiti joka tapauksessa vastustaa eikä ymmärrä ollenkaan Milanin halua palata Ruan-daan ja ottaa selvää kansanmurhaan liittyvistä asi-oista. Äiti pitää Milania naiivina.

Näin tarina etenee, aina välillä loikataan viisi vuot-ta eteenpäin, kunnes lopulta ollaan vuodessa 2020. *Jakaranda* kuvaa hienosti kansanmurhasta toipuvaa maata ja eri sukupolvien kokemuksia kansanmur-han parissa. Milanin äidin vaikea suhde kotimaa-hansa, Milanin epämääräinen kaipaus juuriaan koh-taan, Clauden pyrkimys edetä elämässään, kansan-murhan jälkeen syntyneen Stellan kokemukset, Stellan isoäidin Rosalien vaiheet, Milanin sitkeästi vaikeneva isoäiti Eusebie... Näkökulmia tapahtu-neeseen riittää, mutta **Gaël Faye** onnistuu tuo-maan niitä hyvin esille Milanin ulkopuolista näkö-kulmaa hyödyntäen. Faye myös taustoittaa kansan-murhaa ja avaa niitä syitä, joiden vuoksi hutujen ja tutsien välinen konflikti syntyi. Iso tekijä taustalla on alueen belgialainen siirtomaavalta.

Faye itselläänkin on ranskalainen isä ja ruandalai-nen äiti. Hän on syntynyt Burundissa ja pakeni per-heineen Ruandan kansanmurhan kanssa samoihin aikoihin alkanutta Burundin sisällissotaa Ranskaan. *Jakaranda* on Fayen toinen romaani; myös esikois-romaani *Pienen pieni maa* pyöri saman aiheen ympä-rillä. Siinä kuvattiin Burundin 1990-luvun tapahtu-mia lapsen näkökulmasta. *Jakaranda* keskittyy Ru-andaan ja antaa laajemman näkökulmat.

Molemmat romaanit ovat **Einari Aaltosen** (1972–2025) ansiokkaasti suomentamia. Kustantaja on omistanut tämän teoksen Aaltosen muistolle; *Jaka-randa* jäi yhdeksi joulukuussa 2025 menehtyneen Aaltosen viimeisistä käännoistöistä. Minäkin jään kaipaamaan taitavaa ja tuotteliasta kääntäjää.

Mikko Saari

Gaël Faye
Jakaranda

O T A V A N K I R J A S T O

Kuolema Sveitsissä eli ruumiita Hyvinkäällä

Piia Helander: *Huurre*. Karisto, 2026. 350 s.

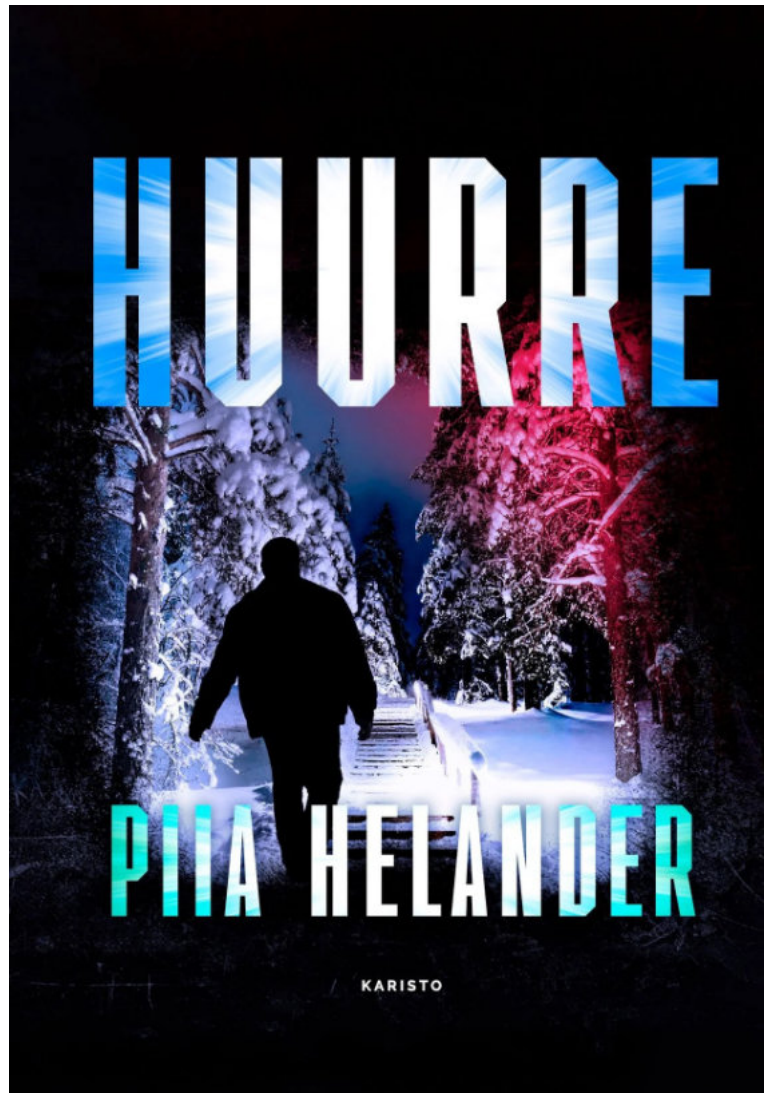
Hyvinkään kaupungin kyljessä on ihan oikeastikin eksoottisesti nimetty Sveitsin luonnonpuisto, ja sieltä löytyy tämän **Piia Helanderin** uuden kirjan aloittava kuolemantapaus: mäkihyppykuopasta on luonnollisesti koiranulkoiluttaja löytänyt miehen ruumiin. Kyseessä on paikallinen tunnettu toimittaja, mutta onko hän pudonnut pahasti vai surmatu? Vanhempi konstaapeli Ossi Hietala, joka on siis tuttu jo Helanderin esikoisdekkarista *Helios*, on taipuvainen uskomaan jälkimmäiseen, mutta entä muut?

Pian saamme tavata myös toisen *Helios*-romaanin päähenkilöistä eli freelancer-toimittaja Sandra Dahlqvistin, joka on kirjoittamassa ”traagista romaania” ja työskentelee samalla paikallisella yläkoululla äidinkielenopettajan sijaisena kohdaten murrosikäisen nuorison totilailut, on sitten kyse joulujuhlanäytelmän esittämisestä tai vähän vakavammista asioista. Selvää tietysti on, että Ossin ja Sandran tiet kohtaavat jälleen, sillä hehän jo jonkin verran ystäväystyivät *Helioksen* tapahtumien pyörteissä. Mutta tiet ovat kovin mutkaisia.

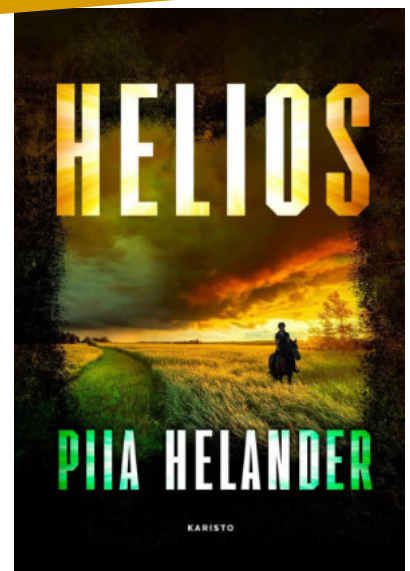
Helander sai kiitosta esikoisteoksestaan eikä suotta; *Helios* oli muun muassa ehdolla Suomen dekkari-seuran myöntämän Vuoden esikoisdekkari -palkinnon saajaksi, mitä ei voi pitää ollenkaan hassumpaan saavutuksena. Hänen kerrontansa kulkee jouhevasti eteenpäin, niin että sekä rikosjuoni, henkilöt ja miljöö on kuvattu oikein taitavasti. *Huurteen* pahis oli tosin melko helppo arvata jo hyvissä ajoin, mutta mitäpä sitten. Pidin erityisen paljon yläkouluun oppilaiden henkilökuvauksesta; siihen Helander oli saanut samanlaista uskottavuutta kuin *Helioksen* hevosharrastajanuorisoon.

Kirjan tapahtumat jäivät tietenkin sellaiseen jamaan, että jatkoa voidaan odottaa. Oikein hyvä, jos sitä tulisi. Uskon, että Helanderin kaltaiselle virkeälle kertojalle ja ihmisten havainnoijalle löytyy ystäviä ja lukijoita.

Tuija Nummi

ALOITA TÄSTÄ

Laajalle levittäytyvä eepinen georgialainen sukutarina

Nino Haratishvili: *Kahdeksas elämä (Brilkalle)*. Aula & Co, 2024-2025. Alkuteos: *Das achte Leben (für Brilka)* (Frankfurter Verlansanstalt, 2014). Suom. Raija Nylander (1. ja 2. osa), Anne Kilpi (2. osa). 561 ja 776 s.

Kahdeksas elämä (Brilkalle) on järkälemäinen teos, sekä laajuudeltaan että sisällöltään. Kirja ilmestyi alun perin saksaksi vuonna 2014. Suomennos on jaettu kahteen osaan, joissa on yhteensä yli 1300 sivua. **Nino Haratishvili** on Georgiassa syntynyt, Saksassa asuva kirjailija ja teatteriohjaaja.

Kirja kertoo yhden suvun tarinan. Taustalla on Neuvostoliiton ja Venäjän historia, 1900-luvun keskeiset tapahtumat, kommunismin historia, kirjailijan sanoin ”punainen vuosisata”. Päähuomio on kuitenkin suvun tarinassa, Jazin perheessä, joka vaurastuu 1900-luvun alussa suvun salaisen suklaareseptin avulla. Suvun oma suklaa on vähän mystinen elementti, joka toistuu kirjassa aika ajoin. Suklaan nauttiminen tuo hetken huuman, mutta muuten yleensä epäonnea.

Kirja alkaa 2000-luvusta, kun Niza Jazi lähtee etsimään nuorta sisarentytärtään pitkin Eurooppaa. Samalla Niza alkaa kertoa suvun tarinaa Brilkalle, jotta Brilka ymmärtäisi, mistä hän tulee, kuka hän on.

Kaikilla suvun jäsenillä on unelmansa ja toiveensa, toisilla selkeät, toisilla hapuilevat. Kaikki joutuvat tavalla tai toisella pettymään tai mukautumaan. Suklaatehtailijan tytär Stasia haluaa tanssijaksi. Arki lasten ja vuosikausia poissaolevan miehen kanssa jyrää haaveet. Stasian siskon Christinen elämään vaikuttaa kohtalokkaasti Pieni Suuri mies, jonka oikean henkilöllisyyden historiansa tunteva lukija kyllä arvaa. (Ei, hän ei ole Isä Aurinkoinen, vaikka **Stalin** oli myös Georgiasta lähtöisin.) Stasian lapsista Kostja uskoo järjestelmään, pääsee huipulle, mutta ei sopeudu muuttuvaan maailmaan. Kostjan sisar Kitty valitsee aivan omanlaisensa tien. Enem-

pää ei henkilöistä kannata kertoa, henkilöitä on melko paljon ja käänteitä riittää.

Kahdeksas elämä (Brilkalle) on eepinen runsauden-sarvi, kertomus kuudesta sukupolvesta, elämästä

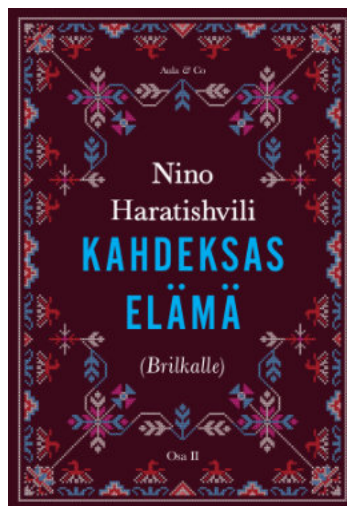
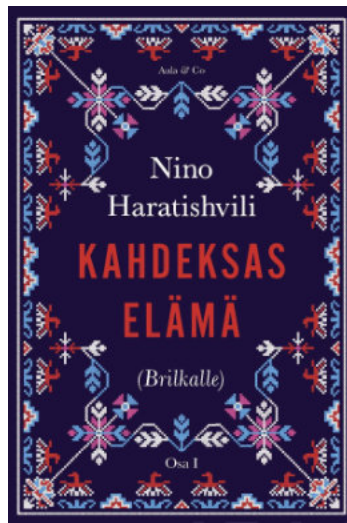
Georgian sosialistisessa neuvostotasavallassa. Kirjan lopussa toki ollaan jo ”nykyisessä” Georgiassa. Suurin osa kirjan tapahtumista sijoittuu Tbilisiin tai muualle Georgiaan. Lukija pääsee myös Moskovaan, Leningradiin ja joihinkin Euroopan kaupunkeihin. Ympäristön kuvaus jää kuitenkin vähäiseksi, pääosassa ovat ihmiset historian myllerryksissä tai ihka omien demoniensa vietävinä. Kirjan keskeiset, vahvat henkilöt ovat naisia. He ovat eteenpäinvievä voima.

Vaikka kirja on järkäle – tai kaksi järkäletä – kerronta vetää mielestäni hyvin, kesken ei voi jättää. Välillä tulee mieleen, olisiko rönsyjä hieman voinut karsia... Muutama melko rankka, väkivaltainen kohtaaminen kirjassa on, mutta ne eivät vie liikaa tilaa. Kirjassa riittää draamaa, vauhtia, myös hieman romantiikkaa. Perheen sisäisiä jännitteitä ja ristiriitoja on huomattavan paljon. Suvun ja sen lähipiirin myötä kirjassa käsitellään myös elokuvante-koa, musiikkibisnestä, seksuaalivähemmistöjä, naisen asemaa... Kaiken

yllä häälyy kommunistisen järjestelmän kylmä koura ja kaikenkattava korruptio. Georgian levottomuuksia ja tapahtumia itsenäistymisen (1991) jälkeen sivutaan myös.

Kahdeksas elämä (Brilkalle) oli vaikuttava lukukokemus. Suosittelemme historian ja laajojen sukutarinoiden ystäville.

Leena Horsma-aho

Runsasta sisäisen maailman myrskyä

Anne Tyler: *Kolme kesäkuun päivää*. Otava, 2026. Alkuteos: *Three Days in June* (Knopf, 2025). Suom. Markku Päckilä. 159 s.

Olen useamman kerran törmännyt esimerkiksi somen kirjallisuusryhmissä mielipiteisiin siitä, ettei **Anne Tylerin** kirjoja kerrassaan jaksakaan lukea, koska niissä ei tapahdu mitään. Mutta olen täysin eri mieltä – voi, miten paljon niissä tapahtuukaan! Ei ehkä mitään ulkoisen juonen rajuja käänteitä, mutta sitäkin enemmän sisäisen maailman myrskyä. Tämä koskee mitä suurimmassa määrin myös käsillä olevaa *Kolme kesäkuun päivää* -romaania.

Sitäpaitsi tämä kirja alkaa isolla käänteellä, joka pudotetaan suoraan lukijan syliin: Gail, keski-ikäinen apulaisrehtori, huomaa joutuvansa syrjäytetyksi vapautuvasta rehtorinvirasta. Niinpä hän sanoutuu saman tien kokonaan irti mitä ilmeisimmin silkkaa tuittupäisyyttään, sellaisella ”pitäkää tunkkinne” -asenteella. Samaan aikaan ovat tulossa Debbie-tytären häät, jotka nekin aiheuttavat Gailissa ristiriitaisia tunteita, etenkin kun ex-aviomies ja Debbien isä Max pöllähtää täysin odottamatta Gailin yövieraksi kissoineen kaikkineen. Kaiken huipuksi käy ilmi, että Debbien tuleva aviomies Kenneth on joutunut hetkeksi aivan toisen naisen pauloihin juuri ennen häitä.

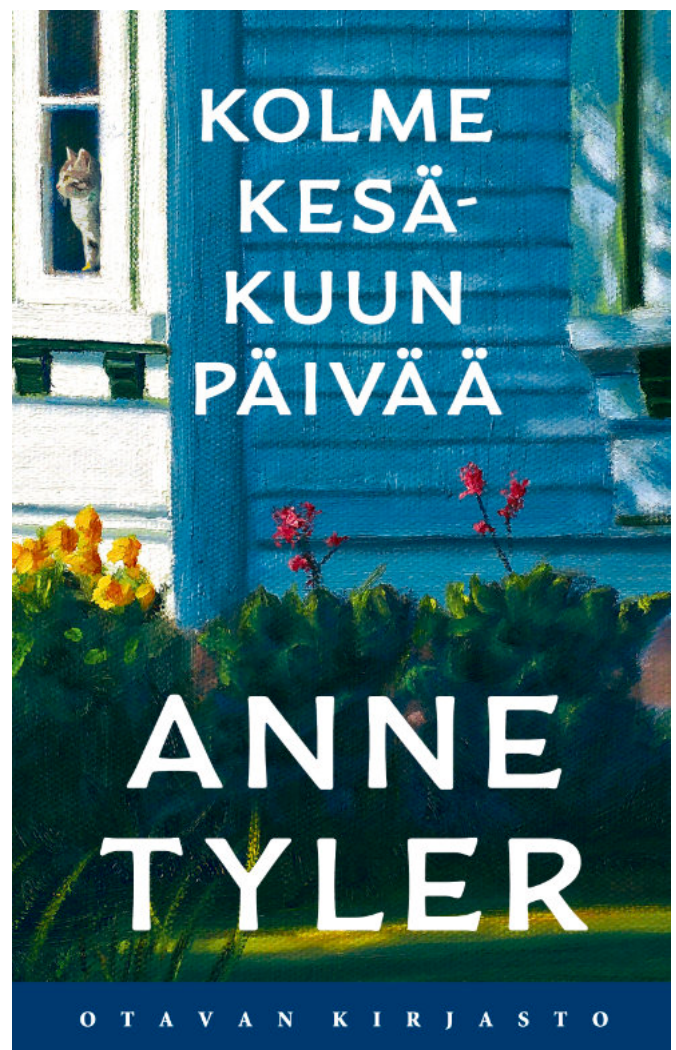
Tätä kirjaa voisi melkein luonnehtia pienoisromaaniksi, sillä siinä on ainoastaan runsaat 150 sivua, joihin on siis mahdutettu Tylerin mestarillisella kyvyllä lukemattomia havaintoja, mielenliikahduksia ja tunteita – siis etenkin sisäisiä tapahtumia. Morsian Debbie jää väkisinkin hieman taustalle, kun lukijalle kuvaillaan lempeän ironisesti Gailin ja Maxin suhdetta ja henkilökohtaisia ominaisuuksia.

Kun aloin lukea *Kolme kesäkuun päivää* -romaania, olin aika lailla avoin: en tiennyt etukäteen juuri mitään kirjan henkilöistä tai tapahtumista. Niinpä lähdin ottamaan selvää Gailin persoonasta omasta mielestäni kiinnostuneen lempeänä, mutta sain pian huomata, ettei hän antautunutkaan lempeyteeni: kuten hänen esihenkilönsä, rehtori Marilee, toteaa heti kirjan alkusivuilla, sosiaalinen kanssakäyminen ei ole hänen vahvimpia puoliaan. Tämä

tulee mainiosti esille, kun ryppyisiin vaatteisiin sonnustautunut ex-mies Max saapuu rescuekissan kanssa. Lukija joutuu tuntemaan lähinnä myötä-häpeää vuorotellen kumpaankin kohtaan. Missään vaiheessa ei kuitenkaan huudeta tai haukuta. Ei, ihmiset kohtaavat toisensa hienovaraisesti, mutta silti kohtaamiset ovat isoilla tunteilla kyllästettyjä.

Kolme kesäkuun päivää on ehdottomasti suositeltavaa lukemista. Vaikka en ole yhtään kissaihminen – tai ehkä juuri siksi – on pakko mainita se herkullisuus ja tarkkanäköisyys, jolla Tyler kuvaa Maxin kissan olemusta. Entä sitten ihan viimeisen sivun tarjoama loppuratkaisu? Siinä vielä mietittävää tekstin loputtuakin.

Tuija Nummi

Tyylikästä ja tyylipuhdasta nordic noiria Islannista

Yrsa Sigurðardóttir: *Löydän sinut*. Otava, 2026. Alkuteos: *Frýs i æðum blóð* (Veröld, 2023). Suom. Marjakaisa Matthíasson. 315 s.

Kyllä **Yrsa Sigurðardóttir** osaa! *Löydän sinut* -romaani on itsenäinen kolmas osa **Musta jää** -nimistä sarjaa, ja kaikki osat ovat olleet omalla tavallaan perin hyytäviä. Sarjan jännitys ei suinkaan perustu äärimmäiseen väkivallalla mässäilyyn. Ei, pakolliset murhat ynnä muut kyllä tapahtuvat, mutta eniten lukija tulee vaikutetuksi ilmapiirin ja henkilöhahmojen kautta. Synkkyys, pimeys, pahaenteisyys...

Tässä uusimmassa osassa poliisikunnan keskeisessä roolissa on nuori Týr, jonka henkilökohtaisessa elämässä on tapahtunut jännittäviä asioita sitten viime kirjan. Týr ja hänen kollegansa Karólína joutuvat tutkimaan aluksi vähän samantekevältä vaikuttavaa asiaa eli naapuruston keskinäistä vihanpitoa. Mutta

niin vain käy, että tapaus muuttuu murhatutkimukseksi.

Toisaalla kuvataan sitten jotain ihan muuta eli kalastusalusta, johon Gunndís pestautuu kokiksi; kysymys on villakuoreiden kalastuksesta, jolloin matkat ovat lyhyitä ja ansiot yleensä hyviä. Mutta aluksella alkaa tapahtua outoja asioita, joista häiritsevän monet osoittavat Gunndisia kohti. Yliluonnollistako? Ei onneksi sentään, joku vain laivalla tietää enemmän kuin myöntää.

Löydän sinut ja koko **Musta jää** -sarja ovat mielestäni oivia esimerkkejä nordic noir -lajista, siis tyypillisiä olematta kyllästyttävän toisteisia. Eräänlainen ahdistus on vallalla miljöössä, tapahtumissa ja henkilöhahmoissa, eikä kyse ole ollenkaan mistään psykiatrisesta häiriötilasta, vaan henkilöiden, ajatusten ja tapahtumakulkujen värisävystä.

Tuija Nummi

Vloggaajajournalisti ihmiskaupan jäljillä

Teppo Hovi: *Enkelit jotka katosivat*. Docendo, 2026. 356 s.

Kasper Wik, kolmikymppinen videodokumentaristi ja tubettaja, oli toista päivää Ateenassa. Hän odotti afganistanilaisperhettä, jonka kanssa hänen oli tarkoitus matkustaa Kreikasta Suomeen, salakuljettajien järjestämänä, laittomasti.

Kasper oli tuottanut aiemmin erittäin suosituksi noussutta Sniikkaa julkkis -videosarjaa, mutta kylästy jatkuvaan pintaliitton ja halusi tehdä juttuja vakavammista aiheista. Hänen ensimmäinen juttunsa dokumentaristina oli ollut *Liian pitkä vuoro, ravintola-alan orjatyö Suomessa*. Videolla oli jo yli puoli miljoonaa katselukertaa. Yksi suosittu videodokumentti tuottikin erikoisen toimeksiannon:

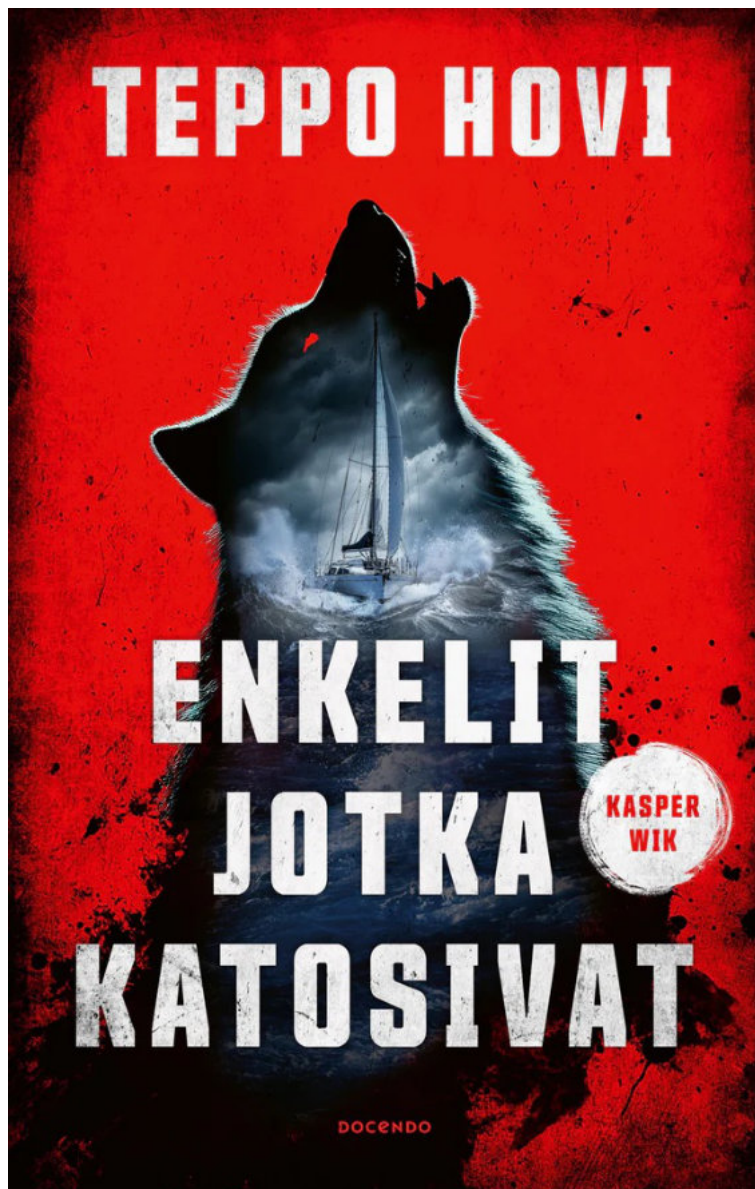
”Jos onnistut saamaan tästä lupaamasi videosarjan, niin rahoitan kanavasi ja pääset yhtiömme uutisbrändin alle. Teen sinusta feature-toimituksemme uuden sukupolven ykkösvideodokumentaristin. Odotan, että pääsi pysyy kasassa.” Näin Mark sai houkutelua Kasperin tekemään jutun pakolaisperheestä salakuljettajien matkassa. Kasper matkusti Ateenaan.

Afganistanilaisperhe, Bahlul Wali vaimonsa ja tyttärensä kanssa, oli tullut jo vaarallisen matkan salakuljettajien purjeveneellä. Kauhujen täyttämän matkan aikana osa pakolaisista oli sairastunut, ja he olivat nälkiintyneitä ja erittäin heikossa kunnossa, kun he rantautuivat Kreikkaan. Matka jatkui välittömästi bussilla.

Kun Kasper vihdoin tavoittaa perheen, salakuljettajat ovat juuri ampuneet bussissa olleita miehiä ja kidnapanneet naiset ja lapset. Perheen isää Bahlulia on myös ammuttu useita kertoja, ja hän on hädin tuskin hengissä, mutta vannottaa Kasperia etsimään vaimonsa ja tyttärensä. Siitä alkaa Kasperin yksinäinen ja vaarallinen tehtävä ihmissalakuljettajien kannoilla. Salakuljettajat toimivat kaikkialla Euroopassa. He tuovat naisia köyhistä tai sotaa käyvistä maista, ja piilottelevat heitä erilaisissa koooma- ja jakelukeskuksissa.

Kreikassa Kasper toteaa, ettei poliisia kiinnosta tutkia tapausta. Hän on kuitenkin luvannut perheen isälle selvittää naisten kohtalon, ja sen hän aikoo tehdä. Hän matkusti kotiin, ja saa Helsingissä poliisina työskentelevältä lapsuudenaikaiselta kaveriltaan Janilta tiedon, että myös poliisi on kansainvälisen rikollisliigan jäljillä. Jan ei kuitenkaan voi paljastaa ulkopuoliselle mitään tutkinnasta.

Kun lehden toimituksessa työskentelevä Mark kutsuu Kasperin käymään luonaan uutta toimeksiantoa varten, Kasperille tehdään selväksi, että koska aiempi toimeksianto keskeytyi perheen isän loukkaannuttua ja naisten kadottua, tätä uutta toimeksiantoa hän ei saisi mokata. Kasper lupaa hoitaa homman. Mark näyttää hänelle valokuvan kauniis-

ta naisesta, Helsingissä asuvasta venäläistaustaisesta Sophia Kisselevasta, jota ei ole tavoitettu. Hänet Mark haluaa löytää. Mark ei suostu kertomaan toimeksiannosta sen enempää.

Kun Kasper näkee valokuvan, hän muistaa nähneensä kyseisen naisen pakolaisleirillä Ateenassa. Sitä hän ei aio kuitenkaan paljastaa Markille. Kasper on vaikeassa tilanteessa. Hän ei tiedä kuinka jatkaa, eikä rahaakaan juuri ole. Matkustaminen takaisin Kreikkaankaan ei hyödyttäisi mitään, sillä naiset ovat jo varmasti uusissa maissa.

Sinnikkään tutkinnan ja entisen naisystävänsä Annan avulla Kasper kuitenkin pääsee Sophian jäljille, ja jopa suhteeseen tämän kanssa. Samalla Kasper huomaa myös venäläismafian olevan perässään. Kasper saa selville, että Tallinnassa on naisten jake-
lu keskus, jonne hän matkustaa löytääkseen Walin perheen naiset. Mutta venäläismafiallakin on tieto Kasperin matkasta.

Enkelit jotka katosivat on televisiopuolella tuottajana ja käsikirjoittajana (*Modernit miehet, Etsijät, Rakkaat lapset*) kunnostautuneen **Teppo Hovin** esikoisdekkari, joka aloittaa Kasper Wik -sarjan. Hovi on kokenut kirjoittaja, joten teksti on sujuvaa ja tarina etenee hyvin. Kirjan alussa mietin, että nämä ”pakolaislaivakauhut” on jo nähty niin monta kertaa, että aloitus tuntui todella tylsältä. Meni harvinaisen pitkään, että pääsin ensimmäisiltä sivuilta eteenpäin. Kannatti kuitenkin olla sinnikäs, sillä tarina alkoi viedä mukanaan jo parikymmentä sivua myöhemmin.

Kirjan mukaan Kasper Wikistä on kehittymässä ”*omaa polkuaan kulkeva, rikollisia paljastava videojournalisti*”. Se jää nähtäväksi. Toivottavasti löytyy uusi aihe, johon Kasper voi tarttua. Kyllähän rikoksia ja rikollisia riittää.

Soili Vuorenmaa

Kylpylän kosteusvaurio kylvää kauhua

Erik Svetoft: *Spa*. Jalava, 2026. Alkuteos: *Spa* (Sanatorium förlag, 2021). Suom. Marja Luoma. 328 s.

Erik Svetoftin kauhusarjakuva *Spa* on niin ihas-tuttavan perverssi tapaus, että en oikein tiedä, miten päin tätä luonnonihmettä pitäisi kuvailla. Juontentynkä on sinänsä hyvin yksinkertainen. Tarinan näyttämönä toimii hieno kylpylä- ja konferenssi-hotelli, jossa leviää kummallinen kosteusvaurio. Sitä pyritään luonnollisesti peittelemään asiakkailta, mutta kosteusvaurio leviää vääjäämättä kuin syöpäkasvain.

Samalla tunnelma kylpylässä muuttuu kummalliseksi ja ahdistavaksi: nuori liikemies eksyy kylpylän loputtomiin käytäviin, romanttista lomaa viettävä pariskunta yrittää olla näkemättä vääristyneitä olioita ympärillään, ja kylpylän toimarikin herää ajatukseen, että nyt on jokin vähän pielessä.

Varsinaista päähenkilöä tarinalla ei ole. Kylpylän asiakkaat uppoavat painajaiseen yksi kerrallaan ja mitä oikeastaan tapahtuu, jää epäselväksi niin heille kuin lukijallekin. Joillekin tämä tarinan epämääräisyys on varmasti sen heikkous, mutta itse pidin siitä, miten onnistuneesti Svetoft tavoittaa painajaislogiikan.

Unihan alkaa jotain semijärkevästä pisteestä, mutta muotoutuu hiljalleen yhä kummallisemmaksi. Siitä huolimatta itse unessa ei tajua, miten omituista kaikki on, asiat ikään kuin vain hyväksyy normaali-na samalla kun takaraivossa on epämääräinen tunne, että jokin tässä kuviossa nyt mättää. Juuri näin sarjakuvan henkilöt reagoivat aina vain häiriinty-

neempään ympäristöön: ollaan kohteliaita ja hie-man ahdistuneena mietitään, että onkohan tässä nyt tehty jotain vääriä valintoja.

Pidin kovasti myös Svetoftin piirustustyylistä, joka hahmojensa osalta melkein muistuttaa sympaattista lastenkirjaa. Kontrasti sarjakuvan muuhun kuvastoon on siten äärimmäinen ja hyvin toimiva. Henkilökohtaisesti sarjakuvan häiritsevintä antia olivat kuitenkin kaksoiset, jotka tulevat korjaamaan

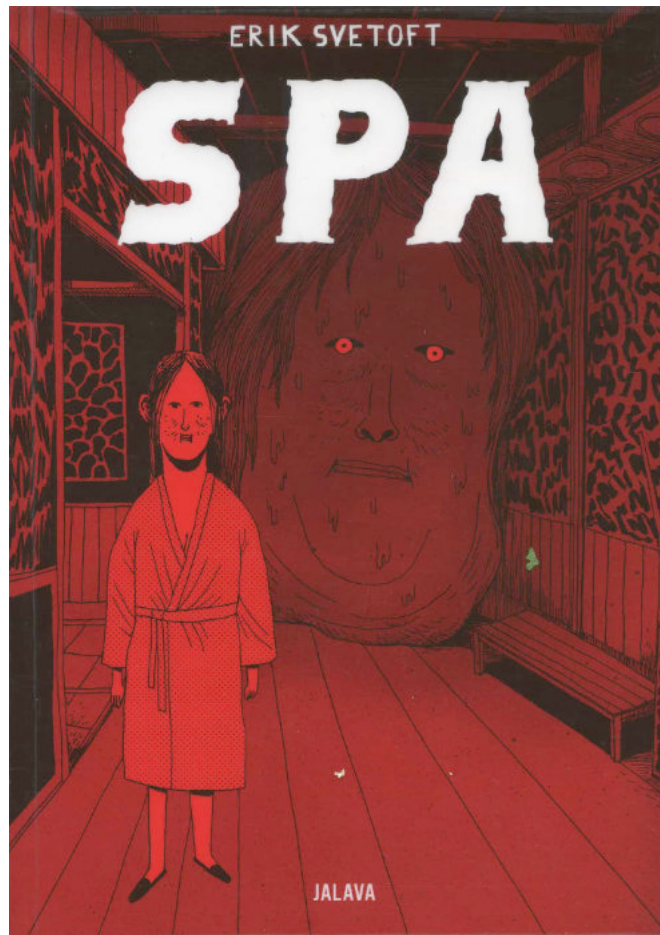
kosteusvauriota. Hahmot on revitty kuin jostain 1900-luvun alun lastenpiirretystä, eivätkä he edes tee mitään hirveää, mutta tapa, jolla he toimivat ja kommunikoivat on epämääräisellä tavalla hyvin häiritsevää.

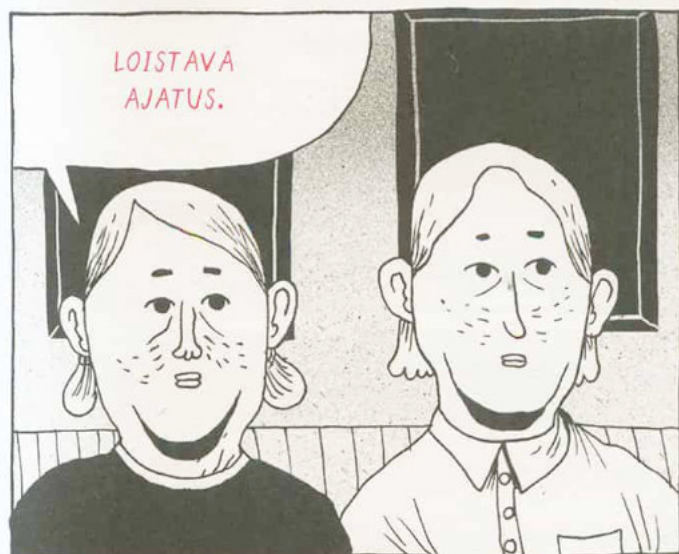
Ihan graafisena teoksena *Spa* on myös onnistunut. Enimmäkseen mustavalkoinen sarjakuva on saanut tehostevärikseen kirkkaan punaisen, joka antaa sarjakuvalle tyylikkään loppusilauksen.

Spa on ollut ehdolla Eisner-sarjakuvapalkinnon saajaksi, se on myös palkittu Carlo Boscarato -palkinnolla Trevison sarjakuvafestivaaleilla ja ollut

Angoulêmen sarjakuvafestivaalien kansainvälisessä valikoimassa. En ihmettele, onhan tämä aivan poikkeuksellisen toimiva kokonaisuus. Erik Svetoftin tulevat sarjakuvat menevät ilman muuta lukulistalle, kauhun ystäville *Spa* on pakkoluettavaa.

Titta Lindström

Jännityssarjakuvan vahva aloitus ja kiehtova päähenkilö

Jordi Lafebre: *I Am Their Silence: Barcelona Murder Mystery*. Dark Horse Books / Europe Comics, 2026. Alkuteos: *Je suis leur silence* (Dargaud, 2023). Englanniksi kääntänyt Montana Kane. III s.

Psykiatrina työskentelevä Eva Rojas on itse tutkin-
nan alla. Tarina alkaa, kun Eva kertoo omalle psy-
kiatrilleen tapahtumista, jotka johtivat hänen am-
matinharjoittamislupansa perumiseen. Evan nuori
potilas Penelope Montruos on vaikutusvaltaisesta
viininvalmistajasuvusta, ja edessä on testamentin
lukeminen, johon Penelope haluaa Evan henkiseksi
tueksi. Pian käy ilmi, että Eva joutuu antamaan tu-
kea myös murhatutkinnassa, sillä testamentti sel-
västi kuumentaa jonkun tunteita ja suvun mahti-
mies päättyy murhatuksi. Ikään kuin tässä ei olisi
tarpeeksi, Eva itse on yksi pääepäillyistä.

Voisi kuvitella moisen häiritsevän normaalin ihmi-
sen päivärytmiä, mutta Eva ei ole millänsäkään. Ka-
rismaattinen, nokkela, hieman holtiton ja taatusti
itsevarma Eva ottaa tilanteen haltuun, varsinkin

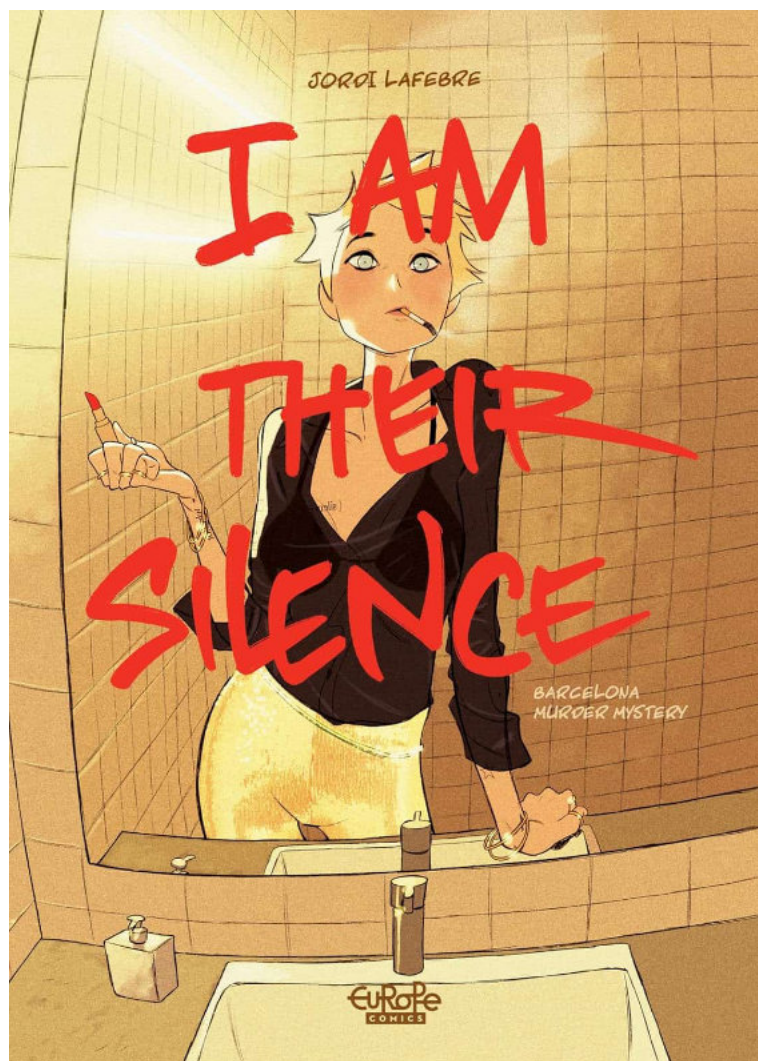
kun hän saa apua kuolleilta sukulaisnaisiltaan. Mis-
tään kummituksista ei toki ole kyse, Evalla vain on
pettämätön kyky kuvitella mielessään, miten edes-
menneet naiset reagoisivat tilanteessa kuin tilan-
teessa. Tosin tarinan edetessä nousee esiin yhä
enemmän kysymys siitä, onko naisten läsnäolossa
kyse sittenkin Evan henkisistä ongelmista eikä vain
vilkkaasta mielikuvituksesta.

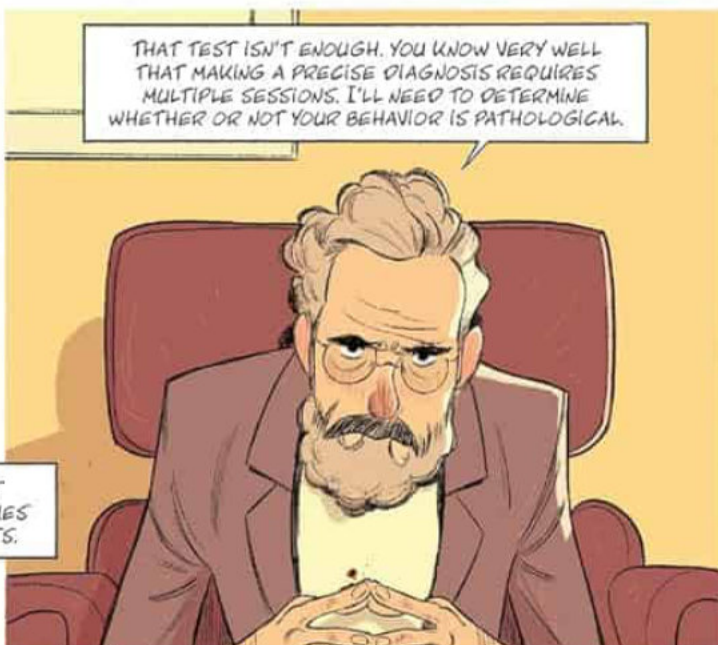
Jordi Lafebren *I Am Their Silence* ei ole periaat-
teessa mikään huiman omaperäinen tapaus. Murha-
mysteeri on mukiinmenevä, vaikkakin joiltain
käänteiltään varsin epäuskottava. Eva Rojas tuntuu
myös hahmona kovin tutulta. Kuinka monessa jän-
nityskirjassa tai dekkarissa onkaan pääosassa ne-
rokas, seksuaalisesti hieman holtiton nainen, jonka
neuroepätyypillisuus on oikeastaan syy hänen ne-
rokkuudelleen?

Moderni klisee tai ei, Eva kuitenkin toimii hahmo-
na poikkeuksellisen hyvin. Sarjakuvan dialogi on
ihan pätevää, mutta ennen kaikkea tästä on kiittä-
minen Lafebren tarkkaa ja uskomattoman ilmei-
kistä piirustustyyliä. Lukijalle ei tarvitse sanoa mil-
lainen Eva on tai mitä hän ajattelee, kaikki on luet-
tavissa hänen kasvoiltaan ja elekielestään. Evan his-
toria ja suhde mummoonsa on myös aidon kosket-
tavasti taustoitettu. Kahden muun kuolleen suku-
laisnaisen suhde Evaan jää tässä sarjakuvassa vielä
vähän kaukaiseksi, mutta mikäli jatkoa seuraa, tä-
hän asiaan varmasti vielä palataan.

I Am Their Silence onkin ennen kaikkea vahva aloi-
tus. Sarjakuva ei ole juonenkäänteiltään virheetön,
mutta Evan hahmo tuntuu sen verran toimivalta,
että häneen törmää mielellään jatkossakin. Kun
Lafebre muutenkin taitaa vauhdikkaan ja viihdyttä-
vän kerronnan salat, tätä sarjakuvaa on helppo
suositella.

Titta Lindström

Roolipelien historia sarjakuvamuodossa

Fred van Lente, Tom Fowler ja Bill Crabtree: *Gamemasters: The Comic Book History of Roleplaying Games*. Clover Press, 2025. 112 s.

Nykyään roolipelit ovat niin iso ja melkein pä itsensänselvä osa populaarikulttuuria, että on helppo unohtaa miten pienestä kaikki alkoi. Tähän hätään tulee **Fred van Lenten** käsikirjoittama ja **Tom Fowlerin** kuvittama *Gamemasters*, joka on tiivis ja viihdyttävä sarjakuvaopastus roolipelien yllättävään historiaan.

Roolipelien juuret ovat realistista sotaa simuloivissa sotapeleissä. 1800-luvulla Preussissa kehitettyä *Kriegspieliä* käytettiin aikanaan armeijan koulutukseen, josta se vähitellen 1900-luvulle tultaessa levisi myös siviiliharrastajien suosioon miniatyyrisotapelien muodossa. Tässä iteraatiossa oli jo olemassa roolipelimäisiä elementtejä, kuten neutraali tuomari (toisin sanoen pelinjohtaja), joka valvoi sääntöjen noudattamista ja ratkaisi tulkinnanvaraiset tilanteet. Pelissä myös käytettiin monitahokkaita nop-

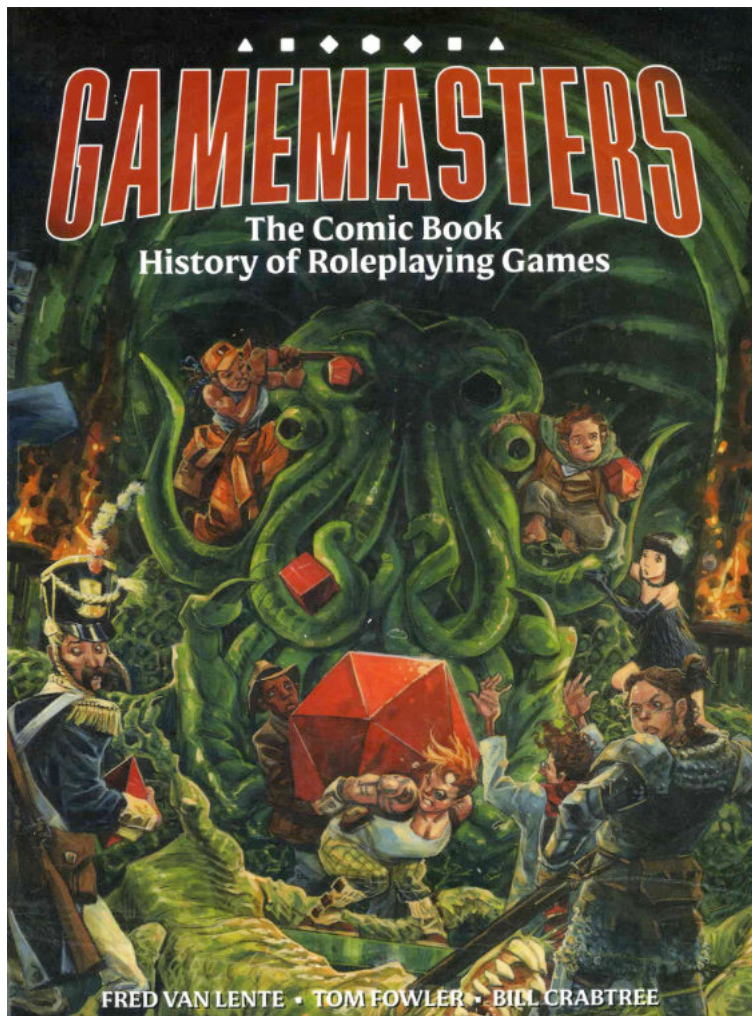
pia, joiden avulla voitiin laskea tarkat todennäköisyydet erilaisille tapahtumille.

Tarvittiin kuitenkin vielä muutama innovaatio: mitä jos pelaajat ohjaavatkin yksittäisiä hahmoja joukkojen sijaan? Tätä innovaatiota tapailtiin ensimmäistä kertaa **David Wesley** *Braunstein*-pelissä, joka sijoittui kuvitteelliseen saksalaiseen Braunsteinin kaupunkiin **Napoleonin** sotien aikaan. Sen sijaan, että pelaajat olisivat ohjanneet rykmenttejä, Wesley antoi jokaiselle pelaajalle yhden roolin: yksi oli kaupungin pormestari, toinen kirjakauppias, kolmas pankkiiri, neljäs vakooja ja niin edelleen. Pelaajat lopulta upposivat hahmojen väliseen draamaan siinä määrin, että itse taisteluja ei päästy pelaamaan lainkaan.

Pelissä mukana ollut **Dave Arneson** innostui konseptista ja lähti kehittämään ideaa eteenpäin omassa *Blackmoor*-pelissään. **Tolkien**-fanina Arneson siirsi pelin historiallisen sodankäynnin sijaan fantasiamaailmaan. Hän hylkäsi lopullisesti armeijat ja laittoi pelaajat ohjaamaan yksittäisiä hahmoja, jotka laskeutuivat Blackmoorin linnan kellareihin taistelemaan hirviöitä vastaan. Arneson myös keksi, että hahmot voivat kehittyä ja kerätä kokemusta pelistä toiseen, sen sijaan, että peli nollautuisi joka kerta.

Tässä pelissä mukana oli **Gary Gygax**, joka välittömästi ymmärsi idean nerokkuuden, mutta ymmärsi myös miten Arnesonin säännöt olivat liian löyhät ja perustuivat liikaa vapaaseen soveltamiseen. Gygax puolestaan otti Arnesonin luoman konseptin ja yhdisti sen omaan *Chainmail*-sotapeleensä luoden tarkan, matemaattisen sääntörungon. Tästä yhteistyöstä syntyi lopulta *Dungeons & Dragons*, ensimmäinen roolipeli vuonna 1974.

Kuvatessaan näitä roolipelin varhaisia vuosia sarjakuva on parhaimmillaan. Nykyaikaa kohden roolipelimarkkinat tietysti laajentuvat ja kilpailu kiristyy, mutta tämä puoli tarinasta tuntuu hieman kii-

rehdityltä. Sentään *Pathfinderin* nousu *Dungeons & Dragonsin* merkittävimmäksi haastajaksi tulee selväksi. Enimmäkseen sarjakuvan näkökulma siis pysyy Gygaxin perinnössä, eli *Dungeons & Dragonsissa* ja miten Gygaxin alkujaan perustama yritys päätyi lopuksi kiistanalaiseksi osaksi viihdejätti Hasbron brändiportfolioa.

Tämän tarinan matkan varrelta muutama seikka herätti ajatuksia. Kuuluisa 1980-luvun roolipelien ympärillä pyörinyt saatananpalvontapaniikki tulee tietysti käsiteltyä, mutta minulle ei ollut tuttu GURPS-roolipelijärjestelmään liittynyt kalabaliikki, joka kuulostaa melkein yhtä hullulta. Roolipelitalo Steve Jackson Games oli 1990 julkaisemassa roolipeliä *GURPS Cyberpunk*, joka oli nimensä mukaisesti sci-fiopas, joka sisälsi fiktiivisiä sääntöjä futuristiseen hakkerointiin, ja dystopisen tulevaisuuden muihin yksityiskohtiin.

Kirjoittaja (joka oli myös tosielämän hakkeri) oli kuitenkin tehnyt taustatutkimuksensa sen verran hyvin, että projekti herätti myös salaisen palvelun huomion. Roolipelin käsikirjoitus meni tietotekniikkaa ymmärtämättömiin viranomaisiin niin sanotusti täydestä, joka johti lopulta Steve Jackson Gamesin ratsiaan ja pelin sekä koko yrityksen aineiston takavarikkoon. Sekoilu ajoi peliyrityksen melkein konkurssiin, mutta positiivisena puolena tapahtumat sentään synnyttivät **EFF-järjestön**, joka puolustaa digitaalisia oikeuksia ja sananvapautta verkossa vielä tänäkin päivänä ([myös Suomessa](#)).

Tässä kiteytyy paljon siitä, miksi roolipelit ja oikeastaan pelit ylipäätään ovat niin kiinnostavia. Niihin on aina heijastunut syystä tai toisesta paljon yhteiskunnallisia pelkoja. Vähintään pelit ovat ajanhukkaa, luultavasti ne pilaavat ainakin nuorison, ja toisinaan niihin yhdistetään suorastaan demoniset voimat; voi nuoruuden kultaisia muistoja *Pokémon*-korttien ”noituudesta” 1990-luvulla! Kuitenkin pelit vastaavat johonkin ihmisen perusta-

vanlaatuiseen tarpeeseen, sen verran sinnikkäästi niitä on pelattu ajasta ja yhteiskunnasta toiseen. Roolipelien erityislaatuisuus liittyy niiden tarinankerronnalliseen ja improvisoivaan luonteeseen.

Sarjakuvan hieman kiirehditty loppu olisi voinut vielä hieman enemmän syventyä pohtimaan tätä roolipelien omalaatuaista luonnetta, mutta kokonaisuutena *Gamemasters* on oikein näppärä tiivistys roolipelien hieman kummallisesta ja värikkästä historiasta. Kun mukaan sekoittaa Tom Fowlerin miellyttävän kuvituksen ja **Bill Crabtree** ammattimaisen värityksen niin lopputuloksena on oikein hyvä valinta kenen tahansa roolipeliystävien hyllyyn.

Titta Lindström

Edo-kauden Japanissa kierrätys oli välttämätön hyve

Emmy Fränti: *Edo ja kestävyiden taito*. Aviador, 2026. 149 s.

Japanin Edo-kauden kulttuurihistoriaa harvemmin käsitellään suomalaisessa kirjallisuudessa, mutta nyt puolen vuoden sisään aiheesta on yllättäen ilmestynyt kaksi kirjaa. Ensimmäinen *Hokusain oppipoika: Kaupunkielämää 1840-luvun Japanissa* oli omaperäinen ja kevyt katsaus maailmankuulun taiteilijan elämään ja yhteiskuntaan jossa hän eli. **Emmy Fräntin** *Edo ja kestävyiden taito* puolestaan ottaa näkökulmakseen Edo-yhteiskunnan ekologisen kestävyiden.

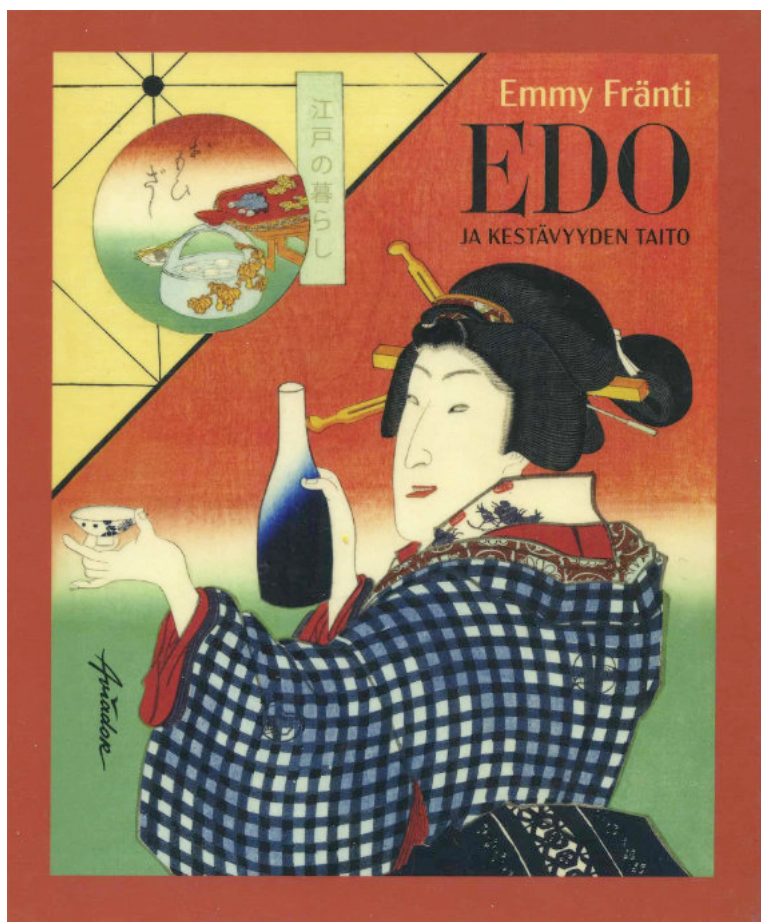
Aihe kuulostaa ensin turhankin rajatulta, mutta kirja avaa yllättäviä näkökulmia japanilaisen yhteiskunnan mentaliteettiin. Edon (eli nykyisen Tokion) väkiluku nousi jo 1700-luvun alussa yli miljoonaan asukkaaseen. Silti kaupunki oli lähes omavarainen ja tuotti hyvin vähän jätettä, sillä materia kiersi tehokkaasti ja kaikki nähtiin resurssina. Koska Edo-kaudella Japani oli suljettu ulkomaailmalta, tehokkaaseen resurssien käyttöön oli syytäkin, mutta kyse ei ollut pelkästään käytännöllisestä nuukuudesta vaan kokonaisesta maailmankuvasta, joka tuntuu monessakin mielessä nykyihmiselle hyvin vieraalta.

Kirja on jaettu neljään osioon, jossa ensimmäisessä katsotaan Edon yhteiskuntaa ja toki myös miestä, joka alullepani tämän 250-vuotisen rauhan kauden. Shogun **Tokugawa Ieyasu** perusti paitsi Edo-kauden (1603–1868) myös Edon kaupungin, joka oli tuolloin vain mitätön kyläpahanen.

Tokugawa-shogunaatin aikaansaama yhteiskuntajärjestys oli omaperäinen ja monessa mielessä myös onnistunut, mutta se perustui kansan – myös samurailuokan – kuluttamisen, kaupan ja jopa liikkumisen tarkkaan valvontaan.

Erityisesti aikakauden taloudellinen ajattelu oli hyvin erilaista kun nykyään. Talous ensinnäkin perustui riisiin, joka oli paitsi peruselintarvike myös tärkeä symbolinen elementti uskonnollisessa ja henkisessä elämässä. Omaisuus, palkat ja valta mitattiin *kokuina* eli riisitynnyreinä, joka puolestaan useimmiten vaihdettiin rahaksi. Rinnalla toiminut rahatalous oli kuitenkin sekava ja monenkirjava; suurin osa arkipäiväisestä rahanvaihdannasta ei perustunut käteiseen, vaan luottoon, velkakirjoihin ja erilaisiin paikallisiin maksutapoihin. Hajautettu talousmalli ei ollut tehokkain mahdollinen, mutta se suosi paikallista omavaraisuutta ja rajoitti ylikulutusta. Liikkumisrajoituksilla väestö pidettiin myös sidottuina omiin talouspiireihinsä, jotta alueet pysyisivät itsehallinnollisesti elinkelpoisina ja vastuualueet selkeinä.

Edo-kauden taloudellinen ajattelu ei kuitenkaan ollut muusta elämästä irrallinen saareke, vaan se kytkeytyi syvällisesti moraalisiin ja henkisiin ihanteisiin. Säästäväinen ja yksinkertainen elämäntapa kuului samuraiden ihanteisiin, sillä se korosti mielenlujuutta ja velvollisuuksien hoitamista, toisin kuin ylellisyyksien ja nautinnon tavoittelu. Tämän vuoksi soturiluokan kasvatuksessa ei arvostettu talouden hallinnan taitoja ja tietämättömyys moi-

sista asioista oli jopa hyvän kasvatuksen merkki. Edon yhteiskuntaluokista kauppiaat olivatkin alim-pana, sillä he käsittelivät rahaa ja hyötyivät toisten ihmisten tarpeista, mikä katsottiin moraalisesti ky-seenalaiseksi toiminnaksi.

Edo-kauden ajattelu perustui toisiinsa limittyviin maailmakatsomuksiin, joihin tutustutaan toisessa osiossa. Šintolaisuus, buddhalaisuus ja kungfute-laisuus kietoutuvat yhteen ja loivat kokonaisuuden jossa luonnonhenkien välinen yhteys, elämän kun-nioittaminen ja ihmisten välisten moraalisten suh-teiden harmonia oli kaiken keskiössä.

Tämä kokonaisvaltainen maailmankuva ei jäänyt vain abstraktiksi filosofiaksi, vaan se sai arjessa hy-vinkin konkreettisia ja yllättäviä muotoja. Esimer-kiksi *tsukumogami*t eli elolliset esineet ovat hauska esimerkki japanilaisten suhtautumisesta materiaan. Uskottiin, että kun esine saavuttaa 99 vuoden iän, siitä tulee elollinen. Jos esinettä oli kohdeltu huo-nosti siitä tuli ilkeä ja pahantahtoinen, joten ar-kisiakin esineitä tuli kohdella hyvin ja arvostavasti, ja antaa niille arvokas elämä elinkaarensa loppuun asti.

Esteettiset arvot kytkeytyivät niin ikään maailman-kuvaan. Kauneus ei ollut vain jotain pysyvää ja täy-dellistä, vaan ennen kaikkea hetkellistä ja haurasta. Kaikki, niin esineet kuin ihmiset, ovat matkalla kohti loppuaan. Esineen yhden elämänvaiheen loputtua alkoi toinen vaihe ja toinen olomuoto ja juuri tämä ajan jälki teki esineistä kiinnostavia. Ny-kyään länsimaissakin muodikas *kintsugi* on peruja juuri tällaisesta ajattelusta. Esineen särkyneet koh-dat korjataan ja korostetaan kultalakkauksella, jol-loin esineen hajoamisesta tulee yksi osa sen histo-riaa, mutta esine itse ei siitä suinkaan huonone. Tällainen ajattelutapa teki kaikenlaisesta kierrätyk-sestä luontevaa, ja Edo-kaudella kierrätyksen pa-rista löytyikin kaikennäköistä työtä ja erikoistunei-ta ammattikuntia.

Fränti tuo hyvin esiin Tokugawa-shogunaatin oma-peräisen luonteen ja ennen kaikkea sen, millaista käytännön elämä erityisesti Edossa oli, mihin pa-neudutaan kirjan viimeisellä kolmanneksella. Kirjaa lukiessa tulee väistämättä mieleen, miten Edo-kaudella onnistuttiin luomaan välttämättö-myydestä sosiaalinen hyve, joka läpäisi kaikki kan-sankerrokset. Fränti kuitenkin toteaa, miten sho-gunaatin lähtökohta ei ollut mikään oikeudenmu-kainen yhteiskunta kansalaisille, vaan oman vallan varmistaminen. Hallinnon valtarakenne perustui pakottamiseen ja rajoittamiseen, vaikka elinvoimai-nen taidekulttuuri toimikin valtiovallalle jatkuvana vastavoimana. Minkäänlaisesta ekoutopiasta ei voi-da siinä mielessä puhua.

Jos kirjaa yrittää miettiä jonkinlaisena oppaana, mi-ten nykymaailma voisi elää kestävämmän, ensim-mäiseksi nousee ajatus, miten tällaista perijapa-nilaista maailmankuvaa ei voi mitenkään sellaise-naan kopioida. Sitä voi kuitenkin miettiä, miten kierrätykseen perustuva yhteiskunta voi oikeasti olla muutakin kuin vain luopumista kaikesta ki-vasta. Edo-kaudelle oli ominaista vahva taiteellinen kulttuuri, jossa teatterista ja kirjallisuudesta naut-tivat kaikki.

Sosiaalinen status ei myöskään rakentunut sille, että haalitaan mahdollisimman paljon kaikkea uut-ta, vaan estetiikka ja nautinto perustui kohtuulli-suuteen, hetkellisyyden kauneuteen ja henkiseen pääomaan. Edo ja kestävyiden taito tarjoaa tässä mielessä vastavoiman nykyajan vaihtoehdottomuu-delle, jossa on vaikea edes kuvitella yhteiskuntaa joka ei toimisi ja ajattelisi kuten omamme. Miet-timisen arvoinen kirja, suosittelen!

Titta Lindström

Kuolonkankeuden ja lautumien kuuntelijat

Linda Rantanen: *Hiljaiset todistajat : Mitä ruumiit meille kertovat*. Docendo 2026. 201 s.

Minusta on kiinnostava tietää, miten rikoksia ratkotaan. On aina niin kamalaa, kun tapahtuu rikoksia, joten ne rikokset eivät ole kiinnostavia, mutta se, miten niitä selvitetään, on!

Hiljaiset todistajat esittelee meille monille jo tuttujakin rikoksia, mutta avaa sitä, miten kuolinsyöntutkija ja oi-

keuslääkäri niitä ovat tutkineet. **Linda Rantanen** on oikein antautunut kriminologiaan ja avaa meille lukijoille näitä tapauksia, joita ei tarinoiksi voi kutsua, koska ovat kaikki valitettavasti totta.

Onkin aika lailla jännä juttu, että kun rikos on tehty, ruumis menee avaukseen eikä voi enää sanoa mitään, mutta silti se voi kertoa paljon tärkeitäkin asioita.

Kun ihminen kuolee, se, mitä keholle silloin tapahtuu kertoo omaa tarinaansa. Sitä tarinaa taas osavat ammattilaiset lukea ja niin voi selvittää moni tapaus, kuinka se kuolema oikein tapahtuikaan. Kuolonkankeus ja lautumat ovat tuttuja sanoja dekkareista, mutta mitä ne loppujen lopuksi kertovat?

Hiljaiset todistajat on hieno kirja, joka kuvaa ytimekkäästi miten kuolinsyöntä selvitetään, kenen toimesta ja mikä on lopputulos. Upeaa ammatinkuvausta ammasteista, joita kohtaan tunnen syvää kunnioitusta.

Kini Laine

Kuolema ei ole vain yksilön loppu, vaan ikkuna siihen, millaisessa maailmassa vainaja eli.

Lisää eläinlääkärin hyväntuulisia tarinoita

Teppo Heinola: *Eläinlääkärin elämää : Myötätuulessa ja myrskyssä*. Tammi, 2026. 354 s.

Eläinlääkäri **Teppo Heinola** jakaa jo toisessa kirjassa tarinoitaan ja kokemuksiaan eläinlääkärin työstä ja perhe-elämän toilailuista.

Heinola on kuvannut Facebookissa työtään eläinlääkärinä. Tosielämästä napatut tarinat ovat olleet hauskoja, koomisia ja välillä hyvinkin koskettavia. *Eläinlääkärin elämää : myötätuulessa ja myrskyssä* on jo toinen osa

koottuja kokemuksia erityisesti airedalenterriereitä rakastavasta eläinlääkäristä.

Tarinoissa on usein hyvin humoristinen sävy, mutta rivien välistä paistaa syvä ammattitaito ja Heinolan klinikan pioneerityö monessa Suomessa uudessa tekniikassa. Ihmishoidoista tuttu ulosteensiirto (se on sitä, miltä se kuulostaakin) on koirien vatsavai-vojen hoidoissa otettu ensimmäisenä käyttöön Heinolan klinikalla, ja ensiluokkaisen ulosteen lahjoittaja oli Heinolan oma koira.

Eläinlääkärin elämää : myötätuulessa ja myrskyssä on erittäin hyväntuulinen kirja, jota voi lukea esimerkiksi koko perheen kanssa. Sen tarinat ovat lyhyitä, ja toisinaan hassuja, toisinaan surullisia. Eläinten ystävää koskettaa aina kuvaukset nelijalkaisen ystävän menettämisestä, mutta Heinolan sanoin eläimet opettavat meille tärkeän asian: *"Hyviä päiviä pitää olla edessä enemmän edessä kuin huonoja päiviä."*

Maarit Leijon

Elämää skitsoaffektiivisen häiriön kanssa

Jose Riikonen: *Kun mieli hajoaa: Lyytin tarina*. Like, 2026. 288 s.

Skitsoaffektiivinen häiriö, josta tässä kirjassa puhutaan, ei ole kovin yleisesti tunnettu psykinen sairaus. Se kuuluu skitsofrenian kirjoon, mutta sisältää lisäksi voimakasta maniaa tai masennusta, joita olemme tottuneet pitämään kaksisuuntaisen mielialahäiriön oireina. **Lyyti**, kirjan keskeinen henkilö, kärsii siis erilaisista hallusinaatioista ja ajatusharhoista mutta myös voimakkaita yllykkeistä vahingoittaa itseään. Kun kirjan kirjoittaja, toimittaja **Jose Riikonen**, ajattelee Lyytiä, hänen mieleensä tulee:

Tiedän, että hän on hyvin herkkä. Mutta olen oppinut myös sen, että hän on myös tavattoman rohkea ja vahva. Hänen on pakko olla, koska häneen sattuu keskimääräistä enemmän.

Lyytin elämän alku oli vielä suhteellisen normaalia, mutta ongelmat alkoivat koulussa. Liikuntatuntien epäonnistumiset ja niiden johdosta seuraava häpeän ja yksinäisyyden tunne, kun ei tule valituksi pallopielien joukkueisiin, ovat murskaavia:

Tuntuu, että jos ei suoriudu jostain tehtävästä, se on maailmanloppu, niin suuri häpeä, ettei sen kanssa voi elää.

Yhtä vaikeita ovat koulun käsityötunnit, koska Lyyti ei millään opi neulomaan. *”Neulomisen ja liikunnan takia kouluviikkoina on hyvin vähän turvallisia päiviä.”* Turvallinen aikuinen olisi varmaankin voinut auttaa pientä koululaista ulos näiden päivien kauhusta, mutta sellaista ei ollut. Kotoakin alkoi liksaksi löytyä äidin piilottamia pulloja. Kuudesluok-

kalainen Lyyti pudotteli koulussa jälkeensä lappuja, joissa luki: *”Haluun kuolla.”* 15-vuotiaana tulee ensimmäinen sairaalajakso, mutta ei suinkaan viimeinen. Ahdistuneen, harhaisen ja epämääräistä syyllisyyttä tuntevan tytön hoito on vaikeaa: hän on kuulemma kokenut elämässään yli 700 ambulanssireissua, kun sairaus on ottanut ylivallan.

Mutta vuosien kuluessa Lyyti pääsee rauhallisemmille vesille, mikä kyllä tuntuu suurelta saavutukselta, lähes ihmeeltä, mutta onhan hän sentään kohdannut myöhemmän elämänsä varrella myös positiivisia koke-

muksia hoitavien henkilöiden taholta. Tärkeintä on kuitenkin ollut puhuminen perheen ja ystävien kanssa, nyt kun välit äitiinkin ovat taas normalisoituneet.

Kun mieli hajoaa oli jännä lukukokemus: se oli kirjoitettu vähän kahtalaisella tyylillä. Toisaalta Lyytin vaiheita koskevat jaksot olivat vähän liiankin selkokirjamaisia, toisaalta mukana oli sinänsä ihan mielenkiintoisia teoriajaksoja, jotka kuitenkin pompasivat kovin erilaisina esiin muusta tekstistä. Lyytin tarina on tietenkin sinällään täysin laittamaton ja sille on annettava kaikki kunnia, mutten voinut olla pohtimatta, miten yleistettävissä se on: kaikilla vakavasti sairailta ei ole ystäviä tai perhettä, jotka puhuisivat heidän puolestaan ja olisivat jo lähtökohtaisesti antaneet heille voimia taistella itse.

Niin tai näin, mielenkiintoinen kirja jokaiselle, jotta psyykkiset häiriöt kiinnostavat.

Tuija Nummi

Kukkien ihmeellinen ja vähän tunnettu ekologia

George David Haskell: *How Flowers Made Our World*. Viking, 2026. 336 s.

Luonnonhistoriasta löytyy paljon kiinnostavaa, mutta kasvien evoluutio on jäänyt minulla pienemmälle huomiolle. Biologi **George David Haskell** harmittelee kirjassaan, että tämä on yleinen asenne. Kukkakasveja erityisesti tarkastellaan lähinnä niiden ulkonäön kautta, ikään kuin niillä ei olisi maailmalle muuta annettavaa kuin kauneutensa. *How Flowers Made Our World* korjaa tämän näkemyksen, sillä kirja on kertomus suoranaisestä valankumouksesta. Haskell käy kukkakasvien historiaa läpi kiehtovien yksittäisten esimerkkien kautta: omat lukunsa saavat niin muinaiset magnoliat, isotöyhtöangervot, orkideat, ruohokasvit, meriruohot, ruusut, tee kuin orvokitkin.

Kukkakasvit kehittyivät elämän historiassa suhteellisen myöhään, noin 130–250 miljoonaa vuotta sitten, kun suurin osa monisoluisien eläinten pääryhmistä kehittyi vähintään 500 miljoonaa vuotta sitten. Ilmestymisensä jälkeen kukkakasvit pistivät kuitenkin nopeasti pakan uusiksi, ja nykyään suurin osa ekosysteemeistä nojaa juuri kukkakasveihin. Tämä pätee myös meihin ihmisiin. Missä me lajina olisimme ilman mahdollisuutta viljakasveihin, hedelmiin tai edes marjoihin?

Ennen kukkakasveja maapalloa hallitsivat sanikkaiset ja paljassiemeniset kasvit (kuten havupuut), jotka luottivat tuulipölytykseen. Kukkakasvit puolestaan luottavat yhteistyöhön. Niiden kehittämät värikkäät terälehdet, tuoksut ja makea mesi houkuttelevat paitsi hyönteisiä myös monia lintuja sekä lepakoita, mikä teki kasvien lisääntymisestä moninkertaisesti kohdennetumpaa ja tehokkaampaa.

Kasvit alkoivat hyödyntää eläimiä myös siementensä levittämiseen. Kukkakasvien siemenet kehittyvät suojassa emiön sisällä, ja tämä suojarakenne kehittyy usein hedelmäksi. Kun eläin syö ravinteikkaan hedelmän, siemenet kulkevat sen ruoansulatuskanavan läpi ja päätyvät uuteen paikkaan ja vieläpä valmiin lannoite-erän saattelemana. Tämä mahdollisti kasvien levittämisen täysin uusille

asuinalueille paljon nopeammin kuin pelkän tuulen tai veden varassa.

Haskell innostuu kuvaamaan, miten erikoinen tämä muutos pohjimmiltaan oli. Siitä asti, kun elämä oli siirtynyt maalle, olivat eläimet muodostaneet kasvillisuudelle lähinnä jatkuvan uhan. Kukkakasvit käänsivät tämän valtasuhteen pääläelleen: eläimistä tulikin niiden kumppaneita, joskus jopa uhreja, mutta pääsääntöisesti suhde on hyödyttänyt kumpaakin. Hyönteiset ja kasvit alkoivat muovata toistensa kehitystä, mikä on johtanut nykyiseen hyönteisten, kasvien ja myös lintujen valtavaan lajikirjoon.

Kyse on kuitenkin vielä tätäkin suuremmasta muutoksesta, sillä kukkakasvit ovat planeetan historian voimakkaimpia ekosysteemi-insinöörejä: ne muokkaavat ympäristöä fyysisesti, kemiallisesti ja biologisesti sellaiseksi, että kukkakasvit ja niiden kanssa elävät lajit menestyisivät parhaiten.

Hyvä esimerkki tästä on sademetsät. Kukkakasvit haihduttivat vettä ilmaan paljon tehokkaammin kuin mikään aiempi kasvillisuus, joten ne kirjaimellisesti muuttivat planeetan sademääriä ja loivat pohjan nykyisenkaltaisille tiheille ja kosteille sademetsille. Ristiriitaista kyllä, sama kasviryhmä on myös erikoistunut tulen hyödyntämiseen ja jopa sen sytyttämiseen. Heinäkasvit ovat maapallon ehdottomia tulenarkuuden mestareita ja ne ovat kehittyneet aktiivisesti lietsomaan sitä ja käyttämään sitä strategisena aseena muiden kasvien syrjäyttämiseen.

Suurin yllätys on kuitenkin meriruoho, joka teki sen mihin mikään muu kukkakasvien ryhmä ei pystynyt: se palasi takaisin mereen. Meriruoho ei kuitenkaan ole vain passiivinen selviytyjä. Ruohot muokkaavat merenpohjaa ja rannikoita aivan samalla tavalla kuin heinät muokkaavat savanneja maalla. Meriruohot estävät tehokkaasti rannikeroosiota ja pitävät meriveden kirkkaana, koska ne vangitsevat leijuvan aineksen pohjaan. Tämä luo

David
George
Haskell

HOW FLOWERS MADE OUR WORLD

The Story
of Nature's
Revolutionaries

ruohikon suojiin tyynen keitaan, jossa hienojakoiset ravinteet pääsevät laskeutumaan pohjaan, mikä puolestaan on elintärkeä poikaskoti tuhansille kalalajeille, äyriäisille ja nilviäisille, ja ruoka-aitta niitä syöville eläimille.

Koska meriruohot sitovat sedimenttiä niin tehokkaasti ja elävät vähähappisessa pohjamudassa, kuolleet meriruohomassa ei myöskään lahoa nopeasti. Ne siis hautaavat hiilen sadoiksi tai tuhansiksi vuosiksi merenpohjaan. Tätä kutsutaan siniseksi hiileksi (*blue carbon*), ja meriruohot tekevät työnsä paljon tehokkaammin pinta-alaa kohden kuin maalla kasvavat sademetsät.

Miksi kukkakasvit ovat näinkin sopeutumiskykyisiä? Se johtuu niiden geneettisestä omalaatuisuudesta, sillä niiden evoluutio nimittäin toimii tuplateholla ja rikkoo sääntöjä, joita olemme tottuneet pitämään evoluution lakeina. Meillähän on tapana ajatella evoluutiota äärimmäisen hitaana prosessina, jossa pienet muutokset kasautuvat miljoonien vuosien aikana. Kukkakasvit kuitenkin osoittavat, että kehitys voi loikata eteenpäin silmänräpäyksessä.

Useimmilla organismeilla kromosomien kopioituminen on negatiivinen asia, ihmisillä jo yhden ylimääräisen kromosomin seuraukset ovat merkittäviä (esimerkiksi Downin syndrooma), ja koko genomin kahdentuminen olisi käytännössä jo yhteensopimaton elämän kanssa. Kasville ja erityisesti kukkakasveille kromosomien kopioitumisesta eli *polyploidia* ei ole samanlaista haittaa. Alkuperäiset geenit jatkavat normaalia työtään ja ylimääräiset kopiot vapautuvat ”vapaaseen kokeiluun”, jolloin niihin voi kertyä mutaatioita ilman, että kasvi kuolee.

Menemättä teknisiin yksityiskohtiin sen kummemmin, kun kasvin kromosomisto moninkertaistuu, se ei yleensä voi enää lisääntyä alkuperäisen kantajajinsa kanssa, koska niiden kromosomit eivät sovi vastakkain. Tämä tarkoittaa, että yksi ainoa mutanttiyksilö voi synnyttää välittömästi uuden lajin. Yksinäinen mutantti ei kuitenkaan joudu geneettiseen umpikujaan, sillä monet kukkakasvit kykenevät pölyttämään itsensä tai monistumaan kasvulli-

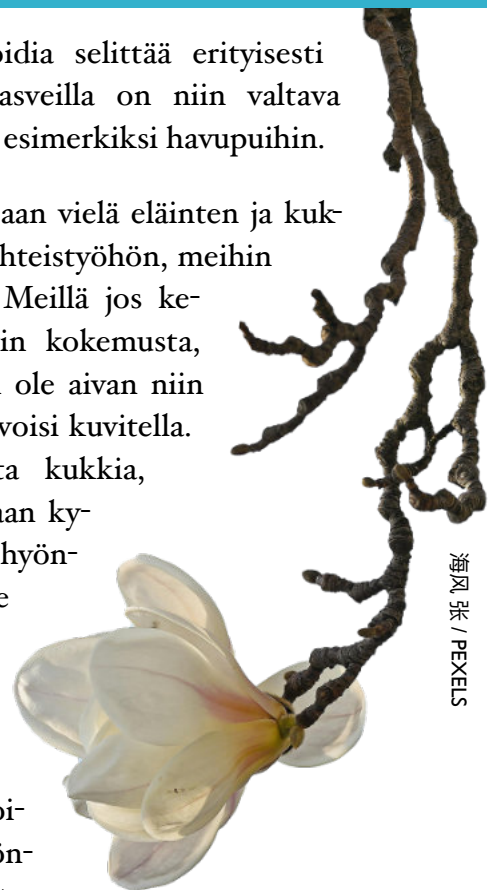
sesti. Juuri polyploidia selittää erityisesti sen, miksi kukkakasveilla on niin valtava lajimäärä verrattuna esimerkiksi havupuihin.

Kirjan lopussa palataan vielä eläinten ja kukkakasvien väliseen yhteistyöhön, meihin ihmisiin nimittäin. Meillä jos keuholla on puutarhurin kokemusta, mutta lopputulos ei ole aivan niin hedelmällinen kuin voisi kuvitella. Jalostamme kauniita kukkia, jotka eivät kuitenkaan kykene ruokkimaan hyönteisiä, ja siirtelemme kasveja ympäri maailmaa, ympäristöihin joissa niiden yhteistyö eläimistön kanssa ei toimi. Ei ihme, että hyönteispopulaatiot ovat romahtaneet ja lintujen pesintä on muuttunut vaikeaksi.

Tässä onkin todella erikoinen ristiriita joka käy ilmiselväksi kun Haskell viettää aikaa Chelsea Flower Showssa, eli maailman kuuluisammassa puutarhanäyttelyssä. Miten valtava kontrasti onkaan sen välillä, että ihmiset rakastavat kukkia ja käyttävät paljon aikaa ja rahaa niihin, mutta silti emme kykene näkemään niitä niiden omilla ehdoillaan. Tässä ympäristössä luonto on vain näyttämö ihmisen nautinnolle, irrotettuna kaikesta siitä mikä tekee siitä luonnon.

Toisaalta ihmekö tuo. Vaikka peruskoulusta tietysti muistuu mieleen emit ja hedet ja vastaavat yksityiskohdat, niin laajempi näkökulma kukkakasvien ekologiasta ja merkityksestä jää helposti kaukaiseksi. *How Flowers Made Our World* onnistuu kuroma kiinni juuri tämän aukon sivistyksessä. Harva kirja onnistuu näyttämään jonkin näinkin ”arkisen” asian täysin uudessa valossa, eikä lukijan tarvitse olla edes viherpeukalo nauttiakseen lukukokemuksesta.

Titta Lindström

海风 张 / PEXELS

Olympiavoittajan ja kansanedustajan elämäntarina

Johanna Hasu: *Hypäten maailmalle, hiihtäen kotiin*. Reuna, 2026. 383 s.

Olenpa lukenut taas hyvän kirjan! *Hypäten maailmalle, hiihtäen kotiin* kertoo **Heikki Hasusta**, joka eli sellaisen elämän, ettei siitä varmaan ollut mitään pahaa sanottavaa kenelläkään. Hän syntyi vuonna 1926 ja kuoli vuonna 2025 ja siinä välissä ehti paljon kaikenlaista.

Hasu asui maalla ja oli maanviljelijä. Siinä sitten ohessa hän urheili ja niinkin pitkälle, että voitti yhdistetyn hiihdon olympiakultaa Sankt Moritzissa vuonna 1948. Oi niitä aikoja, sillä sen ajan harjoittelut ja urheiluvermeet ja -välineet olivat aivan eri luokkaa kuin mitä tänä päivänä käytetään.

Urheilu ei ole minun juttuni eikä minua kiinnosta, mutta tässä on kirjassa niin elävästi kuvattu urheilutkin, ettei kummoista tuntemusta tarvitse, että pääsee juonesta kiinni.

Urheilu-uran jälkeen Hasusta tuli maalaisliiton ja keskustan kansanedustaja ja kunnallispolitiikko. On heti mainittava sekin, että politiikkakaan ei minua kiinnosta, ei sitten piirun vertaa. Vaan Hasun toiminta, asioiden eteenpäin vieminen ja sellainen kaikin puolin rehti meininki, toi ihan oman värinsä koko juttuun.

Kaiken tämän sivussa, Hasu perusti perheen, tuli isäksi ja tietenkin viljeli maata. **Marjatta**-vaimon kanssa elettiin ja kasvatettiin lapsia. Lapsista **Juhani** jäi pitämään tilaa ja hänen vaimonsa **Johanna** on tämän hienon kirjan kirjoittanut ja kerännyt sen kaiken tiedon ja kuvat, jotka meille lukijoille tuottavat suurta iloa.

Voisi äkistään luulla, että miniä on vaan kehua retostellut appiukkoaan, mutta ei se niin mene, sillä niin paljon on kirjassa lainauksia. Suunnaton joukko on päässyt kertomaan mitä mieltä milloinkin on oltu tai sitten on otettu lehtileikkeistä otteita. Kuvia on paljon ja teksti on palasteltu sopiviin pieniin kappaleisiin, joten tätä kirjaa oli helppo lukea.

Voi siis lämpimästi suositella, sillä kun on kirjan sulkenut, voi vaan syvään huokaista, että tällaisia Heikki Hasuja pitäisi olla enemmän.

Kini Laine

Runokriitikon vuodenkierto tarkastelee maailmaa laajasti

Vesa Rantama: *Runominän vuosi : Kirjoituksia lyriikasta*. Siltala, 2026. 303 s.

Jos minulle sanoo ”runokriitikko”, ensimmäisenä mieleen tulee **Vesa Rantama**. Rantama on toiminut *Nuoren Voiman* päätoimittajana ja Suomen arvostelijain liiton puheenjohtajana ja avustaa muun muassa *Helsingin Sanomia* ja *Suomen Kuvalehteä*. Voidaan siis lähteä siitä oletuksesta, että Rantama on oikea ihminen analysoimaan runomaailman nykytilaa. Menneisyyttähän on ruodittu jo runsaasti: **Hannu Mäkelältä** ilmestyi vuonna 2025 oikein mainio *Runouden ylistys*. Siitä Mäkelä jätti yhtä poikkeusta lukuunottamatta elävät runoilijat pois. Rantama puhuu niin elävistä kuin edesmenneistäkin ja on vahvasti tässä ajassa kiinni.

Teoksen rakenteeksi on otettu vuodenkierto, kuten nimikin vihjaa, mutta Rantama ei ”suostu sulkeutumaan sen mukana”. Teos sisältää paljon vuosia, ”ainakin palasia sieltä täältä”. Pääasiassa teos on kuitenkin kirjoitettu vuonna 2023, jolloin Rantama täytti 40 vuotta. Se ei ole aivan sattumaa.

Runominän vuosi ravistelee luutuneita käsityksiä runouden maailmasta. Nykyrunous on vaikeaa, sitä ei lue kukaan, mahtaako kukaan kirjoittaakaan. Rantama muistuttaa, että monella mittapuulla runous on nykyään erittäin suosittua. Helppo esimerkki: tarvepainatuskustantamo Mediapinta halusi julkaista Suomen satavuotisjuhlien kunniaksi sata runokirjaa, mutta käsikirjoituksia tarjottiin niin paljon, että runokirjoja julkaistiinkin tuhatkunta.

Suomessa on luultavasti tuhat kertaa enemmän runouden kirjoittamista kuin kansainvälisten trillereiden kirjoittamista barrastavia tekijöitä, mutta median metriikalla jälkimmäistä pidetään suositumpana lajina, onhan Ilkka Remes ollut jo 1990-luvulta lähtien vuodesta toiseen myyntitilastojen kärkipäässä.

Niin – onko suosion mittari tekijöiden, lukijoiden vai ostajien määrä? Runoutta julkaistaan vuosittain omakustanteina ja tarvepainatteina hurjia määriä (*”noin viisikymmentä varteenotettavaa ja tuhat ei-niin-varteenotettavaa”*), ja erilaisiin runokilpailuihin löytyy valtavasti osallistujia. Vaikka runouden kuoleman ihmetteleminen ja julistaminen onkin säännöllinen jutunaihe mediassa, runous on vankasti elossa, vaikka lukijoiden mielessä voikin olla jokin oikeastaan menneisyyteen vaipunut runouden muoto. Vain kepeästi karrikoiden: koska kukaan ei kirjoita enää kuten **Eino Leino**, runouden on oltava kuollutta. Mutta, kuten Rantama sanoo, runous kuolee vasta kun seksi, ruoka ja juomakin kuolevat.

Kun mediassa kysytään, onko runous kuollut, ollaan tekemisissä niin pitkälle kuolemattoman asian kanssa kuin ihmisen kokemuspäivissä ylipäänsä on mahdollista.

Rantama käy kirjassa läpi monia kiinnostavia aiheita. **Kiira Korven** runokokoelman kritiikin herättämä kuohunta tuntuu jo vähän menneen talven lumilta, mutta kiinnostavia näkökulmia Rantamalla on siihenkin tarjota, ja käsittely laajenee puhumaan kritiikistä ylipäänsä.

Kun muotona on essee, omakohtaisuus kuuluu tietysti asiaan. Rantama puhuu kirjan sivuilla runouden lisäksi myös maailman tilasta eri näkökulmista: metsätaloudesta, sodista, sudenmetsästyksestä, simpansseista, lähihistorian tapahtumista. Kaikki nivoutuu kiitettävällä tavalla teoksen varsinaiseen aiheeseen. Esseet ovat ennen kaikkea kiinnostavia. Aiheet poukkoilevat, mutta se on mielekäs ja miellyttävää monenlaisista asioista kiinnostuneen ihmisen hypähtelyä aiheesta toiseen. Toisena samanlaisena sitä on ilo seurata ja katsoa, mitä vastaan tulee.

Suurempien linjojen lisäksi yksittäisistä runoteoksista ja runoista puhutaan tietysti paljon. Kirjoitan

tarkoituksella ”runoteoksista”: Rantama huomauttaa perustellusti, että ”runokokoelma” on sanana vanhanaikainen. Nykyään kirjoitetaan aika vähän kokoelmia, joihin on vain koottu valikoima runoja. Rantama nostaa esiin jokaisen kuukauden kohdalla kuukauden runon ja mainitsee tietysti muutenkin paljon uutta ja vanhempaa runoutta. Näistä nostoista saa hyviä lukuvinkkejä.

Tarpeellisia ovat myös Rantaman huomiot siitä, mikä ajaa lukijoita pois runouden parista. *”Jos yksi syyllinen on nimettävä, sen nimi on runoanalyysi.”* Analyysissä ei sinänsä ole vikaa, Rantama myöntää, mutta sitä ei pitäisi opettaa ennen kuin oppilailla on elämyksellinen kosketus runouteen. Tästä on helppo olla samaa mieltä: lukion runoanalyysit opettivat minullekin sen, että runous on jotain, mitä en kunnolla ymmärrä – ja joka on jotain, mitä pitää ymmärtää ja tulkita: *”runo on arvoitus, jonka vain tarpeeksi raskaalla analyysipakilla varustettu mieli voi ratkaista”*. Onneksi olen sittemmin oppinut, ettei runoutta tarvitse ymmärtää; riittää, että lukee ja kokee.

Nykyrunoudesta kiinnostuneena kriitikkona en sinänsä kaipaa rohkaisua ja kannustusta. Ne, joita *Runominän vuosi* eniten ravistuttaa, ovat muita. Minulle tämä teos näyttäytyy silti tarpeellisena hengennostatuksena. On hyvä lukea fiksua, laaja-alaista tekstiä, joka liittyy runoutta osaksi laajempia kehityskulkuja ja ympäröivää maailmaa. Muistutukset siitä, miten elinvoimaista runous, siellä minne kriitikonkatsekaan ei aina osu, ovat paikallaan. Yksinkertaisesti: nautin tästä kirjasta. Eiköhän tämä kannusta minua taas pienen tauon jälkeen tarttumaan aktiivisemmin runoihin, myös kriitikon roolissa. Samalla toivon, että *Runominän vuosi* tavoittaisi lukijoita, joita kirjallisuus kiinnostaa, mutta joille nykyrunous on syystä tai toisesta etäistä.

Kirjoittaako kriitikko itse runoja? Neljäkymmentä vuotta täytettyään Rantama päätti antaa itselleen mahdollisuuden epäonnistua taiteilijana – sillä epäonnistuneita taiteilijoitahan me kriitikot olemme –

ja vihdoinkin kirjoittaa omaa tuotantoa. Näin proosaa ensin, mutta antaa Rantama varovaisen lupauksen: miksi ei runojakin. Mutta kriitikollakin riittää työnsarkaa. Runokirjoja on paljon ja runous levittäytyy niiden ulkopuolelle. Runoesitysten kritiikki on Rantaman mukaan aivan lapsenkengissä, vihkomuotoisten teosten vastaanotto herättää kysymyksiä, digitaalisesta runoudesta puhumattakaan.

Mikko Saari

Toivon, että jos joskus viidenkymppin villityksessä julkaisen vielä runoja, joku pätevä kriitikko sentään toteaa, että minun ei kannattaisi niitä kirjoittaa – ja voin palata täysi-päiväiseksi kriitikoksi hyvillä mielin.

Ukrainalaisten sotakokemuksia ensimmäiseltä sotavuodelta

Danielle Leavitt: *By The Second Spring: Seven Lives and One Year of the War in Ukraine*. Farrar, Straus and Giroux, 2025. 299 s.

Helmikuussa 2022 Venäläisen hyökkäyssodan alkaessa **Danielle Leavitt** oli juuri väittelemässä ukrainalaisesta historiasta. Pian hän onkin jo työskentelemässä vanhempiensa perustamassa **Leavittin kansainvälisen kehityksen instituutissa** ja erityisesti sen ”päiväkirjaprojektin” parissa. Kyseessä on yksinkertainen verkkoalusta, jota ukrainalaiset voivat käyttää omien sotakokemustensa päiväkirjamaiseen tallentamiseen.

Historioitsijana Leavitt heti ymmärtää näiden kokemusten historiallisen merkityksen. Sotanarratiivissa korostuvat helposti yksiulotteiset tarinat sotasankareista ja avuttomista uhreista, mutta laajempaa näkökulmaa kansan ja yhteiskunnan koke-

muksista on vaikeampi saavuttaa. Leavittin poikkeuksellinen pääsy päiväkirja-alustan teksteihin saa hänet kiinnostumaan erityisesti muutamista kirjoittajista, joihin hän ottaa yhteyttä ja joiden elämää hän alkaa seurata ja dokumentoida. Lopputuloksena on reportaasi, joka maalaa koskettavan ja moniäänisen kuvan sodan runtelemasta arjesta.

Kirjan seitsemän henkilöä edustavat siviilielämän erilaisia kokemuksia. Sodan syttyessä **Anna** on 18-vuotias poliisikadetti Luhanskissa, mutta elämä heittelee hänet lopulta varsin kauas alkuperäisistä urasuunnitelmista. **Maria** on nuori äiti Mariupolissa, kun hänen aviomiehensä liittyy kaupungin puolustusjoukkoihin, ja Maria joutuu lopulta pakenemaan luhistuvasta kaupungista yksin pienen lapsensa kanssa. **Polina** puolestaan ei edes asu Ukrainassa. Menestynyttä uraa Yhdysvalloissa miehensä kanssa rakentava nainen hylkää kaiken ja tulee Ukrainaan auttamaan sotaponnisteluissa.

Tania pitää miehensä kanssa sikalaa Etelä-Ukrainassa ja venäläisten vallattua alueen he päättävät pakenemisen sijasta jäädä aloilleen, ja **Yulia** on käsitöistä innostunut perheenäiti, joka haavoittuu vakavasti ohjusiskussa. Miesten kertomuksia kirjasta löytyy kaksi. Keski-ikäinen **Vitaly** elää unelmaansa uuden kahvilansa kanssa, kun kuukauden päästä avajaisista venäläiset tankit vyöryvät kohti Kiovaa juuri sitä tietä pitkin, jolla kahvila on.

Volodomyrin tarina sen sijaan oikeasti eroaa muista, sillä se sijoittuu enimmäkseen menneisyyteen. Hän työskenteli Tšernobylin ydinvoimalassa vuosina 1978–1987, mutta miehen tarinan merkittävyys liittyy enemmän ukrainalaisen runoilijan **Vasyl Stusin** (1938–1985) postuumiin kohtaloon. Stusia pidetään yhtenä 1900-luvun merkittävimmistä ukrainalaisrunoilijoista, ja 2000-luvulla tästä ukrainan kielen puolustajasta on tullut suoranaan kansallinen symboli. Neuvostoliitossa vankileirille kuollut Stus olisi voinut jäädä unohduksiin, mutta Volodomyr oli avainasemassa hänen ja kahden

muun toisinajattelijan ruumiiden noutamisessa ja uudelleenhautaamisessa Kiovaan 1989.

Sittemmin Volodomyr työskenteli hetken politiikassa, ennen kuin jatkoi kirjailijana ja nykyään perustamansa ukrainankielisen kustantamon johtajana. Hänen tarinan kautta päästään toisin sanoen tarkastelemaan Ukrainan kansallista heräämistä maan itsenäistymisen jälkeen.

Eri tarinoiden kautta avautuu ukrainalainen yhteiskunta lukuisine ristiriitoinen. Länsi-Ukrainaan asettuvan Marian on esimerkiksi vaikea sopeutua, sillä Itä-Ukraina on enimmäkseen venäjänkielinen, siinä missä maan länsiosissa ukrainan kieli on hallitseva. Myös ruokakulttuuri ja monet perinteet ovat erilaisia. Neuvostoliiton tekemät väestönsiirrot ja siitä seuranneet identiteettikysymykset on tuotu kirjassa esiin taitavasti, ja auttavat lukijaa ymmärtämään maan sisäistä todellisuutta.

Polinan tarina puolestaan kiinnostaa, koska sen kautta saadaan katsaus ukrainalaiseen kansalaisyhteiskuntaan. Ukrainassa toimii tietysti isoja avustusjärjestöjä, mutta paljon on yksityishenkilöiden pikkuorganisaatioiden varassa, sillä ne voivat toimia epävirallisesti ja byrokratiaa kiertäen, mitä isommat toimijat eivät voi tehdä. Ihmiset esimerkiksi saattavat ajaa Puolaan hakemaan tarvikkeita ja viedä ne takaisin rajan yli ilmoittamatta asiasta sen kummemmin viranomaisille. Tämä sallii tarvikkeiden viennin rintamalle mahdollisimman nopeasti.

Pidän kovasti tällaisesta kerronnallisesta tietokirjallisuudesta, kirjan henkilökohtainen lähestymistapa ei salli yksilöiden vain katoavan tilastojen jalkoihin. Toki tässä lähestymistavassa on omat ongelmansa, erityisesti edustavuuden kanssa. On selvää, että monenlaiset näkökulmat jäävät väistämättä kirjan ulkopuolelle.

Se mikä tässä kirjassa jää tietysti häiritsemään, on se että tarinat jäävät kesken, kirjahan käsittelee vain Ukrainan sodan ensimmäistä vuotta. Onko Azovstalin tehtaalla taistellut Marian mies yhä elossa, kenties sotavankina? Miksi Annan Ukrainan armeijaan liittyneet vanhemmat eivät ole häneen enää yhteydessä? Ovatko kirjan henkilöistä kaikki enää elossa? Kysymyksiä riittää. Yhteen uutiseen törmäsin aivan vahingossa: Volodomyrin kustantamo ja varasto tuhoutuivat ohjusiskussa kesäkuussa 2025.

Keskeneräisyydestään ja synkästä nykyhetkestään huolimatta *By The Second Spring* on ennen kaikkea empaattinen katsaus Ukrainan sotaan ruohonjuuritason tasolla.

Titta Lindström

Pitkä matka puolustus- ja turvallisuuspolitiikan ytimessä

Hannu Laakso ja Jarmo Lindberg: *Silloin emme vielä tienneet: Jarmo Lindbergin muistelmat*. WSOY, 2026. 533 s.

Tervetuloa lähes neljän vuosikymmenen mittaiselle matkalle turvallisuuspolitiikan pyörteisiin.

Näillä sanoilla **Jarmo Lindberg** ja **Hannu Laakso** toivottavat lukijan tervetulleeksi tutustumaan *Silloin emme vielä tienneet* -kirjaansa. Silloin emme vielä tienneet millainen vuosikymmenten matka tulee olemaan, emmekä nytkään tiedä millaisiksi seuraavat vuosikymmenet tulevat muodostumaan.

Turvallisuuspolitiikka tarkoittaa toimintaa, jolla turvataan maan itsenäisyys, alueellinen koskemattomuus, yhteiskunnan perusarvot ja kansalaisten hyvinvointi ulkoisilta ja sisäisiltä uhkilta. Se kattaa

ulkopolitiikan, puolustuspolitiikan, taloudellisen varautumisen sekä kyber- ja hybridiuhkien torjunnan. Näistä ovat vastuussa Puolustusvoimat, Rajavartiolaitos ja eri viranomaiset. Eri toimijoita ohjaa valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko. Ulkopoliittikkaa ohjaa presidentti yhdessä valtioneuvoston kanssa. Myös vapaaehtoisella maanpuolustuksella on turvallisuuden kannalta oleellinen merkitys.

Turvallisuuspolitiikka on muuttunut ratkaisevasti viimeisten neljänkymmenen vuoden aikana. Kylmän sodan jälkimainingeissa keskityttiin pitämään Suomi puolueettomana, EU-jäsenyyden myötä jouduttiin ottamaan kantaa myös suomalaisten sotilaiden käyttöön ulkomaantehtävissä ja osallistumiseen turvallisuuspolitiikan kehittämiseen EU:ssa. Nyt puolustusliitto Naton jäsenmaana olemme osa kokonaisuutta, jossa yhteistyö muiden maiden kanssa on arkipäivää.

Kukapa olisikaan parempi kertomaan puolustuspolitiikasta kuin entinen Puolustusvoimain komentaja Jarmo Lindberg. Lindberg aloitti uransa hävittäjälentäjänä. Ennen nousuaan Puolustusvoimain komentajaksi hän toimi Ilmavoimien komentajana ja Puolustusvoimain sotatalouspäälikkönä. Ilmavoimien komentajana hän kannatti Ilmavoimien tiivistä kansainvälistä yhteistyötä. Lindbergin kertoman mukaan luottamuksellinen yhteistyö on lisääntynyt ja syventynyt vuosikymmenten aikana.

Jarmo Lindbergin muistelmat ovat vaikuttava teos. Kirja on täynnä mielenkiintoista tietoa sellaiselle, jota kiinnostaa turvallisuuspolitiikka ja sen kehittyminen 1990-luvun alusta tähän päivään. Kirjan toisena kirjoittajana on tietokirjailija, KTM Hannu Laakso, joka on toiminut niin *Helsingin Sanomien* kuin *Kauppalehden* kolumnistina ja sai vuonna 2023 valtion tiedonjulkistamispalkinnon. Tekijöiden mukaan kirjan punaisena lankana on kertoa päätöksistä, jotka mahdollistivat Suomen nopean Nato-integraation, kun asia tuli ajankohtaiseksi.

Tässä kirjassa nousee hyvin esille se, että pienessä maassa tarvitaan ihmisiä, jotka paneutuvat asioihin, ja näkevät epäkohtia ja pyrkivät muuttamaan vanhoja käytäntöjä. Lindbergin toiminnassa nousee esille halu uudistaa, ja verrata Suomen maanpuolustuskykyä muiden maiden käytäntöihin.

Pääsärkynämme olivat silloin vastustajat, joilla oli hävittäjissään jo nykyaikaiset pulssidopplertutkat, MiG21bis:n tutka oli niihin verrattuna antiikkinen...

1980-luvun lopussa alkanut hävittäjähankinta Draken- ja MiG-hävittäjien korvaamiseksi avasi kilpailevien valmistajien ovet ilmailunäyttelyissä. Kävimme Le Bouretin ilmailunäyttelyssä, mutta olin jo sitä ennen kaivanut materiaalia ammattilehdistöstä sekä alan raamatusta, kirjasta nimeltä Introduction to Airborne Radar. Ilmailunäyttelyssä pystyimme varmistamaan tietoja kone- ja asejärjestelmävalmistajilta sekä koelentäjiltä. Näin syntyi pienimuotoinen tutkielmamme, Nykyaikaiset hävittäjätutkat, jonka Ilmavoimien esikunta jakoi kaikkiin joukko-osastoihin.

Jos kirjan ensimmäinen osa koostuu Lindbergin kouluttautumisesta ja kehittymisestä yhä vaativampiin tehtäviin, niin toinen osa kertoo enemmänkin Puolustusvoimain uudistumistarpeesta sekä siitä, miten muutama ihminen, Lindberg yhtenä avainhenkilönä, teki töitä aktiivisesti eri yhteistyötahojen kanssa uudistusten eteen. Puolustusvoimille hankittiin materiaalia, joka olisi yhteensopivaa

VEIKKO SOMERPURO / WSOY

myös muiden maiden kanssa. Uudistettiin myös koko logistiikkajärjestelmä.

Kirjan kolmannessa osassa keskitytään Nato-yhteistyön kehittämiseen. Yhteiset harjoitukset eivät kaikkia miellyttäneet. *"Silloisen puolustusministerin Jussi Niinistön mukaan harjoituskohujen myötä presidentin allergia Yhdysvaltoja ja Natoa kohtaan oli kasvanut entisestään."* Lindberg kertoo, että *"epäluulot eivät olleet vähentyneet vaan pikemminkin päinvastoin lisääntyneet. Oli aivan kuin harjoitusyhteistyötä painottavia aiesopimuksia Yhdysvaltojen kanssa ei olisi koskaan allekirjoitettukaan"*. **Jussi Niinistön** mukaan epäluulo siitä, että kenraalit pimittävät tietoa, saattoi osaltaan johtaa siihen, ettei Lindbergille tarjottu jatkokautta Puolustusvoimain komentajana. Tämän presidentti **Sauli Niinistö** on kuitenkin kiistänyt.

Kirjan viimeisessä osassa keskitytään Suomen ja Euroopan tilanteeseen Venäjän aloitettua sodan Ukrainaa vastaan. Kirjassa on myös analyttistä tarkastelua eri maiden reagoinnista tilanteeseen, jossa Venäjä valmisteli hyökkäystä.

Kirjaa lukiessani vakuutuin Puolustusvoimain kyvykkyydestä. Puolustusvoimain korkein johto seuraa maailman tapahtumia aktiivisesti ja keskittyy siihen, kuinka maamme puolustetaan parhaalla mahdollisella tavalla. Välillä tuntuu ihmeelliseltä, että poliittiset päättäjät puuttuvat asioihin, joista vain Puolustusvoimilla on selvä käsitys. Valitettavasti myös raha ratkaisee, ja sitä tuntuu olevan aivan liian vähän. Puolustusvoimissa on kuitenkin osattu tehdä nopeita ratkaisuja myös hankinnoissa, silloin kun siihen on tullut tilaisuus.

Puolustussuunnittelun tähtäin on koko ajan vähintään 5–10 vuoden päässä. Strateginen suunnittelu etenee kaukana tämänhetkisen hallituskauden edellä. Valmius puolestaan tarkoittaa sitä, että kyetään reagoimaan välittömästi. Operatiivinenkin suunnittelu tähtää vuosien päässä oleviin kykyihin.

Kirjan lähdeluettelo oli vakuuttava. Tutustuin lähdeluettelossa mainittujen lehtien uutisointiin kirjassa käsitellyistä aiheista siltä osin, mitä nopeasti oli saatavissa. Kirjaa varten on tehty koti- ja ulkomaisten turvallisuuspolitiikan vaikuttajien haastatteluja yli kolmekymmentä.

Kritiikkiäkin *Silloin emme vielä tienneet* on saanut muun muassa siitä, että kirja sisältää valtavan määrän teknistä tietoa. Sitä onkin todella paljon, mutta mielestäni on harvinaista, että lukija saa noin hyvän selostuksen esimerkiksi lentokoneiden suorituskykyeroista. Joissakin kirjoituksissa nousee esille myös se, että kirjassa käsitellään avoimesti sisäpiirin asioita. Aika kiihottomasti Lindberg on mielestäni niitä käsitellyt, eikä kirja ole – eikä sen tarvitsekaan olla – objektiivinen näkemys asioista, vaan se on Lindbergin muistelmateos hänen tekevästään työstä Suomen hyväksi.

Kirjan julkaisemisen jälkeisissä lehtijutuissa on käsitelty lähinnä kirjan osioita, jotka käsittelevät Lindbergin ja presidentti Niinistön näkemyseroja,

tai Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainassa. Mielestäni näin laajasta tietopaketista ei kannata nostaa esiin vain joitakin tiettyjä kohtia, vaan katsoa neljässäkymmenessä vuodessa aikaan saatuja uudistuksia. Suosittelen kirjaa kaikille niille, joita Puolustusvoimain toiminta kiinnostaa. Pikkutarkat detaljitkin uppoavat lukijaan, kun niistä on hyvin kirjoitettu. Eikä kirjasta puutu huumoriakaan. Lindberg osaa nauraa myös itselleen.

Virallisella lounaalla oli alkuruokana katkarapucocktail, jollaista en ollut koskaan nähnyt. Korkeassa cocktaillasissa oli punaista mömmöä, ja lasin reunalla roikkui isoja katkarapuja. Mietin, miten ihmeessä saan kastikkeen hörpättyä katkarapujen välistä. Tätä pohiessani näin kaikkien muiden kastavan rapuja punaiseen soosiin. Sitä ei siis juotukaan. Olipa hyvä, että en kiirehtinyt kulauttamaan kastiketta kurkkuuni.

Noin siis Yhdysvalloissa päivällisellä. Yhteistyössä on voimaa.

Soili Vuorenmaa

Piispan ja kirjailijan kirjeenvaihtoa

Sirpa Kähkönen ja Mari Leppänen: *Kirjeitä läsnäolosta*. SKS, 2026. Kirjokansi-sarja. 197 s.

Kirjeiden kirjoittaminen on ikivanha tapa jäsentää omaa ajattelua, saada virikkeitä toisen pohdinnoista ja asettua rauhalliseen, odottavaan, hyväksyvään mielentilaan.

Näillä sanoilla alkaa kirjailija **Sirpa Kähkösen** ja Turun piispa **Mari Leppäsen** välinen parin vuoden kirjekokoelma. Molemmat naiset ovat tavaltaan sanankäytön ammattilaisia: Kähkönen on tuottelias ja laadukas kirjailija, jonka uran tähänastinen huipennus lienee vuonna 2023 **Finlandia-palkinnon** voittanut *36 uurnaa* -romaanin. Leppänen taas on ehkä enemmän puheammattilainen ja reipas lasikattojen rikkoja Turun evankelisluterilaisen hiippakunnan piispana; eihän hän ensimmäinen naispiispa ole, mutta hänen lasikattonsa liittyy hengelliseen taustayhteisöön, sillä hän on lähtöisin vanhoillislestadiolaisesta herätysliikkeestä, jossa naispappeutta ei hyväksytty.

Kirjeitä läsnäolosta -kokoelma ei ole mikään suuren suuri, ja sen olisi varmaan helpohkosti lukenut yhdeltä istumaltakin, mutta näiden tekstien ääressä kaikkalainen hosuminen tuntui turhalta ja väärältä, ja kirjoituksia ja naisten kokemuksia ja ajatuksia halusi oikein pohtia ja punnita ja makustella. Oli mielenkiintoista havaita tekstin edetessä, miten aluksi kirjoittajat tuntuivat olevan kovastikin eri maailmoista sekä ikävuosiensa että muiden taustatekijöidensä ansiosta, mutta kuukausien kuluessa nämä ulkonaiset tekijät asettuivat yhä enemmän takalalle ja Kähkösen ja Leppäsen persoonallisuudet alkoivat löytää lisää kosketuspintaa toisistaan.

On mahdotonta sanoa, oliko jompikumpi naisista jotenkin toista hallitsevampi kirjeenkirjoittaja, mutta uskosta ja hengellisyydestä puhuttiin kirjeiden edetessä yhä enemmän. Eikä puhuja ollut pelkästään Leppänen, vaan aihe tuntui suuresti kiinnostavan myös Kähköstä. Kirjailija teki esimerkiksi melko erikoisen ratkaisun Finlandia-palkinnon jälkeen: uupuneena kirjalliseen julkisuuteen ja pai-

neisiin hän suoritti suntion opintoja ja alkoi työkennellä kesäisin hautausmaalla. Hautausmaa nyt ei tehne yksinään kenestäkään uskovaista tai hengelistä, mutta myös kotiseurakunnan Helsingin Kallion kirkon maanläheiset messut ja muut palvelukset alkoivat kiinnostaa kirjailijaa aina vain enemmän.

Leppäseläle tosiaan uskosta ja hengellisestä kulttuurista kirjoittaminen oli ihan ammattiasia. Hänen kokemuksensa lapsuudesta lestadiolaisessa kodissa ja poikkeamisesta suvisseuroilla vielä liikkeestä irtautumisenkin jälkeen olivat herkkää ja mielenkiintoista luettavaa tällaiselle ulkopuolisellekin.

Kyllä tämä teos kannatti ehdottomasti lukea. Se tarjosi paljon ajattelemisen aiheita, ja kummankin kirjeenkirjoittajan omat tunnistettavat tyyliä olivat viehättäviä henkevytydessään.

Tuija Nummi

Yökoulussa kaikki on vähän kummallista

Paula Noronen ja Kati Närhi: *Yökoulu*-sarja. WSOY 2016–2017, Tammi 2018-. Noin 60 s.

Kirjoittaja **Paula Norosen** ja kuvittaja **Kati Närhen** *Yökoulu*-sarja sai alkunsa WSOY:n Lukupalatsarjan osana vuonna 2016. Kaksi ensimmäistä osaa ilmestyivät tämän sarjan alla, minkä jälkeen sarja vaihtoi Tammelle. Tähän mennessä *Yökoulu*-kirjoja on ilmestynyt jo 16 ja seuraava on tulossa taas syksyllä 2026, eli kauhujuttujen ystäville luettavaa riittää runsaasti. Kirjat on suunnattu vasta lukemaan oppineille lapsille ja ne ovat runsaasti kuvitettuja, isotekstisiä tarinoita.

Yökoulu eli Kauhulan ala-aste on hirviöiden koulu, jossa koulua käydään tietysti öisin. Alusta asti sarjan päähahmoina ovat toimineet zombie Paavo ja vampyyri Martta, molemmat 180-vuotiaita eli ihmisten iässä 7-vuotiaita. Myös jotenkin kalamainen opettaja Kammonen on pysynyt alusta asti mukana. Sarjan edetessä koululaisjoukko on laajentunut ja vakionaamoina nähdään Lauri Luuranko, näkymätön poika Oskari Olematon, jättiläiskäpy Pihla Käpy, ihmiskissa Misse Leinonen ja monia muita.

Luin tätä arviota varten seitsemän sarjan kirjaa. Kaikissa Noronen harrastaa enemmän tai vähemmän hauskoja ja kammottavia sanaleikkejä ja asioiden kääntämistä hirviömäisiksi. Jutut onnistuvat parhaimmillaan hymähdyttämään aikuisiakin ja matospagetit, itkevät nakit ja muut ruokalan herkut toimivat epäilemättä kohdeyleisöön hyvin.

– Ja nyt on verikokeen aika. Penaalit pois ja laastarit esille!

– Eikä, Paavo purnasi. – Miksi meillä on niin usein pistokokeita?

Kirjojen juonet ovat enimmäkseen reippaasti läpi juostuja ja hyvin yksinkertaisia. Enempää ei tietysti noin 50–60-sivuisilta runsaasti kuvitetuilta, isotekstisiltä lastenkirjoilta parane odottaakaan. Osa juonista tuntuu silti vähän kiiruhdetuilta. Tarinoissa on monenlaista: otokseeni mahtui niin *yökoulu*-laisia kiusaavia tavallisia koululaisia, laimeiden klas-

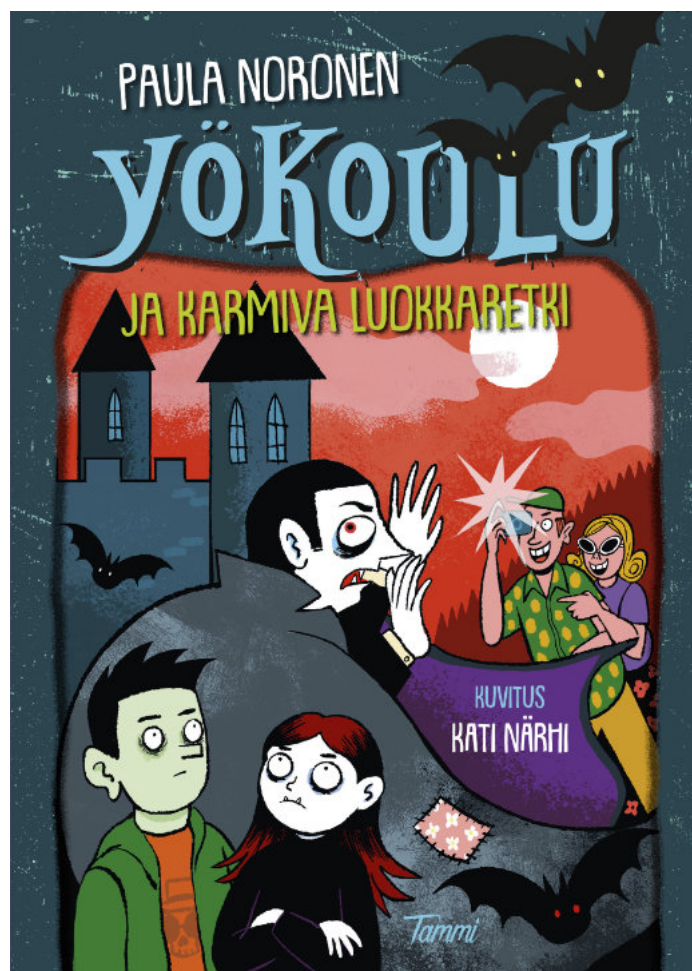
sikkohirviöiden rohkaisemista, lintsaamisen käsittelyä, sovittelua hankalien naapureiden kanssa ja kadonneen opettajan korvannut kummallinen sijainen.

Yökoulut ovat sinänsä tasalaatuista tavaraa: kun kirjan avaa, tietää varsin hyvin mitä saa. Se lienee tällaisessa sarjakirjassa merkittävä arvo sinänsä. Suuria yllätyksiä ei ole luvassa. Tämän setin kummallisimmin heikkous löytyi *Yökoulu ja noidutut tossut* -kirjasta, jonka pahis, Lumikin serkku Lemukki, kertoo olleensa pienenä *“limainen kuin räkä ja ruskea kuin kakka”*, ja tämä ilmaisu kohotuttaa kyllä kulumia: tämä on ilmeisesti vain valkoisille lapsille kirjoitettu kirja.

Kati Närhen kuvitus on tärkeä osa kirjoja. Kuvissa on vähän lisävitsejä ja ne ovat mukavan värikkäitä ja hilpeitä. Kuvitus on selvästi tärkeä osa sarjaa ja onkin ilo havaita, että kuvittaja on pysynyt koko matkan samana. Päätön meno saa mukavasti lisäkierroksia kuvituksesta. Siinä mennään vahvasti huumori edellä, kauhuaiheistaan huolimatta *Yökoulut* ovat ensisijaisesti hauskoja eivätkä pelottavia, vaikka jännät jutut voivat pienemmille lukijoille vähän hurjia ollakin.

Arvio perustuu seuraaviin kirjoihin: *Yökoulu ja kadonnut opettaja*, *Yökoulu ja kauheat naapurit*, *Yökoulu ja noidutut tossut*, *Yökoulu ja karmiva luokkaretki*, *Yökoulu ja pelottava peli*, *Yökoulu ja paha pulpetti* ja *Yökoulu ja kaamea kosto*.

Mikko Saari

Fantasiasarjan avauksessa pääosassa ovat rohkeat tytöt

Malin Klingenberg: *Tasangon tyttäret*. S&S, 2024. Alkuteos: *Slättens systrar* (Schildts & Söderströms, 2024). Suom. Outi Menna. 263 s.

Sisarukset Saba ja Sarina kuuluvat paimentolaisklaaniin, joka viettää ison osan vuodesta Gibatin tasangolla. Klaani elää paimentolaiselämää, mutta on myös yhteydessä Gibatin muuhun kulttuuriin ja hankkii lisäelantoa myymällä villaa ja käsitöitä Gibatin kaupunkeihin ja tarjoamalla tasangolla matkaaville turvallisen yösijan ja opastusta.

Mutta sitten sisarusten isä, klaanin johtaja Lootu, myy yhden klaanin lapsista rikkaalle ohikulkijalle palvelijaksi. Tämä on iso järkytys, etenkin lapsille, mutta myös monille muille klaanissa. Lootun ote klaanistaan on kuitenkin tiukka ja perustuu paljolti pelkoon, jota lietsovat Lootun verenhimoinen koirra ja kovaotteiset kätyrit. Sisarusten äiti Unna on kuollut jo aikaa sitten, ja välit Lootun uuteen puolisoon Maaraan ovat huonot. Ei siis ole mahdollista, että Lootu myisi omatkin lapsensa.

Kun klaani sitten lähtee kesäksi kohti metsäleiriä, sisarukset pyytävät lupaa ratsastaa edeltä valmistamaan leiripaikkaa muille. He kohtaavat leiripaikalla muita ihmisiä. Se on vaarallista: Lootu on moneen kertaan painottanut, että muut klaanit ovat uhka. Muita klaaneja ei koskaan kohdata. Toinen klaani osoittautuu kuitenkin mukavaksi ja lapsille selviää asioita, joita heiltä on pidetty salassa. Käy ilmi, että tyttöjen äiti oli ollut klaanin oikea johtaja, ei Lootu, ja että Sarinan pitäisi olla jo uusi johtaja. Käy myös ilmi, että tyttöjen ranteissa olevat palmikkonauhat, jotka suojelevat heitä pohjoisen pahalta matriarkalta, ovatkin sitä varten, että ne tukahduttavat lasten taikavoimat.

Niin, Gibatin lapsilla ja aikuisillakin on taikavoimia, mutta jostain syystä Lootun klaanissa sellaista ei hyväksytty. Ilmeisesti klaanissa on moni muukin asia vialla. Tyttöjen äidin kuolemakin tulee uuteen valoon. Onko hän todella kuollut, ja mitä osaa Lootulla asiassa oli? Miten Saba ja Sarina aikovat tästä eteenpäin jatkaa? Alistuvatko he yhä Lootun hirmuvaltaan? No, kirja olisi aika lyhyt ja tylsä, jos vas-

taus tähän kysymykseen olisi kyllä, joten totta kai Saba ja Sarina nousevat kapinaan.

Siitä saa alkunsa kiehtova seikkailu, joka laajenee kokonaiseksi fantasiatrilogiaksi. **Malin Klingenberg** on tähän asti ollut minulle tuttu **Maria Sannin** kanssa tekemistään erinomaisista kuvakirjoista (*Luuranko*, *Viisi hawvaa*, *Karkulaiset* ja *Vanbukset*), joita kaikkia suosittelen lämmöllä. On siis ilo havaita, että romaanimuoto sujuu Klingenbergiltä samalla varmuudella. *Tasangon tyttäret* on perinteistä fantasiaa ja kasvukertomusta tyrannin varjossa, eikä sen aiheissa sinänsä ole uutta. Tutut ainekset on kuitenkin järjestelty oikein toimivaan muotoon ja on mainiota, että isäänsä vastaan kääntyvät tällä kertaa tyttäret eivätkä pojat.

Klingenberg kiittelee kirjan lopussa ystäväänsä **Maria Turtschaninoffia**. Olisiko ystävysten kesken palloeltu ideoita? *Tasangon tyttäret* nimittäin tuntuu nuoremmille lukijoille suunnatulta versiolta Turtschaninoffin *Anachésta* tai *Arrasta*: asetelma on kovin tutunoloinen sieltäkin. Gibatin tarinat -sarjan kohderyhmä on tosiaan Turtschaninoffin kirjoja nuorempi: noin 9–12-vuotiaat kirjanahmijat nauttivat näistä varmasti.

Kirjan suomennoksesta vastaa **Outi Menna**, joka onkin suomentanut valtaosan Klingenbergin teoksista. Tyyli lienee siis jo hyvin tuttua, ja lopputulos on helposti luettavaa ja hyvin tunnelmansa välittävää tekstiä. Kirjassa on **Eeva Nikusen** kuvitus, joka kansikuvan lisäksi rajoittuu kirjan tärkeimmät hahmot esitteleviin mustavalkoisiin muotokuviiin kirjan alussa. Ne lienevät lapsilukijoille mukava lisä.

Tämä Gibatin tarinoiden avausosa ilmestyi vuonna 2024 ja voitti vuoden 2025 Runeberg Junior -palkinnon. Trilogian toinen osa *Veljeni Veli* ilmestyi vuonna 2025 ja kolmas ja viimeinen osa *Aallokon lapset* ilmestyy nyt kesäkuussa 2026.

Mikko Saari

MALIN KLINGENBERG

TASANGON TYTTÄRET

GIBATIN TARINOITA

S&S

Kun joudut maksamaan sen, mikä on sinulle kaikista tärkeintä

Malin Klingenberg: *Veljeni Veli*. S&S, 2025. Alkuteos: *Min bror Bror* (Schildts & Söderströms, 2025). Suom. Outi Menna. 301 s.

Malin Klingenbergin *Tasangon tyttäret* avasi *Gibatin tarinoita* -nimisen lasten fantasiakirjasarjan vuonna 2024. Sarjan seuraava osa *Veljeni Veli* laajentaa maailmaa, mutta ei ole suoraa jatkoa edelliselle tarinalle. Tässä kirjassa tapahtumat alkavat paimentolaisaron sijasta Loistoniemen satamakaupungista. Kaupungissa ei ole mitään muuta loiste- liasta kuin sille nimen antanut majakka; se on ankea satamakaupunki täynnä varkaita.

Disa ja Veli ovat varkaita hekin. Lasten täytyy varastaa elääkseen, koska vanhemmat eivät heistä huolehdi, valittavat vain, miten ryöstösaalista ei kerry tarpeeksi. Disa koittaa huolehtia pikkuveljestään parhaansa mukaan, mutta yhden kerran Disa menee liian pitkälle. Hän varastaa jotain, mikä kuuluu Marmadellalle, Loistoniemen menestyksellä kääntämiselle kieverinpitäjälle. Huhutaan, että jos Marmadellalta varastamisesta jää kiinni, menettää sormensa, mutta kleptomaani Disa ei voi pitää näppejään kurissa tilaisuuden tultua.

Kiinnihän he jäävät ja vaikka Disa saa pitää sormensa, Marmadellalla on muita suunnitelmia lasten varalle. He joutuvat matkustamaan Marmadellan kanssa halki koko Gibatin valtakunnan kuitataksien velkansa. Erityisesti Marmadella vaikuttaa mieltyneen Disan pikkuveljeen, mutta Disa ei ihan ymmärrä miksi.

Lapset joutuvat vaaralliseen seikkailuun, jossa riittää jännittäviä käännteitä. Kerronnassa on valittu turvallisuuden tunnetta luova ratkaisu: Disa kertoo tarinaa jälkeensä leirinuotiolla. Se vakuuttaa lukijan siitä, että lapset lopulta selviytyvät seikkailustaan. Tämä kerronnallinen kehys myös kytkee *Veljeni Velin* yhteen edellisen kirjan kanssa: leirinuotiolla Disan tarinaa on kuuntelemassa *Tasangon tyttäristä* tuttuja henkilöitä. Kirja myös pohjustaa trilogian kolmatta osaa *Aallokon lapset*, jossa nämä erilliset juonilinjat päätyvät yhteen.

Veljeni Veli jatkaa sarjaa oikein sujuvasti. Tarinassa on klassisen seikkailukertomuksen henkeä fantasiamaailmassa, joka on rakennettu pääasiassa kokeenemmalle lukijalle tutuista aineksista. Kokonaisuus tuntuu kuitenkin verrattain raikkaalta. **Outi Mennan** suomennos on helppolukuista ja selkeää tekstiä ja **Eeva Nikusen** hahmomuotokuvat antavat käsitystä siitä, miltä kirjan maailma näyttää. Hyvää lasten fantasiaseikkailua etsiville Gibatin tarinoita on edelleen helppo suositella.

Mikko Saari

Jatkovaa toimintaa ja säntäilyä vaarasta toiseen

Helena Immonen: *Abman varjo*. Tammi, 2026. 124 s.

Animaagi Tommo on joutunut vangituksi eläinhahmossaan. Hänen on pysyttävä karakalina eli aavikkoilveksenä, koska hän ei voi paljastaa olevansa animaagi, joka pystyy muuttamaan muotoaan ihmiseksi eläimeksi – se olisi Valentiassa hengenvaarallista. Hän joutuu osallistumaan näytöstaisteluihin. Heti ensimmäisessä taistelussa hän kohtaa vastustajana kokeneen taistelijan, ahman, joka on juuri se henkilö, jota Tommo oli Valentiasta etsimässä: hänen isänsä.

Abman varjo on viides osa **Helena Immosen** vauhdikasta lasten fantasiakirjasarjaa. Purppurausvan animaagit on toiminnasta ja taisteluista kiinnostuneille lapsille kirjoitettu sarja, jossa Immonen on keskittynyt maksimoimaan kirjan imua. Siinä

hän on onnistunut: kaikki animaagikirjat etenevät vääjämättömästi vauhtia, jokainen luku loppuu jännittävästi ja kirjaa ei yksinkertaisesti voi jättää kesken. Lastenkirjamaisuus näkyy siinä, että asiat ratkeavat yleensä varsin helposti ja nopeasti, mutta ainakin toimintaa on paljon ja se on jännittävää. Kirjasarjaa voikin hyvin suositella lukijoille, jotka kaipaavat kirjoiltaan taisteluja ja jännitystä. Väkivalta tapahtuu kuitenkin enimmäkseen eläinhahmoissa, eikä ole liian graafista yksityiskohdiltaan. Tässäkin kirjassa animaagisoturien kunnia ohjaa heidät saattamaan vastustajansa toimintakyvyttömiksi tappamatta heitä.

Myös kielellisesti kirjat ovat korkeatasoisia. Immonen ei ole halunnut kirjoittaa liian helppoa kieltä ja käyttää rohkeasti sanastoa, joka voi haastaa pienimpiä lukijoita. Taustalla toiveena on, että mukaansatempaava juoni vetää vähän vaikeampien sanojen ohi. Jos lukija kaipaa helpompaa tekstiä, animaagikirjoista on olemassa selkokieliset versiot, jotka tekevät tarinoista vielä helpommin saavutettavia.

Sarjan kuusi ensimmäistä osaa muodostavat kahteen kaareen jakautuvan kokonaisuuden: osat 1–3 käsittelivät animaagien seikkailuja kotisaarellaan Norrapurrassa, osissa 4–6 nuoret animaagit ovat Valentiassa uusien vaarojen äärellä. Neljäs osa jätti tarinan tiukkaan cliffhangeriin, jonka *Abman varjo* ratkaisi, mutta luonnollisesti tämäkin osa jää todella kiperästi kesken. Seuraava osa on siis pakko lukea.

Olen kirjoittanut sarjasta laajemmin *Onnimannin* lehden numeroon 2/2026.

Mikko Saari

Karjuva leijona ja kadonneiden tuttien arvoitus

Heidi Viherjuuri: *Hilja ja leijonan isovelj.* Kustannus-Mäkelä, 2025. Kuvitus Nadja Sarell. 105 s.

Odotettuja vieraita tulee kylään, kun Hilja ja Taimi saavat vieraaksi Martti-serkun. Mukana tulee myös leijonan lailla karjuva Uljas-vauva. Upouusi pikkuväli on ihmeellinen juttu, mutta tämä vauva ei ole vain suloinen jokeltelija, vaan huutaa kuin viimeistä päivää. Tyttöjen äidin hermot ovatkin koetuksella. Tutti rauhoittaa vauvan, mutta ne katoavat kummasti jonnekin. Viimeisen tutin kadottua tarvitaan selvästi Hiljan, Taimin ja Martin agenttipartiota.

Ympäriällä pyörii tietysti se tavallinen touhu ja tohina. Valkoherukkamummon pappamopo kulkee taas sujuvasti, lettuja syödään ja kun kerran on syksy, sienimetsässäkin käydään etsimässä suppilovahveroita. Omenasatokin on poimittava ja muutettava hilloksi. Tällaisen toimeliaan perusarjen kuvaus on Hilja-sarjassa aina yhtä hienoa.

Hilja ja leijonan isovelj on oiva lastenromaani. Jo kymmenenteen osaansa ehtinyt sarja toimii edelleen erittäin hyvin ja on oikein oivallinen, kotoisampi vaihtoehto vaikkapa *Ella ja kaverit* -kirjoille. Kepeä ja nokkela sanailu, ystävällinen ja lempeä huumori ja satunnaiset vakavammat pilkahdukset asettuvat tasapainoiseksi kokonaisuudeksi. Tämän sarjan pariin kelpaa sukeltaa, ja luettavaakin riittää mukavasti.

Sarjan kirjat kannattaa lukea oikeassa järjestyksessä, ne ovat parhaimmillaan siten, mutta eipä kovin suuresti haittaa, jos järjestys jossain kohtaa heittää.

Mikko Saari

Isä huokaa syvään, hyppää ylös ja astelee keittiöön. Nukkumaanmenon jälkeen olen käynyt alakerrassa jo kolmesti. Kerran vessassa, sitten kysymässä, mitkä dinosaurukset syntyvät munista, sekä selvittämässä, miksi äiti ja isä syövät salaa suklaata silloin kun lapset ovat unen mailla. Äidin ilme on muuttunut joka kerralla kireämmäksi, mutta en voi mitään sille, että ajatukseni kipittävät kuin muurahaiset, vaikka minun pitäisi nukkua.

Muumipeikko rakentaa itselleen talon

Riina Kaarla ja Sami Kaarla: *Muumipeikon talo*. Tammi, 2026. Tammen kultaiset kirjat -sarja. 32 s.

Muumipeikko ei saa rauhaa Muumitalossa asuvalta Pikku Myyltä. Myyllä on tapana tehdä mitä itse haluaa, ja nyt hän haluaa sotkea Muumipeikon huoneen ja häiritä hänen nukkumistaan. Pikku Myy on kuitenkin osa Muumitaloa, joten Muumipeikon on keksittävä uusi ratkaisu.

Tämä ratkaisu on oman talon rakentaminen. Siellä Muumipeikko saisi päättää asioista ja olla omassa rauhassaan. Talon rakentaminen ei kuitenkaan ole helppoa. Vaikka Muumipeikko saa apua niin Niiskuneidiltä kuin Pikku Myyltäkin, talosta tulee hyvin omanlaisensa. Onneksi sille löytyy siltikin käyttöä.

Kirjassa on muumikirjaksi aika erikoinen alkuasetelma ja opetus. Pikku Myyn ollessa kiusanhenki Muumipeikko päättää vain muuttaa pois ja rakentaa oman talonsa. Pikku Myyn ongelmalliseen käytökseen ei puutu oikein kukaan, ja Muumipeikon puolesta tulee hieman surullinen olo. Talonraken-

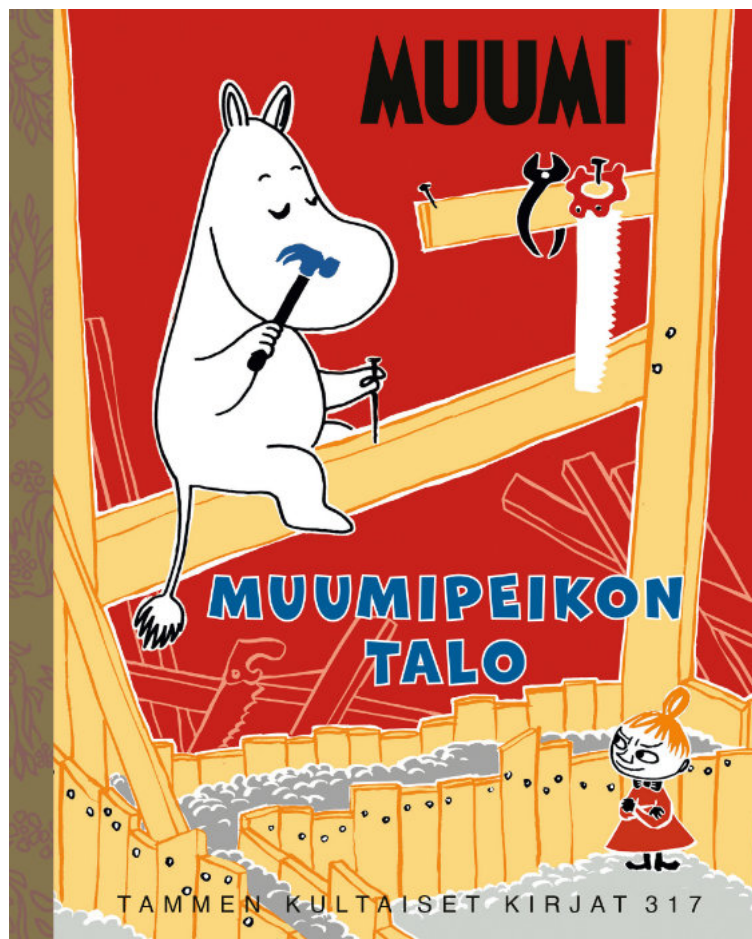
nuskin kuvataan hieman kurjasti, kun Muumipeikko tuntee jokaisessa vaiheessa vain epäonnistuneensa.

Muumipeikon talo on erikoinen muumitarina, joka jää hyvin mieleen. Sitä voi suositella erityisesti niille lapsille, joilla on pikkusisarustensa kanssa sopeutumishaasteita.

Riina ja **Sami Kaarla** ovat tehneet vaikuttavan määrän lastenkirjoja. Valtaosa näistä on juuri Muumi-aiheisia. Vaikka *Muumipeikon talo* ilmestyy ensimmäistä kertaa tässä muodossa, tarina on ilmestynyt aikaisemmin vuonna 2013 Täältä tulee Pikku Myy -sarjassa.

Kaarlojen muumikuvitukset ovat minusta maailman parhaita tulkintoja muumeista. Ne kunnioittavat alkuperäisiä, mutta erottuvat silti omannäköisikseen.

Juba Salmi

Nolojen tilanteiden Viljami Vitikainen

Maija Niinimäki: *Nolointa ikinä*. Reuna, 2021. Kuv. Antti Yrjölä. 77 s.

Maija Niinimäki: *Nolommaksi menee*. Reuna, 2022. Kuv. Anna Ring. 80 s.

Maija Niinimäki: *Ei ihan niin noloa*. Reuna 2025. Kuv. Nina Nevalainen. 71 s.

Viljami Vitikainen on 11-vuotias poika, jonka elämä on mennyt vaikeaksi. Kun elämä omassa kodissa päihteiden kanssa sekoilevan äidin ja muuten vain vaarallisen isän kanssa on liian rankkaa, hänet sijoitetaan Korvensyrjään sijaisperheeseen Annan ja Mikon hoidettavaksi. Korvensyrjä on pohjattoman nolo paikka: kiroileminen on kielletty, pelikoneita ei ole ja kanojakin on! Muut Korvensyrjään sijoitetut lapset ovat hekin kukin omalla tavallaan noloja.

Tähän porukkaan Viljamin on kuitenkin sopeuduttava, koska kotonakaan ei voi olla. Luvassa on siis sopeutumista, rajojen koettelua ja monia noloja hetkiä. Trilogian ensimmäinen kirja *Nolointa ikinä* (2021) kuvaa Viljamin kesää Korvensyrjässä ja tottumista uuden perheen kanssa asumiseen. Toinen kirja, *Nolommaksi menee* (2022), kertoo syksystä, jolloin Viljamin on aloitettava koulu paikallisessa kyläkoulussa. Se ei ole ihan helppoa, sillä edellisen kouluvuoden Viljami on lähinnä lintsannut ja käynyt koulussa vain syömässä, koska kotona ei ole ruokaa saanut. Kolmas osa *Ei ihan niin noloa* (2025) jatkaa vuoden loppuun joululomalta Viljamin syntymäpäivään toukokuussa ja kertoo jo varsin hyvin uuteen elämänsä sopeutuneesta pojasta.

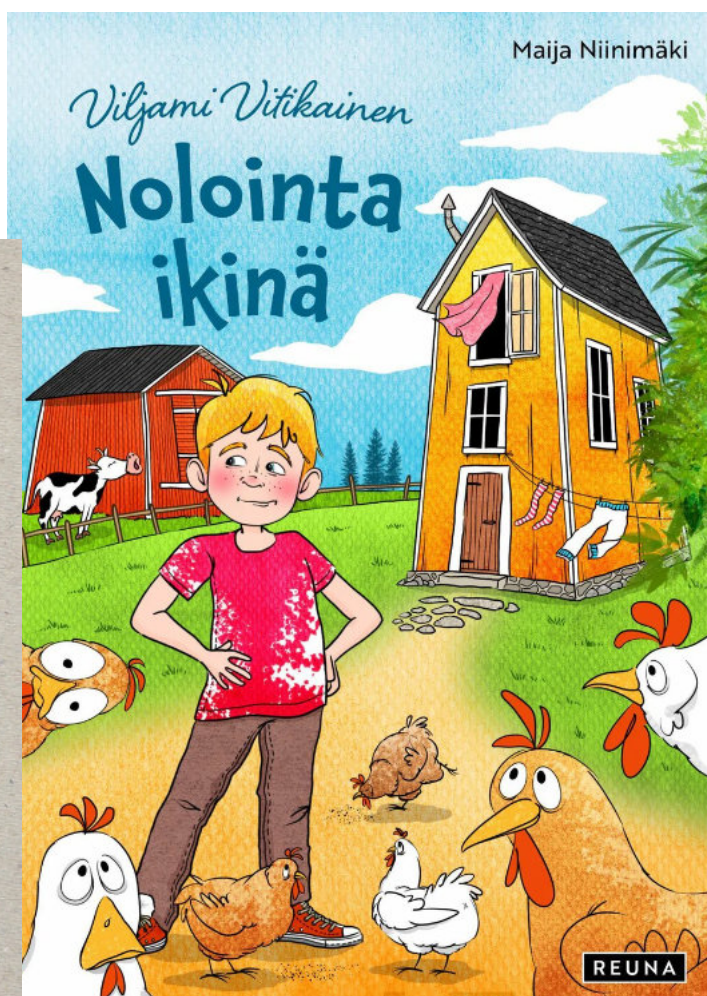
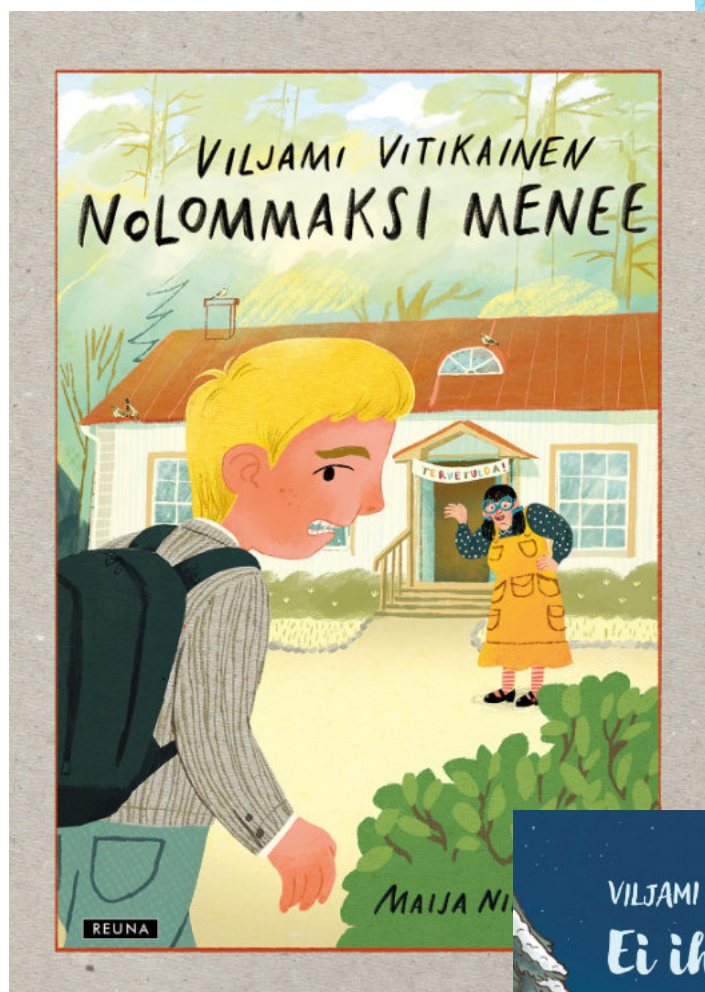
Kirjoissa on kevyttä huumoria, jota irtoaa ennen kaikkea siitä, ettei Viljami aina osaa ihan kaikkea ja joutuu siksi noloihin tilanteisiin. Osa näistä noloista kommelluksista oli minusta lähinnä kiusallisia ja osoitti lähinnä sijaisvanhempien huonoa tilannetta. Ei kai 11-vuotiaan rikkinäisestä kodista tulevan lapsen voi odottaa osaavan pestä pyykkiä vähän rikkinäisellä pesukoneella nopealla selostuksella ja ilman mitään valvontaa? Tälle epäonnistumiselle naureskelu tuntuu vähän tympeältä. Osa noloudesta menee sitten sen piikkiin, että Viljamin on itseään suojellakseen esitettävä kovempaa tyyppiä kuin oikeasti on, ja sellainen on eri tavalla ymmärrettävää.

Kevyen huumorin vastapainona kirjoissa on sitten myös rankempia aiheita. Viljamin kotioloja ja vanhempien vaikeuksia kuvataan selkeästi, ja toisen sijaiskotilapsen pikkuveljelle näiden vanhemmat ovat hakanneet aivovamman. Sijaiskotiin ei siis ihan tuosta noin vain päädytä, se tulee kirjassa selväksi. Vaikka sijaiskodin vanhemmat ovatkin vähän kummallisia, he myös osoittavat hienosti lujaa ja turvallista rakkautta, jollaista sijoituslapset tarvitsevat. Sellaisesta lukeminen on miellyttävää.

Sarjan kolmella kirjalla on kolme eri kuvittajaa: ensimmäisessä osassa **Antti Yrjölä**, toisessa **Anna Ring** ja kolmannessa **Nina Nevalainen**. Kaikille kirjoille yhteistä on se, että kansikuvat ovat oikein hyviä, mutta sisäsivujen kuvituksesta en pidä yhtään. *Nolointa ikinä* -kirjan värikäs ja hilpeä kansikuva on kivan näköinen, mutta kuuluu kyllä jotenkin ihan eri kirjalle – *Nolointa ikinä* ei kuitenkaan ole mitään perushupailua, vaan käsittelee aika raskaitakin aiheita, eikä kansikuva oikein heijastele sitä. *Ei ihan niin noloa* -kirjan kansikuva tavoittaa sarjan tunnelman parhaiten.

Trilogia tarjoaa kurkistuksen siihen, millaista on äkillisesti sijoitetun lapsen elämä, kun kaikki entinen jää taakse ja uudet kuvat tuntuvat vaikeilta. Miten ristiriitaisia ovat kokemukset koti-ikävän, vanhempien arvaamattomuuden aiheuttaman ahdistuksen ja uusien olojen nolouden ja turvallisuuden välillä. Tätä kaikkea **Maija Niinimäki** kuvaa Viljami Vitikainen -sarjassa hienosti.

Mikko Saari

Joulu on ihmeellistä aikaa kaikille

Tomi Kontio ja Elina Warsta: *Koira nimeltään Kissa ja joulun ihme*. Teos, 2021. 40 s.

Jouluna kaikilla on mieli lämmin ja hyvä olla. Vai onko? Puliukko Näätäkin on sitä mieltä, että jouluna pitää erityisesti varjella kaikkea kaunista. Näätä, Kissa ja Koira lähtevät jouluaattona katselemaan Helsingin keskikaupunkia, jossa on ihmeellisen hiljaista, kun kaikki kiire ja hyörinä on asettunut ja ihmiset ovat kodeissaan.

Kotona Vuosaaressa on pieniä ja sieviä taloja, joissa ihmiset viettävät joulua. Kissa haluaisi kurkistaa, miten ihmiset jouluaan viettävät, ja Näädän johdolla kolmikko konttaa kurkistelemaan yhden perheen ikkunasta sisään perhejoulun sulaisuutta.

Perheen tyttö tulee ulos rakentamaan lumiukkoa ja huomaa ystävykset. Tytön mielestä Näätä pitkin partoineen näyttää joulupukilta. Tyttö, Anna, nimeää itsensä Tiikeriksi, kun kerran muillakin on eläinten nimet. Tiikeriä harmittaa, kun perheen pienen vauvan vuoksi vanhemmilta ei oikein riitä aikaa hänelle. Näätä lohduttaa tyttöä ja kertoo, että vaikka vanhemmat sanovat usein ”ei”, heidän sydämessään on rakkaudelle aina ”kyllä”.

Koira nimeltään Kissa ja joulun ihme on suloinen joulusatu, jonka keskiössä on humaani lähimmäisen-

rakkaus ja muiden huomioon ottaminen, kuten sarjan muissakin kirjoissa. **Tomi Kontion** teksti on herkkää kuten ennenkin ja **Elina Warstan** kuvitus esittää täydellistä lumista, hiljaista, joulun viettoon asettunutta Helsinkiä. Luin tämän alkukesästä, jolloin ajankohta ei ollut aivan täydellinen, mutta näissäkin oloissa joulu tuli kyllä mieleen.

Mikko Saari

Naalin pesintää turvaamassa

Tomi Kontio ja Elina Warsta: *Koira nimeltään Kissa ja viimeinen naali*. Teos, 2024. 41 s.

Kuvakirjat ovat usein ajassa kiinni tavalla, mihin aikuisten romaanit eivät pysty. *Koira nimeltään Kissa ja viimeinen naali* on oiva esimerkki: vuonna 2022 saatiin uutisia naalin onnistuneesta pesinnästä Suomessa pitkän tauon jälkeen, ja jo vuonna 2024 **Tomi Kontio** ja **Elina Warstan** kuvakirja kertoo aiheesta.

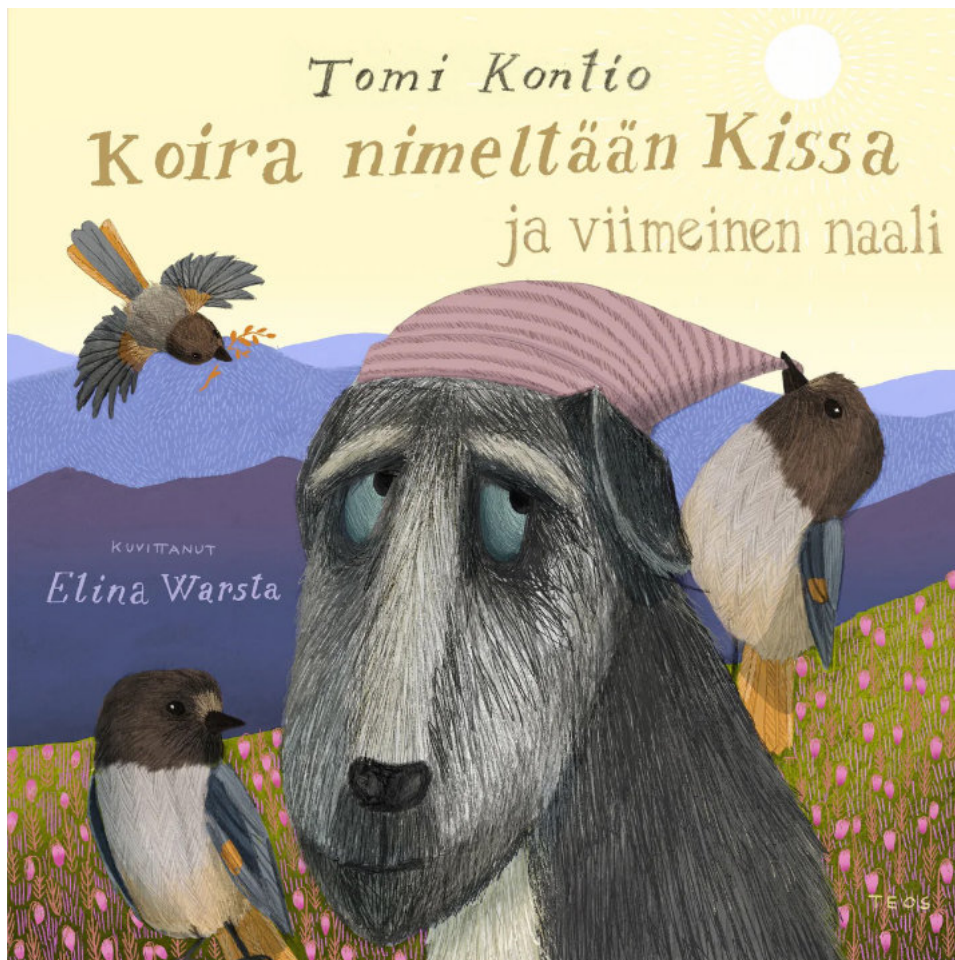
Näätä, Kissa ja Koira ovat tähän asti seikkailleet Helsingissä; kaupungin kuvaus on ollut keskeinen osa kirjoja. Niinpä on yllättävää, mutta ilahduttavaa nähdä kolmikko muissa maisemissa. *Koira nimeltään Kissa ja joulun ihme* -kirjassa kohdattu Tiikeri-tyttö saa kolmikon seurakseen matkalle Lapin erämaahan Saana-tunturin kupeeseen. Luvassa on retkeilyä ja telttailua kaukana kaikesta.

Erämaassa kuukkeli tulee tuomaan avunpyynnön iltanuotion äärellä istuvalle seurueelle. Naali on parannut pesimään, mutta kettu väijyy pesän suulla. Voisivatko ystävykset auttaa naaliperhettä, jotta

naali saisi pesittyä rauhassa? Ketun suostuttelemisen muuttamaan muualle vaatii hyviä neuvottelutaitoja, mutta Näädällä riittää viisautta ja kauniita sanoja.

Koira nimeltään Kissa ja viimeinen naali on ihastuttava satutarina. Sen juoni vaatii hieman heittäytymistä – ”joo, kyllä kulta, voit ottaa tapaamasi puliukon seuraksi Lappiin” – mutta näiden kirjojen maailmassa ihmiset ovat arvokkaita sellaisinaan, ystävyys on tärkeää ja rakkautta ja välittämistä riittää, joten se siitä. Warsta osaa piirtää Helsingin katujen lisäksi pohjoisen kaunista luontoa, kesäinen Lappi on hieno näky ja mukavaa vaihtelua usein talveen keskittyville Lappi-kuvauksille. Harharetki pois Helsingistä on siis oikein iloinen kokemus.

Mikko Saari

Kuka uskoisi prankkimestarin viattomuuteen

Kaisa Paasto: *Prankensteinin morsian*. Tammi, 2025. Kuv. Mari Ahokoivu. 102 s.

Kaisa Paaston *Prankenstein* esitteli meille viidesluokkalaisten Elmerin, joka löysi itsestään todellisen prankkimestarin. Kirjassa riitti huumoria, mutta myös pisara vakavuutta ja pohdiskelua muun muassa siitä, missä menee keppostelun ja kiusaamisen raja.

Nyt Elmeri on palannut ja vannoo luopuvansa prankeista kokonaan. Ei minkäänlaista keppostelua, ikinä! Valitettavasti koulun rehtori Ruustinen ei tätä ollenkaan usko, vaan pitää Elmeriä pahimman luokan keppostelijana. Elmeri yrittää kovasti kirkastaa mainettaan pesemällä opettajien autojen ikkunat, mutta hieno yritys epäonnistuu täysin: joku on kirjoittanut Elmerin ”Ystävällisin terveisin Elmeri”-lappujen taakse rehtorin lapsuudenaikaisen pilkanimen.

Viis siitä, että tähän asti Elmeri ei ole ylipäänsä tiennyt rehtori Ruustisen etunimeä, saati sitten jotain ikivanhaa pilkanimeä. Jälki-istuntoa napsahtaa. Ongelmat eivät jää siihen. Joku yrittää selvästi lavastaa Elmeriä syylliseksi häijyihin rehtoriin kohdistuneisiin prankeihin. Elmeri on varma syyllisestä: se on varmasti arkkihollinen Leo. Kaikki eivät kuitenkaan ole niin varmoja Leon syyllisyydestä.

Kun panokset kovenevat ja pelissä on pääsy oppilaskunnan hallituksen Ruotsin-risteilylle, Elmerin on selvitettävä, kuka on syypää. Onneksi kavereiden kanssa löytyy hyvä keino ratkaista asia. Loppuratkaisu on yllättävä, mutta ilahduttava.

Prankensteinin morsian jatkaa edellisen kirjan jäljissä. Kuviot ovat tuttuja ja **Mari Ahokoivun** kuvitus antaa tällekin kirjalle mukavasti lisäpotkua. Huumori on sekoiluhenkistä, mutta sopivasti maanläheistä. Kielellisesti kirjassa on sopivasti pureskeltavaa; se ei ole liian vaikea, mutta ei toisaalta liian yksinkertainenkaan. Nämä kirjat ovat oivallinen kotimainen vaihtoehto *Neropatin päiväkirjoille* ja vastaaville ulkomaisille lastenkirjoille.

Mikko Saari

*No hei konsta, kiiva nähdä taas,
vaikka se tapahtuukin näin tukalissa
merkeissä. Istuimet ainakin ovat
epämukavat, vai mitä?*

*Siis aikamoinen sattuma. Minä olen
pubunut elämässäni poliisin kanssa
vain kahdesti. Tämä on se toinen
kerta.*

Tunteita koko vartalon mitalla

Tanya Lloyd Kyi ja Phil Nicholls: *Tunteita ja tuntemuksia : Tunteiden tiedettä päästä varpaisiin*. Kvaliti, 2026. Alkuteos: *Feeling yor feelings : The Head-to-Toe Science of Emotions* (Kids Can Press, 2025). Suom. Jade Haapasalo. 48 s.

Järki ja tunteet -kahtiajako on juurtunut syvälle länsimaiseen ajatteluun, kuten on myös ajatus siitä, että mentaaliset prosessit ylipäättään tapahtuvat vain aivoissa. Tiede on kuitenkin osoittanut pinttyneen ajatuksen vääräksi: me ajattelemme ja tunnemme koko kehollamme. Hermosolut esimerkiksi eivät suinkaan ole vain aivojen yksinoikeus, vaan niitä löytyy muun muassa sydäimestä, suolistosta ja jopa pyllystä! **Tanya Lloyd Kyin** ja kuvittaja **Phil Nichollsin** *Tunteita ja tuntemuksia* sukeltaa uusimman tutkimustiedon pariin ja kysymyseen, kuinka hermostollinen tieto kulkee kehon sisällä ja muuttuu niiksi aistimuksiksi, joita kutsumme tunteiksi.

Kirja on kirjoitettu niin, että aukeamat ovat omia kokonaisuuksiaan eikä kirjaa siten tarvitse lukea järjestyksessä.

Tutuksi tulevat monet perustunteet, kuten viha, inho, suru, jännitys ja ilo, sekä miten nämä tunteet syntyvät ja vaikuttavat. Tässä tulee myös yllätyksiä vastaan. Sydäntä esimerkiksi ajateltiin pitkään tunteiden ja rakkauden tyysijana, josta se kuitenkin alennettiin pelkäksi mekaaniseksi pumpuksi. Tämäkään näkemys ei aivan pidä paikkansa.

1990-luvun alussa lääkäri **Andrew Armour** sai nimittäin selville, että sydämessä on noin 40 000 neuronia, jotka muodostavat toiminnallisen verkoston. Tällä ”pikku-aivoiksi” nimetyllä ryppäällä on oma tapansa oppia, reagoida ja jopa varastoida muistoja. Nämä hermosolut kenties myös auttavat meitä tunteiden aistimisessa, ja kaiken muun lisäksi sydän tuottaa jopa oksitosiinia, eli niin kutsuttua rakkaushormonia, joka auttaa kiintymään muihin ihmisiin.

Tämänkaltaisia kiinnostavia esimerkkejä kirjasta löytyy paljon, ja on erityisen hienoa, että kirjassa esitellään myös uusia tutkimustuloksia sekä tutkijoita joiden ansiota ne ovat, kuten **Aline Bertin** ja hänen hiljattaiset tutkimuksensa arapukaijojen parissa. Papukaijojen taipumus punastua mielihyvää kun niiden omistaja huomioi niitä, kertoo ehkä niistä biologisista juurista, joista ihmisten hymykin on peräisin.

Mainitaan vielä eräs kiinnostava esimerkki, sillä se avaa hyvin miten tiivistä aivojen ja kehon yhteistyö on. Jos selkäranka vahingoittuu, se ei vaikuta vain ihmisen liikkumiseen, vaan usein myös tunne-elämään. Kun selkäydin ei enää kuljeta aivojen ja kehon välisiä viestejä, eivät aivot käsittele myöskään tunteita samalla tavalla. Tämäkin tukee vahvasti ajatusta siitä,

että tunteet ovat osittain aivojen tulkintoja kehollisista tiloista, ei vain jotain abstrakteja mielentiloja. Tämä lopputulos voi tavallaan tuntua itsestäänselvältä, mutta voin kyllä rehellisesti sanoa, että se ei ollut koskaan tullut mieleeni.

Tunteita ja tuntemuksia : Tunteiden tiedettä päästä varpaisiin onkin niitä lastenkirjoja, jotka varmasti valaisevat myös useimpia aikuislukijoita. Phil Nichollsin sympaattiset vinjettikuvitukset pehmentävät tieteellisempää sisältöä, mutta liian tekniseksi teksti ei missään vaiheessa mene. Hienoa, että tällaisesta aiheesta on uskallettu lähteä tekemään suoraan lastenkirjaa. Ei ole mitään syytä miksi tieteen uusimpien tulosten tarvitsisi olla vain aikuisten etuoikeus.

Titta Lindström

Miten Housuvaaraan saatiin maailman hienoin uimahalli

Vuokko Hurme ja Väinö Heinonen: *Housuvaaran uimahalli* : Tietoa vesibirmuille. Into, 2020. 32 s.

Muhosen perheen isä ja lapset ovat kovia vesipetoja. Housuvaarassa ei ole uimahallia, mutta he uivat lähijärvessä kesäisin. Tilda haluaisi kovasti uimahallin, jotta voisi uida talvellakin. Niinpä hän alkaa suunnitella uimahallia. Onneksi *Housuvaaran huvipuisto* -kirjasta tuttu huvipuistoyrittäjä on juuri päättänyt lähteä huvipuistonsa kanssa maailmankiertueelle, joten huvipuiston tontti ja yrittäjän ehtymättömät rahavarat ovat perheen lasten vapaasti käytettävissä. Niinpä Housuvaaraan kohoo maailman upein uimahalli!

Jutun juonihan on ilahduttavasti täysin älytön. *Housuvaaran uimahalli* on yhdistelmä tarinaa ja tietokirjaa, ja tarina saa monessa kohtaa jäädä täysin sivuun, kun kirja keskittyy esittelemään uimiseen ja uimahalleihin liittyviä asioita. Kirjassa käydään läpi niin uimaopetuksen historiaa kuin maailman erikoisimpia uimapaikkoja. Sekopäisen tarinan lisäksi kerrotaan uimahallin toiminnasta ja uimahallissa käyttäytymisestä. Perheen äiti on uimataidoton, eikä ole koskaan käynyt uimahallissa, joten lapset saavat opastaa.

Kirjalla on taitavat tekijät. **Vuokko Hurme** on tehnyt paljon hyviä lasten tietokirjoja mitä moninaisimmista aiheista. **Väinö Heinonen** on erinomainen kuvittaja, jonka piirrostyylillä on sopiva yhdistelmä realistisia yksityiskohtia ja rentoa kepeyttä. Tapa piirtää ihmisiä on usein ratkaisevaa siinä, paljonko jonkun kuvittajan tyylistä pidän, ja Heinosen sarjakuvamainen tyyli on erinomaisen toimivaa.

Runsas tietosisältö tarjoaa paljon pureskeltavaa uimisesta ja uimahalleista kiinnostuneille. Olisin toivonut vielä syvempää sukellusta uimahallien tekniikkaan, josta nyt oli reilun sivun verran asiaa. Muuten tästä iloisesta ja opettavaisesta tarinallisesta tietokirjasta on vaikea keksiä valittamista.

Mikko Saari

Kuinka toimia tulipalon uhatessa

Vuokko Hurme ja Väinö Heinonen: *Housuvaaran paloasema* : Tulipalotietoa pikku pelastajille. Into, 2022. 32 s.

Housuvaaraan on aikaisemmin tehty **huvipuisto** ja uimahalli, nyt on vuorossa paloasema. Tyyllilajina on edelleen sama sekoitus kuvakirjan muotoon tehtyä tietokirjaa ja tarinaa, jaettuna aika lailla puolet ja puolet. Useimmilla aukeamilla toinen sivu edistää tarinaa ja toinen on tietopaketti.

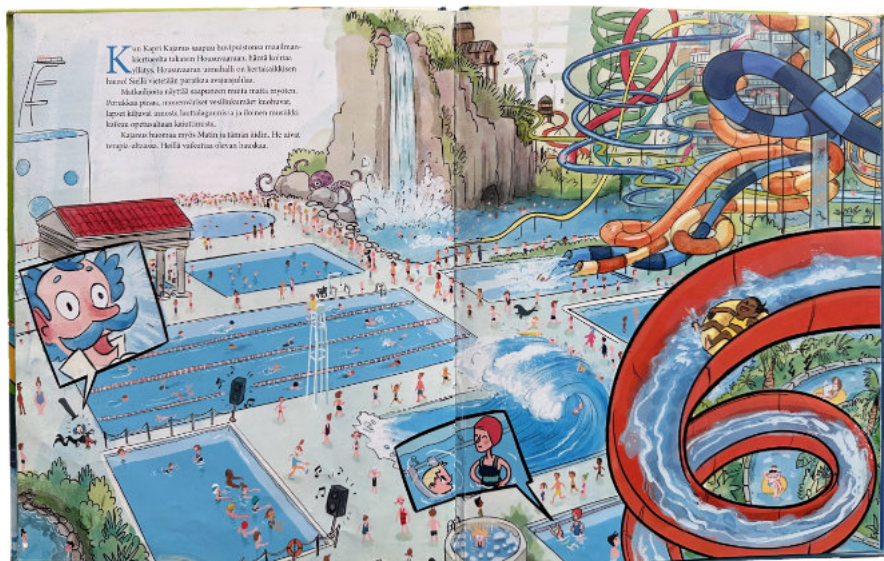
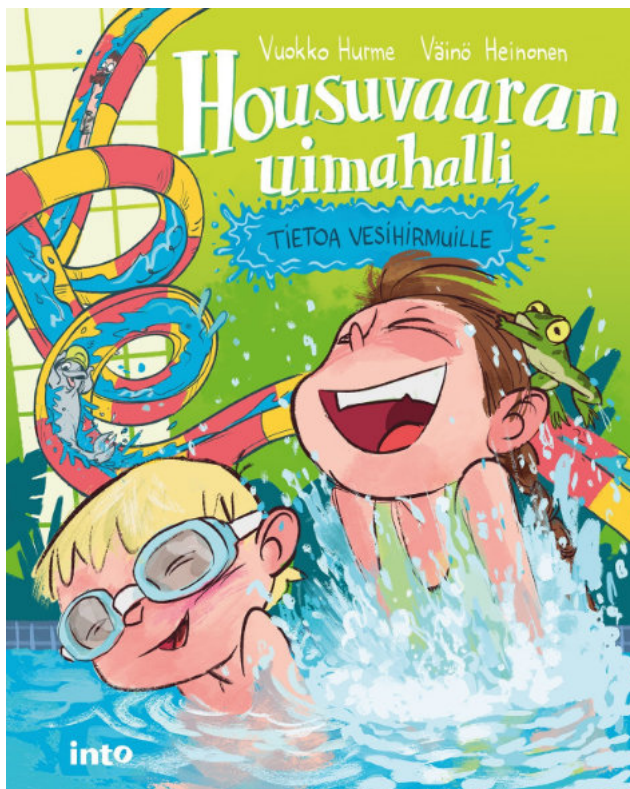
Kirjasarjasta tutut Muhosten lapset Matti ja Tilda leikkivät kotona pelastajia. Vanhan pihasaunan eteisessä on paloasema, vanhat metsurin kypärät sopivat leikkiin hyvin ja kottikärrystä ja puutarhaletkusta on tehty paloauto. Lapset pääsevät myös retkelle tutustumaan ihan oikeaan paloasemaan.

Kotiin palaamisen jälkeen tapahtuu hurjia: perheen pihasauna syttyy palamaan. Tarvitaan ihan oikean palokunnan apua, eikä saunasta silti jää kuin hiiltyneet rauniot. *Housuvaaran paloasema* käsittelee tulipalon sammuttamisen lisäksi kriisin herättämiä tunteita ja niiden käsittelemistä.

Tarinassa on aika raskas tunnelma, sillä se kertoo paloasemaleikkien ja tulipalon lisäksi raskaasta vauvaperheuupumisesta. Tulipalo saunallakin syttyy perinpohjaisesti väsyneen äidin huolimattomuudesta. Tulipalon kuvaus on aika hurja ja voi varmasti herättää pelkoja herkemmissä lukijoissa.

Housuvaaran paloasema on edeltäjiensä tapaan vankka annos tietoa kiinnostavasta aiheesta tarjoiltuna lukemaan houkuttelevan tarinan kanssa. **Vuokko Hurmeen** teksti ja **Väinö Heinosen** kuvitus toimivat saumattomasti yhteen. Nämä kirjat ovat siinä määrin hauskoja, vauhdikkaita ja opettavaisia, että toivottavasti toistaiseksi kolmiosaiseksi jääneelle sarjalle saadaan vielä jatkoa.

Mikko Saari

Keskusteluja rakkaiden kanssa

Siiri Enoranta: *Keskusteluja kukkasten kanssa*. WSOY, 2026. 332 s.

Viisjoella kaikki pyörii maagisten koruleelioiden ympärillä. Muutaman kerran vuodessa kukkivat kukat ovat kaiken huomion keskellä. Erityisesti kukista ovat kiinnostuneita leelittaret, jotka niitä hoitavat ja käyttävät taikojensa aineksena. *Keskusteluja kukkasten kanssa* -kirjan päähenkilö Xaskia opiskelee leelittareksi. Xaskian heila Naum taas harrastaa kaikenlaista fyysistä temppuilua ja kikkailua, jota hän tekee niin ikään leelioita ylistääkseen. Kyllään muualta muuttanut Sona taas muotoilee antilooppeja savesta, eikä ymmärrä, miksi leeliat ovat muille kaikki kaikessa. Jotain kovin lumoavaa Naumissa ja Xaskiassakin Sonalle kuitenkin on.

Nuorten elämät kietoutuvat toisiinsa kiehtovalla tavalla, kun Xaskia joutuu vaikeuksiin. Hän on hoitamassa hänelle osoitettua leeliää, kun joku outo hahmo hyökkää Xaskian kimppuun. Hyökkäyksen seurauksena Xaskia jää vangiksi loitsun sisään. Loitsutodellisuudessa Xaskialla on seuranaan vain joukko pörroisiä, puhuvia sorkkaeläimiä. Onnistuuko Xaskian paeta tästä kuplasta? Jos leelioiden taikatodellisuudessa viettää liian pitkän aikaa, ei enää löydä tietään takaisin, ainakaan ihan kokonaisena, joten kello tikittää koko ajan.

Jostain syystä juuri Sona joutuu välikädeksi, joka ainoana pystyy saamaan yhteyden loitsumaailmassa olevaan Xaskiaan. Niinpä hän joutuu käymään keskusteluja Xaskian puolesta, ja Xaskia pystyy myös seuraamaan kaikkea mitä hän tekee. Siinä alkaa olla jo vähän liikaakin läheisyyttä, etenkin kun ottaa huomioon Xaskian ja Naumin suhteet ja Sonan ja Naumin lämpenevät välit.

Keskusteluja kukkasten kanssa ei kuitenkaan vajoa mustasukkaisuusdraamoihin: tämä on hyvinkin polyamorinen kirja. Xaskia, Naum ja Sona välisessä suhteessa on tilaa rakkaudelle ja ihastumiselle moneen suuntaan (ja myös tämän kolmion ulkopuolelle). Asiat eivät ole helppoja, mutta eivät myöskään mahdottomia. Ennen kaikkea: asioita ratkaistaan puhumalla. *Keskusteluja kukkasten kanssa* onkin ilahduttavan myönteinen kuvaus turvallisesta

ta ihmissuhdekuvioista, joka nyt sattuu olemaan monisuhteinen.

Monessa mielessä *Keskusteluja kukkasten kanssa* tuo-kin mieleen **Siiri Enorannan** aikaisemman *Maa-ilmantyttytaret*-kirjan, joka sekin oli vahvasti utopian puolelle kallistuva kirja. Neljässä vuodessa tilanne ei ole suuresti muuttunut: synkistelevät dystopiat ovat yhä paljon suositumpia kuin tulevaisuuteen valoisasti katselevat utopiat. *Keskusteluja kukkasten kanssa* esittelee yhteisön, jossa vallitsee harmonia ja tasapaino. Maailmaan mahtuu muutakin, myös pelottavia ja hurjia asioita, mutta niitäkin on helppompi lähestyä turvallisista lähtökohdista. Tällaista kirjallisuutta on ilo lukea. *Maa-ilmantyttytärissä* pidin erityisesti maailmanrakennuksesta ja henkilökuvauksesta; tässä pidin samoista asioista, mutta lisäksi koin juonen *Maa-ilmantyttytärin* juonta vetävämmäksi.

Melkoinen nappiosuma, siis. Vaikka polyamoria ei oma juttu olisikaan, Xaskian ja Naumin välisen suhteen avoimuus ja rehellisyys käyvät hyväksi malliksi kenelle tahansa suhteessa olevalle. Sonan solahtaminen tähän kuvioon on myös malliesimerkki siitä, miten uutta ihmistä ja siihen liittyviä epävarmuuksia voi lähestyä lempeästi ja turvallisesti. Mieluusti näkisin nuortenkirjoissa enemmänkin tällaisten suhteiden kuvauksia, etenkin kun *Keskusteluja kukkasten kanssa* on kuitenkin vankasti hyvä romaani, eikä vain tarinan muotoon kirjoitettu parisuhdeopas.

Mikko Saari

Siiri Enoranta

KESKUSTELUJA KUKKASTEN KANSSA

Kaksoset harhateillä kauhujen maailmassa

Seanan McGuire: *Luona luiden ja risukoiden*. Hertta, 2026. Alkuteos: *Down Among the Sticks and Bones* (Tom Doherty Associates, 2017). Suom. Kaisa Ranta. 203 s.

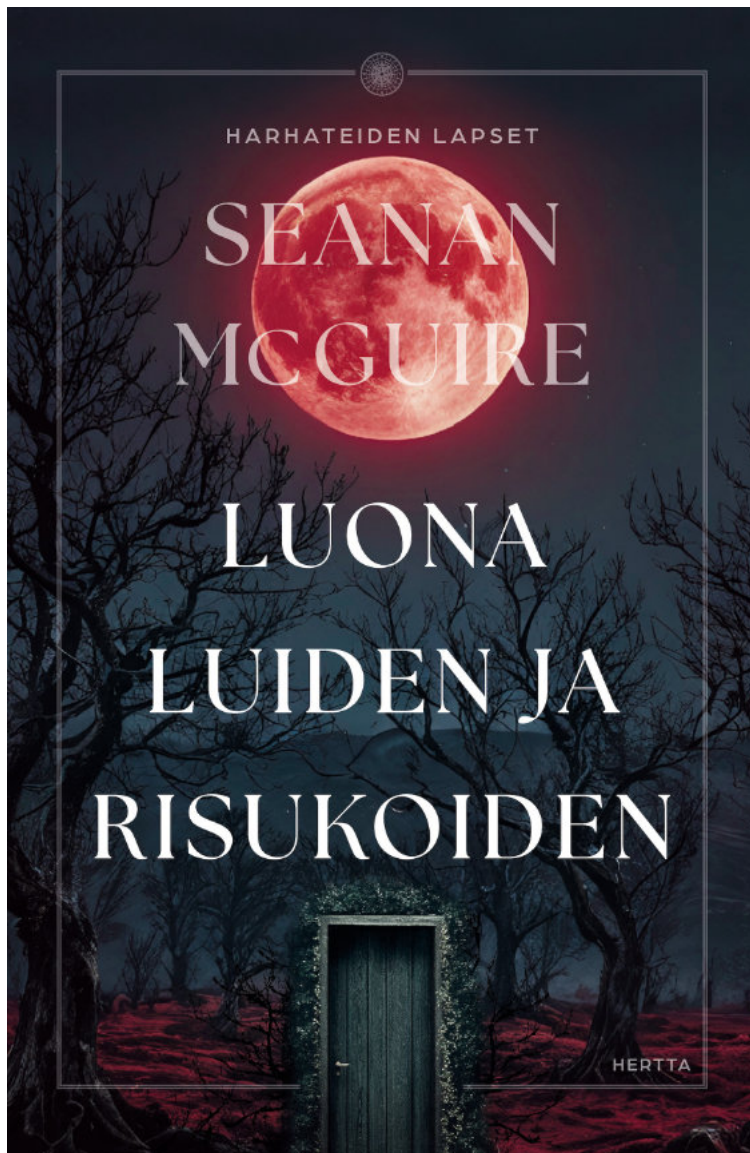
Jack ja Jill Wolcott ovat kaksoset, jotka oppivat viisivuotiaana, ettei aikuisiin voi luottaa. Kaksitoistavuotiaana he etsivät isoäitinsä matka-arkusta vanhoja roolivaatteita, mutta löysivätkin syvälle maan uumeniin vievän portaikon, jonka päässä oli Nummien maailma. Nummet ovat täynnä kauhua, mutta sitähän Jack ja Jill eivät tienneet, ja sinne he jäivät moneksi vuodeksi, kunnes he päätyivät takaisin kotiinsa ja joutuivat Eleanor Westin koulukotiin harhateiden lapsille.

Siitä, mitä koulukodissa tapahtuu, me tiedämmekin jo – ainakin ne, jotka ovat lukeneet [Harhateiden lapset](#) -kirjasarjan ensimmäisen osan [Ovi joka](#)

[sydämessä](#). Tämä kirja kertoo Jackin ja Jillin tarinan syntymästä siihen, kun he päätyvät ihmemaahansa, mitä siellä tapahtui ja miksi ja miten Jack ja Jill palasivat ihmemaastaan takaisin tavalliseen maailmaan, useammankin tahon pettymykseksi.

Jacqueline ja Jillian ovat herttaiset kaksoset, jotka syntyivät Wolcottin perheeseen täyttämään vanhempiensa toiveita. Jacqueline on täydellinen äidin pikku prinsessa, jonka osana on olla soma pikku nukke. Rajat ovat tiukat, mutta vain Jacquelinen omaksi parhaaksi. Jillian taas on rohkea ja reipas poikatyttö – isä olisi tietysti halunnut pojan, mutta kyllä rempseä poikatyttö on ihan kelpo korvike, ja Jillian kasvatetaan monessa mielessä kuten poika.

Mutta tietäähän sen, miten tässä käy. Milloin lapset olisivat suostuneet muotteihin, joihin heitä yritetään sulloa, ja milloin sellaisesta sullomisesta koskaan seuraa mitään hyvää? Onneksi lapsilla on sentään hoitajanaan isoäiti, joka hyväksyy heidät sellai-

On maailmoja, jotka on rakennettu sateenkaarille, ja maailmoja, jotka on rakennettu sateelle. On puhtaan matematiikan maailmoja, joissa jokainen numero helähtää kuin kristalli puhjetessaan olevaksi. On valon maailmoja ja pimeyden maailmoja, lorun maailmoja ja järjen maailmoja, on maailmoja joissa millään muulla ei ole merkitystä kuin sankarin sydämen puhtauksella. Nummet eivät ole mitään sinne päinkään. Nummet ovat olemassa ikihämärässä, hetkessä salamaniskun ja ylösnousemuksen välissä. Nummet ovat loputtomien tieteellisten kokeiden, hirviömäisen kauneuden ja kammottavien seurausten maailma.

sena kuin he ovat – kunnes isoäiti viedään heiltä pois, jotta lapset voivat paremmin täyttää vanhempiensa epärealistisia odotuksia. **Seanan McGuire** kirjoittaa kovin kirpeään sävyyn vanhemmista, joille lapset ovat vain narsistisia lähteitä, joista ammentaa omiin tarpeisiinsa.

Niinpä nämä tytöt eivät lainkaan epäröi löytäessään tiensä Nummien ihmemaahan. Ovi Nummille vaatii: “OLKAA VARMOJA”. Eivät tytöt oikeasti ole, kukapa todella olisi, mutta he menevät silti ovesta ja löytävät itsensä omituisesta maailmasta.

Hurja, vaarallinen maailma siis, mutta sinne tytöt päätyvät ja siellä heidän on tultava toimeen. Yhdessä vai erikseen? Näitä kaksosia ei ole kasvatettu yhtenä yksikkönä, joten heillä on omat hankaluutensa tulla toimeen keskenään; toisaalta tiukassa paikassa he kuitenkin pitävät yhtä, koska sen heidän isoäitinsä sai heille opetettua.

Kuten tekstinäytteestä näkyy, McGuiren kirjoitus-tyyli on koukeroista ja kohosteista. Tässä on van-

hanaikaisen tarinankerronnan ylevyyttä, ja suomentaja **Kaisa Ranta** on tavoittanut sen hyvin. On helppo kuvitella, että oikean sävyn löytäminen ja tasapainotteleminen McGuiren tyylin ja sujuvasti luettavan ja luontevan suomen välillä ei ole aina ollut helppoa. Ranta on kuitenkin onnistunut siinä hyvin, *Luona luiden ja risukoiden* oli nautinnollista luettavaa.

Suhtauduin sarjan avausosaan varauksella; se ei oikein vetänyt puoleensa. Kirja kuitenkin sisälsi lupauksen kiinnostavammasta jatkosta. Jackin ja Jillin lapsuus ja matka Nummien maailmaan olikin avausosaa vetävämpi tarina, joten aion vielä jatkaa sarjan parissa. Asiaa auttaa se, että Harhateiden lapset -kirjat ovat varsin napakan mittaisia lukupaloja. Jään mielenkiinnolla odottamaan loppuvuodesta 2026 ilmestyvää *Alla sokeritaivaan* -kirjaa, jossa palataan taas koulukotiin.

Mikko Saari

MAINOS

Löydä lasten- ja nuortenkirjallisuus

11.11.2026 Annantalolla (Annankatu 30, Helsinki)

Miten lasten- ja nuortenkirjoista voisi kirjoittaa ja miksi se on tärkeää? Toimittaja, tule tapaamaan alan tekijöitä ja toimijoita innostamaan ja monipuoliseen tapahtumaan, niin tiedät, mistä nyt puhutaan!

Tilaisuuden järjestää lastenkirja-alan yhteistyöverkosto ja se on osa [Lastenkirjafestarien](#) ohjelmaa.

Lisätietoa tapahtumasta:

<https://lastenkirjainstituutti.fi/lastenkirjatreffit>

SARI AIROLA

Aineen ytimessä hauta on ollut tyhjä aina

Mikko Rätty: *Kaikki putoava*. Tammi, 2026. 117 s.

Mikko Rädyn molemmat tähänastiset runoteokset (*Borealia*, 2022 ja *Erehtymättömyydestä*, 2025) ovat olleet oikein vaikuttavia, joten odotukset uuden teoksen osalta olivat korkealla. *Kaikki putoava* on selvästi tunnistettava Rättyä ja tuntuu yhtäaikaan tutulta ja myös uudistaa ilmaisu.

Enimmäkseen ilmaisu on kevyttä, säkeitä pudotellen sivuille ilmavasti ja tilaa hyödyntäen. Aforistisuus on Rädyn tyylille tuttua. Runot puhuttelevat jotakuta, joka vaikuttaa edesmenneeltä tai muuten poissaolevalta. Kuka tämä ”sinä” on, jää avoimeksi. Kenties äiti, mutta tulkinnanvaraisuus ei ole tässä haitaksi – Rädyn runoihin voi itse kukin lukea sen, mitä tarvitsee.

olis in kertonut sinulle tämän

olisit pitänyt siitä

Toisena isona juonteena puhutaan sienistä. Kuolevaisuuden vastapainona on mäntymesisieni, joka ”suotuisissa oloissa eläisi kunnes elämää ei enää ole”. Ensimmäisen osion otsikkona on sopivasti ”Armo”. Toinen osio on ”Painovoima”, ja siitä päästäänkin **Simone Weiliin**, jonka teos *Painovoima ja armo* on runojen minää puhutellut siinä määrin, että mukana on kirje Weilille. Kirje tuo vaihtelua runojen muotoon, siinä tyylinä on polveilevampi proosaruno. Teoksen täydentää kolmas osio, ”Aine”, jossa pohditaan aineen olemusta ja katoavaisuutta. Aivan lopussa on vielä viimeinen nimetty osio, jossa on vain yksi runo, jonka voi ajatella kokoavan kaiken yhteen.

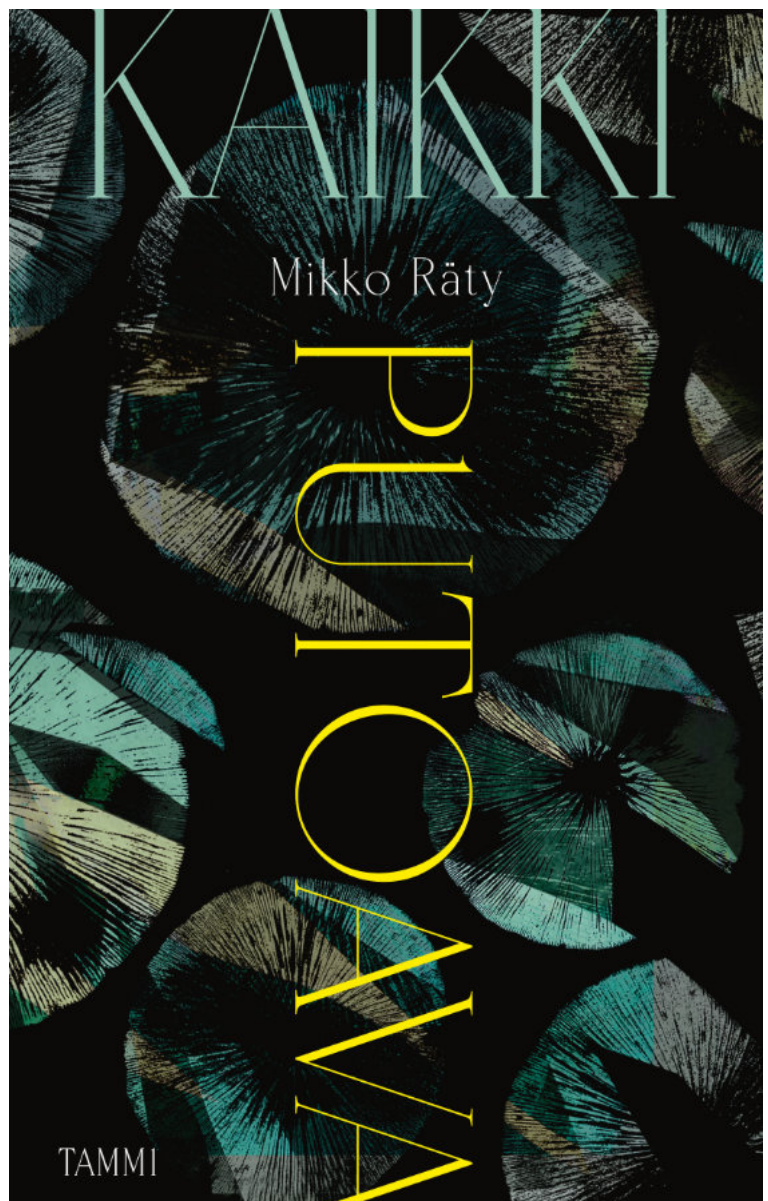
jos ikuisuus on ajatusten multaa

*sinun ovat lehdet jotka puu
luovuttaa*

Kaikki putoava asettuu mainiosti Rädyn tähänastisen tuotannon jatkoksi. Se on sekä tunnistettava että erottuva. Kuten tähänkin asti, Rädyn tapa kir-

joittaa on viehättävää. Tekstissä on pureskeltavaa, se ei avaudu hetkessä tai ollenkaan, mutta ei myöskään jää liian kauaksi, liian konstailevaksi. Tämän teoksen sivuilta löytyy paljon kauniita kuvia ja hienoja säkeitä. Ilahduttava teos, Rädyn tuotantoa on helppo suositella.

Mikko Saari

Mielen pohjalla Tau Ceti K siintää

Elli Leppä: *Pilvipuut*. Nysalor, 2024. 143 s.

Elli Leppä on minulle tuttu nimi ennen kaikkea [Tähtivaeltaja-palkinnon](#) raadista, mutta hiljattain minulle selvisi, että Leppä on myös tuottelias runoilija, joka on julkaissut vuodesta 2020 alkaen teoksen vuodessa. Kun vielä selvisi, että Lepän runous on vankasti kallellaan sciifiin, pitihän siihen tutustua. Ensimmäiseksi tutustumiskohteeksi tuli vuonna 2024 ilmestynyt *Pilvipuut*, Lepän viides teos.

Takakansi lupaa teoksen kertovan lähtemisestä ja matkanteosta. Matkaa tehdää niin avaruudessa kuin merilläkin. Melkoinen avaruus Tyynenmeren saarilla toki edessä aukeaa, kun merta lähtee ylittämään pienellä veneellä ilman nykyaikaisia navigointivälineitä. Avaruusmatkailussa tehdään pitkää matkaa syvässä unessa, tarkoituksena muuttaa pysyvästi. Päästä perille? Lopulta ollaan kaukaisten pilvipuiden äärellä, jossa biologiat ovat vailla entsyymaattista yhteyttä, eivätkä osaa puhua toisilleen mikrobiologian kielin.

*jonkun on voitava syödä joku toinen
voitava purkaa sen rakenteita
ja ravita itseään
hajoamaton materiaali
on pysyvästi mykkää*

Lepän runoissa on luonnontieteellistä otetta. Näissä runoissa geologiset prosessit ja taivaanmekaniikka raksuttavat eteenpäin ihmisestä välittämättä. Hydrostaattiset tasapainotilat, Hertzsprung-Russellin kaaviot pääsarjoineen, apoteoosit ja muut piirtävät kuvaa maailmasta, jota yritetään ymmärtää ja tulkita. Tieteellisellä kielellä on oma vastaan sanomaton kauneutensa. Samalla runoihin mahtuu inhimillinen kokemus, mittakaavaa riittää myös sellaiseen.

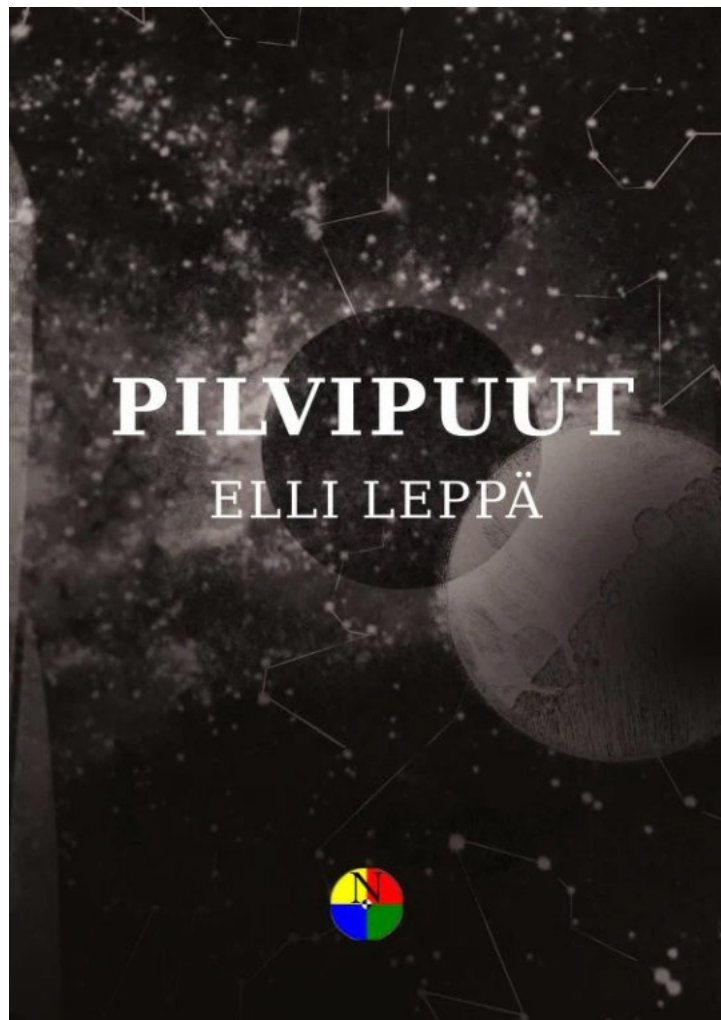
Pääasiassa säkeet asettuvat sivuille tavanomaiseen tapaan, mutta mukana on jonkun verran kuvallisemmin taitettuja runoja. Ne tuovat mukavaa vaihtelua. Olisin nähnyt niitä mieluusti enemmänkin.

Taitossa häiritsi hieman kirjasimen vaihtelu; miksi luovemmin taitetut runot ovat erilaisella kirjaimella kuin muut? Se tuntuu tarpeettomalta. Mutta pientähän tämä, etenkin kun näitä osioita on vähänlaisesti.

Joka tapauksessa *Pilvipuiden* viehättävät avaruusmaailmat ja kytkökset maan (ja meren) pinnalle tekevät siitä siinä määrin kiehtovaa luettavaa, että syvempi sukellus Lepän runouden maailmaan on selvästi paikallaan.

Mikko Saari

*jos tietäisi mihin katsoa, Andromeda
kahden miljoonan valovuoden päässä, en voi
ymmärtää, mittakaavat liian*

Tilaa Kirjavinkit

Kirjavinkkejä voi seurata ja tilata monella eri tavalla ja tahdilla. Voit valita sen, joka sinulle parhaiten sopii.

1) Kuukausittain

Tämä digilehti ilmestyy kerran kuussa ja kokoaa samoihin kansiin edellisen kuukauden kirja-arviot. Lehdet ilmestyvät aina kuukauden alkupäivinä, ja voit tilata lehden liittymällä postituslistalle, jossa uusista numeroista tiedotetaan heti niiden ilmestyttyä.

<https://www.kirjavinkit.fi/lehti/>

2) Viikottain

Kirjavinkkien viikottainen uutiskirje toimittaa sähköpostiisi joka maanantai klo 7 uutiskirjeen, jossa on listattu kaikki edellisen viikon kirja-arviot ja lisäksi linkkejä muilla netin kirjasivustoilla julkaistuihin juttuihin.

<https://www.kirjavinkit.fi/uutiskirje/>

3) Välittömästi

Voit käydä vilkuilemassa uusia vinkkejä Kirjavinkkien nettisivuilta. Juttuja julkaistaan päivittäin 1–3 julkaisujonon pituudesta riippuen ja ne ilmestyvät sivuille kello 7.05, 9.05 ja 11.05. Kirjavinkit löytyy myös Mastodonista, jossa saat nopeasti tiedon uusista jutuista laittamalla tilimme seurantaan.

@kirjavinkit@www.kirjavinkit.fi ja [Kirjavinkit.fi](https://www.kirjavinkit.fi)